61
Au 6 c
R

SCRIBONII LARGI DE COMPOSITIONIBVS MEDICAMENTORVM LIBER VNVS,

antehac nuſquam excuſus:

IOANNE RVELLIO,

doctore medico

caſtigatore.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
DE LA FAC. DE MEDICINA

CANDIDO LECTORI.

Nihil ſanè in literatorum uotis æquè fuit, atquè rediuiuas priſcorum imagines omneis, easq́; quàmlibet edacis temporis iniuria delitas, poſteritatis memoriæ tradere. In qua re, cũ mirè ſudatũ ſit, hactenus tamẽ, poſt alios huius calculi multos, SCRIBONIVS LARGVS *(indignum) ſepultus delituit. Eccũ tamen, Ruellij uiri diligentiß. opera, laboreq́; reducem, ceu poſtliminio, habemus. Noluit enim homo ſanctus hac nos diutius antiquitate ueneranda fraudari: ſcilicet qui hunc ipſum inter medicos eo albo habitum ſciebat, quem Galenus non commendarit modò, ſed* περὶ κατὰ τόπους *pluribus locis ſequeretur. Iam quibus temporibus floruerit, ipſe ſibi teſtis eſt fideliß. qui etiam recepiſſe ſe ab Tyberij Cæſaris legato medicamẽtum, hoc libro fateatur.*

Interim, optime lector, latino medico fruere, atque beneficij iſtud acceptum Ruellio feres. Nimirum qui ipſe ade[illegible]eũ curarit, plurimisq́; in locis multa repoſuerit, quæ ætatis ſuperioris inacria deprauata, contabuerant. Nõnulla etiã ex Galeno, quod ex notulis deprehendas licet, reddidit.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

SIMON SILVIVS TYPOGRAPHVS Ioanni Ruellio, doctori medico S.

QVam peſtilens fuerit barbariei contagio, Ruelli doctiſſime, quamq́; late graſſata ſit in omne ſcriptorum genus, uel hoc unum documento eſt, quód quum docti omnes pro ſe quiſque certatim iam ſtrennuam nauarint operam, ut bona ſtudia refloreſcerent, & elegantes autores ceu poſtliminio reuocarētur. tamē nōdū id aſſequutus eſt orbis, ut hac parte nihil amplius deſideremus: tā multi adhuc aut hominū inſcitia dicam, an potius negligētia? in tenebris & puluere alicubi iacēt egregij ſcriptores: aut inuidentia, neſcio qua, in bibliothecis aſſeruātur: tantū ut illic ſint, nec cuiꝗ ſui præbeāt uſum. Quorum ut illud ueluti fatale, ita hoc indignum & miſerabile mihi uidetur. Quod ſi omnes candido, quemadmodum tu, eſſent animo, Ruelli optime, & propenſa in ſtudioſos beneuolentia, næ præclarius longe cum rebus mortalium ageretur. Haberemus enim & in omni artium genere terſiores ac meliores libros, idq́; in magna copia: & iam bona pars eorum, quæ non extare creduntur prodijſſet in apertum. Nam quū tibi ſit bibliotheca inſtructiſſima, & omne genus libros habeas exquiſitiſſimos, rariſſimosq́; quoſdam etiam nuſquam impreſſos, omnes autem emēdatiſſimos, & ſcholijs, & doctis annotationibus abs te uno è cultioris literaturæ proceribus paſſim illuſtratos: nihil tamen horum propriè tibi habes, ſed omnibus doctis, omnibus ſtudioſis, quin poſtulas uulgari in omnium cōmoda, ſi quid hoc genere penes te eſt, quod frugē afferre queat. Cornelius Celſus, & latiniſſimus & antiquiſſimus autor, Deus bone, ut deformatus mendis, & deprauatus, & multis in locis mancus erat. Hūc tua diligenti opera caſtigatiſſimum mihi tradidiſti, formis excudendum. Scribonius item Largus hactenus delituerat, torſeratq́; ingenti deſiderio ſui medicinæ ſtudioſos: nempe uel Galeni albo calculo magnus autor, ſiquidem hic illū deprehēditur ſectatus: hunc tu quoque, quaſi in lucē reuocatū addidiſti, quò pariter inuulgaretur, publicareturq́;. Nec committere uoluiſti, homo natus ad cōmunē omniū utilitatē, ut tanto bono amplius carerēt mortales. Nun iſtud eſt ſeipſum ōnibus impēdere, & CHRISTVM propius imitari? O hominē lōgiſſima uita dignum, quum tam abſolutè, tamq́; exactè eruditus ſis, ut nihil ſit præterea requirendū: quiduis aliud etiā iure tuo profiteri poteras: (in quibus enim artibus & diſciplinis, tā Græcis ꝗ Latinis nō omnino excellis?) cæterū id tibi potiſſimum deligere placuit, quod pluribus & maiori eſſet uſui. atque in eo ita promouiſti, ut nulli è primo loco inter medicos cedas. Itaque citra intermiſſionem feliciter conſulis ſaluti hominum: & miſeros ab obrepētibus morbis, aut ſerpentibus mirè uindicas. Hoc magnū eſt. ſed illud maius duco, quòd occupatiſſimus homo id in literis præſtas, quod ægré queunt etiam doctiſſimi illi, quibus abunde eſt ocij. Etenim præſtantiſſimos autores, & optimos libros tot uitijs quaſi morbis quibuſdam (quando in tota rerum uniuerſitate nihil prorſus eſt, quod malis non ſit obnoxiū) malè affectos, imò & magna ex parte laceros mutilatosq́; (quid enim non uel ſuis telis confodit barbaries, uel obliterat temporum iniuria?) reſtituis ipſos ſibi, id eſt, priſtino nitori, priſtinæ integritati, atque īcolumitati planè reddis: ne nulla ex p̄te nō ſis uerè & egregiè medicus. Vanus ſim, niſi Scribonius ipſe huius fidē facit: cuius codicis quū index pleraque cōtineret, quæ in ipſo opere prorſum deſiderabātur, & magni interim uiri id putarent malum non poſſe ad integritatem conuerti, unus tu ea ſic reſtituiſti, ut nihil reliqui factum ſit, cui induſtria humana mederi poſſet. Quo nomine, quū tibi omnes deuīctiores in dies reddātur, neminem tamen tibi plus ꝗ me debere exiſtimo. Non enim ſat habebas, hominum beneficētiſſime, me beneuolentia haud quaquam uulgaria proſequi, & ſemper, uel conſilio, uel re adiutare: ſeu quod morum, & eorum quæ ſunt in animis ſimilitudo quædā te ad id impelleret: ſeu quòd in Athenæo eodem uterque uerſati, nempe Præſleo, ex eodem curriculo, ornamētis illis inſigniti, ad celeberrimos artiū honores euecti ſumus. Id, inquā, tibi non ſat erat, niſi & me cæteris non indiligentibus calcographis prætuliſſes: cui cōmitteres rem quouis precio æſtimandam. Iure igitur autores tuos noſtris characteribus excuſos nomini tuo dico, ac nūcupo. Agens interī gratias pro tuo in me & omnes bonos tam pio affectu: & obſecrans ut pergas ſimilibus in orbem beneficijs CHRISTO domino, & DEO NOSTRO gratum facere. Vale. Ex officina noſtra, pridie Calendas Octobreis. M.D.XXVIII.

SCRIBONIVS LARGVS
Caio Iulio Calliſto ſuo S.

INter maximos quōdam habitus medicos Herophilus, Cai Iuli Calliſte, fertur dixiſſe, medicamēta diuinum munus eſſe. Et id quidem non ſine ratione, vt mea fert opinio. Prorſus enim quod tactus diuinꝰ efficere poteſt, id præſtant medicamenta, vſu, experientia'q; probata. Animaduertimus itaque ſæpe inter deliberationes, contentionéſque medicorum autoritate præcellentium, dū quæreretur quidnam faciendum, aut qua ratione ſuccurrendum eſſet ægro, quoſdam humiles quidem, & alioquin ignotos, vſu verò peritiores, & (quod fateri pudet) longè ſummotos à diſciplina medicinæ, ac ne adfines quidē eius profeſſionis, medicamēto efficaci dato, protinus velut præſenti numine, omni dolore, periculo'que liberaſſe ægrum. Quamobrem ſpernendi ſunt qui medicinam ſpoliare tentant vſu medicamentorum: non à medendo, ſed à potentia, effectu'que medicamentorum ita adpellatam. Probandi autē qui omni modo ſuccurrere periclitantibus ſtudent. Ego certè aliquoties magnum ſcientiæ conſecutus ſum titulum ex vſu proſperè datorum medicamentorum, multos'que ex eadem cauſſa non mediocrem gloriam tuliſſe memini. Eſt enim hęc pars medicinę vt maximè neceſſaria, ita certè antiquiſſima: & ob hoc primū celebrata, atque illuſtrata. Siquidem verum eſt, antiquos herbis ac radicibus earum, corporis vitia curaſſe: quia etiam tunc genus mortalium inter initia non facilè ſe ferro committebat. Quod etiā nunc pleriq; faciunt, ne dicam omnes, & niſi magna compulſi neceſſitate, ſpéq; ipſius ſalutis nō patiūtur ſibi fieri, quæ ſanè vix ſunt toleranda. Cur ergo aliqui excludant medicinam & vſum medicamētorum non inuenio: niſi vt detegāt imprudētiam ſuam. Siue enim nullum experimentum eius generis remediorū habent, meritò accuſandi ſunt, quòd tam negligētes in tam neceſſaria parte fuerit: ſiue experti quidem ſunt eorum vtilitatem, denegant autem vſum, magis culpandi ſunt, qui crimine inuidentiæ flagrāt: quod malum, quum omnibus animantibus inuiſum eſſe debet, tum præcipuè medicis, ī quibus, niſi plenus miſericordię & humanitatis animꝰ eſt, ſecundum ipſius profeſſionis voluntatem, omnibus dijs & hominibus inuiſi eſſe debent. Idcirco ne hoſtibus quidem malum medicamentū dabit, qui ſacramēto medicinæ legitimè eſt obligatus: ſed perſequetur eos, quum res poſtulauerit, vt miles & ciuis bonus omnimodo. Quia medicina non fortuna, neque perſonis homines æſtimat: verùm æqualiter omnibus implorantibus auxilia ſua, ſuccurſurā ſe pollicetur, nullique vnquam nocituram profitetur. Hippocrates, conditor noſtræ profeſſionis, initia diſciplinæ ab iureiurando tradidit, in quo ſanctum eſt, ne prægnanti quidem medica-

mentum, quo conceptum excutitur, aut detur, aut demõſtretur à quoquã
medico, longè præformans animos diſcentium ad humanitatem. Qui enĩ
nephas æſtimauerit ſpem dubiam hominis lędere, quantò ſceleſtius perfe=
ctè iam nato nocere iudicabit? Magni ergo ęſtimauit nomen decus'q; me=
dicinæ conſeruare, pio ſancto'que animo quemque, ſecundum ipſius pro/
poſitum ſe gerentem. Scientia enĩ ſanandi, non nocẽdi, eſt medicina. Quæ
niſi omni parte ſua plenè incumbat in auxilia laborantiũ, non præſtat quã
pollicetur hominib9 miſericordiã. Deſinãt ergo qui prodeſſe adflictis aut no
lũt aut nõ poſſũt, alios'q; deterrẽt, negãdo ęgris auxilia, quę per vĩ medica=
mentorum frequenter exhibẽtur. Etenim quaſi per gradus quoſdam me
dicina laborantibus ſuccurrit. Nam primum cibis, ratione, apto'q; tempore
datis tentat prodeſſe languentibus. Deinde, ſi ad hos non reſponderit cu=
ratio, ad medicamẽtorum decurrit vim. Potentiora enim hæc & efficacio=
ra, quàm cibi. Pòſt vbi ne ad hæc quidẽ cedunt difficultates aduerſæ vale=
tudinis, tunc coacta ad ſectionẽ, vel vltimò ad vſtionem deuenit. At Aſ=
clepiades maximus autor medicinæ, negauit ægris danda medicamenta.
Quidam enim hoc mendacio, etiam pro argumento vtuntur. Poteram ta
mẽ (ſi verum id eſſet) dicere: Viderit Aſclepiades quid ſenſerit: forſan non
omnino in hanc partem animum intendit. Homo fuit, parum feliciter ſe in
hoc negocio geſſit. Non deterreor perſona, quum rẽ tam manifeſtè prodeſ=
ſe videam. Nunc verò quum tam impudẽter comminiſcantur de eo, quid
poſſum vltrà dicere? niſi genere quodam parricidiũ ac ſacrilegium eos cõ=
mittere qui hæc dicunt? Ille enim febricitantibus, vicijs'que præcipitibus
correptis, quæ ὀξῆ πάθη Gręci dicunt, negauit medicamenta danda: quia ci/
bo vino'q; aptè interdum dato remediari tutius eos exiſtimauit. Cęterũ in
libro qui παρασκευαστικῶν, id eſt, præparationũ inſcribitur, contendit vltimæ
ſortis eſſe medicum, qui non ad ſingula quęque vitia binas ternas've com=
poſitiones, & expertas protinus paratas habeat. Vides ergo quàm non pla=
ceat Aſclepiadi vſus medicamentorum? cui niſi plura quis ad quod'q; ge/
nus vitij medicamenta compoſita habeat, non videtur dignus profeſſione
medicinæ. Sed iſta licentia nomine tantũmodo medicorum, propter quo=
rundam negligentiã latius proceſſit. Raró enĩ aliquis prius quàm ſe ſuos'q;
tradat medico, diligenter de eo iudicat: quum interim nemo, ne imaginem
quidem ſuam committat pingendam, niſi probato prius artifice per quędã
experimẽta, atque ita electo: habẽt itaq; omnes pondera atque mẽſuras ex/
actas, ne quid erroris in rebus non neceſſarijs accidat. Videlicet quia ſunt
quidam qui pluris omnia quàm ſeipſos æſtimant. Itaque ſublata eſt ſtudẽ
di cuiq; neceſſitas, & non ſolum antiquos autores, per quos conſummatur
profeſſio, quidam ignorant: ſed etiam comminiſci falſa de his audent. Vbi
enim delectus non eſt perſonarum, ſed eodem numero malus bonúſq; ha=
betur,

betur, quod ſine labore poteſt contingere, idémque dignitatis vtilitatiſque præſtare videtur poſſe, vnuſquiſque id magis ſequitur. Sic, vt quiſque volet, faciet medicinam. Quoſdā enim à peruerſo propoſito nemo poteſt mouere, & ſanè omnib9 permiſit liberum arbitrium magnitudo profeſſionis. Multos itaque animaduertimus, vnius partis ſanandi ſciētia, medici plenū nomen conſecutos: nos verò ab initio rectam viam ſecuti nihil prius totius artis perceptione, quę homini permittitur, iudicauimus: quia ex hac omnia commoda nos cōſecuturos exiſtimabamus: nō mediuſfidius tam ducti pecuniæ aut gloriæ cupiditate, quàm ipſius artis ſcientia. Magnum enim & ſupra hominis naturam duximus, poſſe aliquem tueri, & recuperare ſuam, & vniuſcuiusque bonam valetudinem. Itaque vt cæteris partibus diſciplinæ, ita huic quoque quæ per medicamenta virtutem ſuam exhibet, curioſe inſtitim9: eò magis quòd percipiebamus in dies ex vſu profectus eius, quos interdum ſupra fidem atq; opinionem plurimorum exhibebam9. Sed quid vltrà opus eſt probare, neceſſarium vſum eſſe medicamentorum? pręcipuè tibi, qui quia percepiſti vtilitatem eorū, idcirco à me cōpoſitiones quaſdam petijſti: ego autem memor humanitatis tuæ, candoriſque animi tui, quem omnibus quidem hominibus plenè, mihi autē etiam peculiariter præſtas, non ſolùm quas deſideraſti, verumetiam ſi quas aliàs expertas in præſenti habui, in hunc librum contuli. Cupio enim mediuſfidius qua poſſum, tuæ in me tam perſeueranti beniuolentię reſpondere: adiutus omni tempore à te, præcipuè verò his diebus. Vt primum enim potuiſti nō es paſſus ceſſare tuæ erga me pietatis officium, tradendo ſcripta mea latina medicinalia Deo noſtro Cęſari: quorum poteſtaſtem tibi feceram, vt ipſe prior legeres, ſimpliciterq; indicares mihi quid ſentires: plurimum enim iudicio tuo tribuo. Tu porrò cādidiſſimo animo & erga me beneuolentiſſimo, diligentiā meam ſub tanti nominis editione, non verbis, ſed re probaſti: periculúmq; non minus tui iudicij, quàm ego ſtili, propter me adiſti, quo tempore diuinis manibus laudando conſecraſti. Fateor itaq; libenter, vnicas me tibi gratias agere, quod & prius quàm rogareris, conſummaſti amiciſſimo adfectu vota mea, quod contigit mihi fauore pleniſſimo tuo, maturiorem percipere ſtudij huius mei fructum ac voluptatem. Ignoſces autem ſi paucæ viſæ tibi fuerint compoſitiones, & nō ad omnia vitia ſcriptæ. Sumus enim (vt ſcis) peregre: nec ſequitur nos niſi neceſſarius admodum numerus libellorum. Poſtea tamen, ſi & tibi videbitur, ad ſingula quæque vitia plures cōpoſitiones colligemus. Oportet enim copiam quoq; earum ſelectā habere. Quoniam reuera quædam quibuſdam magis, & non omnes omnibus conueniunt: propter differentiam ſcilicet corporum. Quarum initium à capite faciemus: ſummum enim & primum locum hoc obtinet: dantes operam vt ſimplicia primò ponamus. Interdum enim hæc efficaciora ſunt, quàm

 ex

ex pluribus compoſita medicamenta. Erit aũt nota denarij vnius pro græca drachma; æquè enim in libra. ⚹. denarij octogintaquatuor apud nos, quot drachmæ apud Græcos incurrunt.

Primum ergo ad quæ vitia compoſitiones exquiſitę & aptæ ſint, ſubiecimus, & numeris notauimus, quò facilius quod quęretur inueniat.

Deide medicamentorum, quibus compoſitiones cõſtant, nomina & pondera vitijs ſubiunximus.

AD capitis dolorem primis diebus, etiam in febre. j.
Item ad eundem aliud. ij.
Ad capitis dolorem plurium dierum. iij.
Ad capitis dolorem omnem. iiij.
Ad capitis dolorem, cum inueterauerit. v.
Purgatio capitis per nares. vj.
Alia purgatio per nares. vij.
Alia purgatio. viij.
Purgatio capitis per os. ix.
Sternutorium ad diuturnum capitis dolorem. x.
Ad capitis omnē dolorē, & q̄uis veterē, quę res imperpetuū ſanat. xj.
¶ Ad comitialem morbum ſimplicia. iiij. compoſitum vnum. xij.
Ad eundem aliud. xiij.
Ad eundem aliud. xiiij.
Ad eundem aliud. xv.
Ad eundem aliud. xvj.
Ad eundem aliud. xvij.
Ad eundem aliud. xviij.

Item collyria leuia.

¶ Ad conturbationes & epiphoras oculorū ſimplex res, quæ omni collyrio melius facit. xix.
Ad eaſdem collyrium ex plantaginis ſucco mirificum. xx.
Ad eaſdem aliud. xxj.
Ad eaſdem Diaglaucium nouè factum. xxij.
Ad plurium dierum ἐπιφορὰν cum glutinoſa lachryma fluit. xxiij.
Aliud collyriū ad tenuē lachrymā, & ad puſtulas, & vlcera pura. xxiiij.
Collyrium ad ſordida vlcera & cruſtas, quas ἐσχάρας Gręci vocant. Item ad carbunculos, puſtulas, aſpritudinem palpebrarum recentium. xxv.
Collyrium leue quod facit ad tenuem & acrem lachrymam, puſtulas, & ad vſtiones, & vlcera. Item ad ſolutas cicatrices: quod quidam Athenippon, quidam Diaſmyrnes, alij εὐώδεις vocant. xxvj.
Aliud ad idem ψιττακινὸν. xxvij.
¶ Collyria acria, & περίχριστα ad cicatrices extenuandas, & palpebrarū aſpritudinem. xxviij.
Alio modo ad idem. xxix.
Ad palpebras perungendas. xxx.
Aliud quo Auguſtus vſus eſt collyrium ψωρικὸν. xxxj.
Ad caliginem & aſpritudinem oculorum, ſiccam'q; perturbationem, quā ξηροφθαλμίαν Græci vocant xxxij.
Aliud ad caliginem & aſpritudinem. xxxiij.

Aliud

Aliud ad idem, quod magis mulieribus conuenit. xxxiiij.
Ad cicatrices extenuandas veteres, & caliginem, & aſpritudinem acrem, quod ſemel inunctum plurium dierum effectum exhibet. xxxv.
Collyrium quod propriè ad aſpritudinem, & calloſitatem palpebrarum facit. xxxvj.
Liquidum medicamentum ad veterrimam aſpritudinem palpebrarum, & callos duriſſimos. xxxvij.
Aliud liquidum medicamentum ad ſuffuſiones. xxxviij.
¶Ad auriculæ dolorē, & tumorem ſimplicia benefacientia ſex. xxxix.
Ad idem compoſitum ex duabus rebus mirificum. xl.
Ad tumorem & exulcerationem aurium. xlj.
Aliud ad carnem in foramine auris excreſcentem. xlij.
¶Ad parotidas ſimplex. xliij.
Compoſitio ad idem. xliiij.
Alia compoſitio ad eaſdem antequam ſuppurauerint. xlv.
¶Ad ſanguinis eruptionem de naribus remedia. xlvj.
Medicamentum compoſitum ad idem. Si præfocabuntur obturatis nari/bus, qua ratione efficiatur vt adſpirent, & nihilominus nares ſpiſſatas habeant. xlvij.
¶Ad vlcera in naribus compoſitiones duę. xlviij.
Ad idem. xlix.
¶Ad grauem odorem earum, quem ὀζαίναν Græci dicunt. l.
Ad polypos. lj.
Ad grauedinem. lij.
¶Ad dentium dolorem, quibus colluendi ſunt. liij.
Quibus ſuffiri oportet. liiij.
Quæ eum manducare oportet. lv.
Quæ imponere extrà. lvj.
Qui mouentur dentes, vt confirmentur. lvij.
Ad eoſdem aliud remedium. lviij.
¶Dentifricij compoſitio. lix.
Dentifricium Octauiæ Auguſtæ. Aliud Meſſalinæ. lx.
¶Ad fluorem gingiuarū, quas prægnantes quidam vocant, & fluorē ſanguinis. lxj.
¶Ad cancrum in ore ſimplicia duo, compoſitum vnum. lxij.
Ad idem. lxiij.
¶Ad faucium & vuæ tumorem. lxiiij.
Ad idem. lxv.
¶Ad ſuppurationem faucium ſuſpectam etiam factam. lxvj.
¶Ad anginam. lxvij.

Ad idem compoſitum ex pluribus. lxviij.
Item ad idem compoſitum ex pluribus. lxix.
Item ad idem compoſitum ex pluribus. lxx.
¶Ad vuam diu iacentem. lxxj.
¶Ad arteriam diu exaſperatam. lxxij.
¶Ad tumorem arteriæ & tuſſim. lxxiij.
Ad fluorem & raucitatem arteriæ. lxxiiij.
Arteriace qua melior non eſt, facit ad omne vitium arteriæ, euiratam'que reſtituit vocem. lxxv.
¶Ad ſuſpirium ſimplicia quatuor. lxxvj.
Ad idem compoſitum ex pluribus. lxxvij.
Ad idem compoſitum ex pluribus. lxxviij.
Item ad idem compoſitum ex pluribus. lxxix.
¶Ad ſtrumas, ſimplicia duo. lxxx.
Ad idem compoſitum ex pluribus, & ad mammarum duritiem. lxxxj.
Item ad idem compoſitum ex pluribus, & ad omnem duritiem. lxxxij.
¶Ad ſanguinis eruptionẽ ex arteria, vel de pectore, vel de pulmone, ſimplicia quinq;. Imponenda extrà quæ ſunt, & quæ euitanda. lxxxiij.
Paſtilli duo ad idem. lxxxiiij.
Paſtillus ad idem. lxxxv.
Paſtillus ad idem. lxxxvj.
¶Catapotiũ ad tuſſim aridam, & veterem. lxxxvij.
Catapotium ad tuſſim cum fluore. lxxxviij.
Catapotium ad tuſſim veterem. lxxxix.
Paſtillus ad deſtilationem pectoris, & quicquid ſupprimendum eſt, præcipuè ad phthiſicos: initiò ſomnũ facit, dolorem omnis partis ſedat. xc.
Paſtillus ad idem remiſſior Valentis præceptoris mei. xcj.
Paſtillus ad ſtomachi ſolutionem. Idem ad deiectionem, & veſicæ dolorẽ adiuuat, & oculorum epiphoras. xcij.
Paſtillus ex odoribus, facit ad omnem dolorem, ꝓpriè aũt ad tuſſim. xciij.
Medicamentum quod cochleario ſumitur ad tuſſim aridam, & lateris dolorem cum febre. xciiij.
Alterum medicamentum ad tuſſim aridam, & horrores qui ſolent præcedere febres. xcv.
Aliud medicamentum ad tuſſim aridam. xcvj.
¶Ad lateris dolorẽ, ſiue cum febre, ſiue ſine febre, Pacchij Antiochi mirifica compoſitio. xcvij.
Eadẽ ad morbo cõitiali correptos, quos ἐπιληπτικοὺς dicũt, & furioſos. xcviii
Eadem ad ſcotomaticos, & cephalalgicos. xcix.
Ad ſuſpirioſos, & vocis abſciſionem. c.

Ad

Ad muſculos maxillares,& facies prauas. cj.
Ad duritiem mammarum muliebrium. cij.
Ad ſtomachicos quod euidenter conuenit. ciij.
Ad eos quibus frequenter inaceſſit cibus,& inflationibus vrgentur,& melancholicos. ciiij.
Ad ſtomachi vitium,quod cum ſiti ardeſcit. cv.
Ad inteſtina & colum,& vomicas,& menſtrua mulierum. cvj.
Ad idem & comitialem morbum,& furioſos,& podagram. cvij.
¶Ad ſtomachi ſolutionem,& fluorem. cviij.
¶Ad ſtomachi dolorem & inflationem. cix.
Aliud ad idem. cx.
¶Paſtillus ad cœliacos & torminoſos. cxj.
Alter melior ad eoſdem. cxij.
¶Alter ad torminoſos efficacior. cxiij.
Paſtillus qui per anum mittitur, cum inteſtina cancer occupat. cxiiij.
Potio,quę,cũ hoc medicamentũ ſubtus imiſſum eſt,propriè cõuenit.cxv.
Ad ἰλεὸν,quod eſt inflatio inteſtinorum pernicioſa. cxvj.
Ad idem vitium alterum medicamentum. cxvij.
Ad idem quod per anum mittitur. cxviij.
¶Ad coli inflationẽ,& dolorem vetuſtum. cxix.
Caſſij medici colica bona. cxx.
Iulij Baſſi medici colice melior. Eadem ad vitia muliebria facit. cxxj.
Ad colum,quod & in præſentia tollit dolorẽ,& in futurũ remediat.cxxij.
¶Ad tumorem iocineris,& ad duritiem. cxxiij.
Ad duritiẽ iocineris veterem. cxxiiij.
Ad tumorem & dolorem iocineris,& lienis,& renũ,& veſicæ,& qui propter hæc mali coloris ſunt. Idémque prodeſt ad aquæ mutationes. cxxv.
Ad tumorem & duritiem iocineris veterem. Idem ad lienoſos,& hydropicos,& arquatos,& quibus vrina mouenda. cxxvj.
¶Ad auriginẽ,quod vitium quidã Arquatũ,quidã Regiũ vocãt.cxxvij.
¶Ad lienoſos medicamentum. cxxviij.
Aliud ad lienoſos medicamentum. cxxix.
Lienem quod ſanat extrà poſitum. cxxx.
Aliud extrà impoſitum. cxxxj.
Ad flatus lienoſos. cxxxij.
¶Ad hydropicos cum iam diſtenti ſunt aquæ multitudine. cxxxiij.
Alterum medicamentum eiuſdem generis efficacius. cxxxiiij.
¶Aluum mollientia. cxxxv.
Ad idem. cxxxvj.
Ad idem. cxxxvij.
Altera

¶Altera purgatio per globulos,qui deuorati integri deijciuntur. cxxxviij.
¶Alia purgatio eiuſdem generis. cxxxix.
¶Ad tineas necandas & lumbricos. cxl.
Ad lumbricos. cxlj.
¶Ad τεινεσμὸν, vitium eſt extremi inteſtini,iritatio cū deſurrectione. cxlij.
¶Ad renum tumorē,& vlcerationem. cxliij.
Ad renum dolorem potio:ac renum,iocineris, lienisque tumorem , atque malum colorem,& aquæ mutationes. cxliiij.
Ad lapidem in renibus innatum,& vrinam ſuppreſſam. cxlv.
Ad tumorem & exulcerationem veſicæ. cxlvj.
Ad dolorem veſicæ,& difficilem exitum vrinæ,quod vitium Græci δυσουρίαν dicunt. cxlvij.
Ad veſicam exulceratam. cxlviij.
Ad ſanguinem per vrinam reddentes. cxlix.
¶Ad calculoſos. cl.
Alterum ad eoſdem. clj.
Aliud ad calculoſos. clij.
Ad calculoſos,lienoſos,hydropicos. cliij.
¶Ad lumborum dolorē. cliiij.
Aliud ad lumborum dolorem. clv.
Ad paralyſin , & lumborum dolorem compoſitio Antiochi ātidotus,optime facit acopum ad paralyſin. clvj.
Ad lumborum dolorem malagma. clvij.
¶Ad podagrā cū tumore,& feruore,& rubore,quam caldā vocāt. clviij.
Ad eandem podagram. clix.
Ad podagram frigidam. clx.
Ad eandem quaſi acopum. clxj.
Ad vtranque podagram remedium,quod in perpetuum ſanat. clxij.
¶Ne cui ſerpens noceat. clxiij.
Ne quem ſcorpio feriat. clxiiij.
¶Ad morſus & ictus ſerpentium theriace. clxv.
¶Altera theriace ad eadem. clxvj.
¶Altera theriace etiā ad aſpidem. clxvij.
Ad viperæ morſum propriè. clxviij.
Antidotos Zopyri. clxix.
Antidotos Mithridatis. clxx.
¶Antidotos Apulei Celſi ad canis rabioſi morſum. clxxj.
Ad idem remedium quod brachio alligatur. clxxii.
Antidotos Celſi. clxxiii.
Compoſitio alia. clxxiiii.

XX Emplaſtrū

¶ Emplaſtrum mirificum ad canis rabioſi morſum. clxxv.
¶ Antidotos Caſſij ad toxicum, & tela veneno tincta. clxxvi.
¶ Antidotos Marciani ad omnia mala medicamenta, quæ τελεία, id eſt, perfecta dicitur, quæ Auguſto componebatur. clxxvii.
Singulorum malorum medicamentorum propria auxilia. clxxviii.
¶ Ad cicutam. clxxix.
¶ Ad opium. clxxx.
¶ Ad altercum. clxxxi.
¶ Ad gypſum. clxxxii.
¶ Ad ſpumam argenti. clxxxiii.
¶ Ad ceruſſam. clxxxiiii.
¶ Ad coriandrum. clxxxv.
¶ Ad leporem marinum. clxxxvi.
¶ Ad ſalamandram. clxxxvii.
¶ Ad aconitum. clxxxviii.
¶ Ad cantaridas. clxxxix.
¶ Ad bupreſtim. cxc.
¶ Ad dorycnion. cxci.
¶ Ad ixiam. cxcij.
¶ Ad ephemeron. cxciii.
¶ Ad toxicum. cxciiii.
¶ Ad pharicum cxcv.
¶ Ad tauri ſanguinem. cxcvi.
¶ Ad lac potum. cxcvii.
¶ Ad fungos venenatos. cxcviii.
¶ Ad ſanguiſugam. cxcix.
¶ Quoties ſuſpicio mali medicamenti fuerit, commune remedium. cc.

Item Emplaſtra.

¶ Emplaſtrũ viride Triphonis chirurgi, quod facit cum oſſa in capite fra/cta ſunt. cci.
¶ Emplaſtrum viride Megetis chirurgi ad eadem. ccii.
¶ Emplaſtrum viride Triphonis ad vulnera recentia. cciii.
¶ Emplaſtrum Traſeæ ad eadem minus acre. cciiii.
¶ Emplaſtrum viride Triphonis facit ad vetera vlcera. ccv.
¶ Emplaſtrũ viride Gliconis chirurgi ad omnia mirificum vitia corporis, Iſis vocatur. ccvi.
¶ Emplaſtrũ nigrum, quod βάρβαρος dicitur, facit ad omne vulnus recens & contuſum. ccvij.
¶ Emplaſtrũ nigrum Traſeæ facit ad omne recens vulnus neruorum, muſculorũmq; punctus. Idẽ articulos præciſos iungit. ccviij.
¶ Emplaſtrũ nigrum Ariſti chirurgi, ad vulnera recentia, punctúſq; mu=

ſculorum,neruorúmq;,ad luxum,contuſum: præcipuè cũ oſſa fracta ſunt artu um:ſine alligatura enim dimidio celerius ſanat. ccix.
¶ Emplaſtrum nigrũ Triphonis chirurgi facit ad contuſa, & ad canis morſum, & furunculos. Idem roſa dilutum explet vlcera concaua. Idem vocatur Baſilice. ccx.
¶ Emplaſtrũ nigrũ Ariſti chirurgi facit ad eadem, & vocatur Tetrapharmacos. ccxi.
¶ Emplaſtrũ rubrũ Dionyſi chirurgi facit ad leuia vulnera & in tenerioribus corporibus. ccxii.
¶ Alterum rubrũ emplaſtrum quo venatores vtuntur: facit enim ad canis, & ad omnium quadrupedum morſus, Megetis chirurgi. ccxiij.
¶ Emplaſtrũ coloris incerti, facit ad omnia mediocria vulnera, & ad morſum omnium quadrupedum: ad contuſa, inciſa articulamenta, mire facit. Item cicatricem ducit, tumorem non patitur fieri, neque pus: faſciam, lanã ſuccidam non deſiderat: in balneo, aut ſolio non excidit. Furunculos, ſtrumas aut diſcutit, aut aperit, aut perſanat. ccxiiij.
¶ Emplaſtrũ luteũ Euelpiſti chirurgi facit ad tenera vlcera mediocriter læſa. ccxv.
¶ Emplaſtrũ quod aperit, & ducit pus, vel ſi quid aliud ſubeſt Epiſpaſtice dicitur. ccxvj.
Emplaſtrum ex ſale album, quod Dialon Græci vocant, facit ad omnẽ duritiem, & diutinum dolorem, & ducit ſudores: eadem vlcera calloſa renouat, & cogit facilius cicatricem ducere. ccxvij.
Emplaſtrum aliud ex ſale nigrum ad eadem efficacius. ccxviij.
Emplaſtrum album ad combuſta, & exulcerata ex frigore, quæ perniones vocantur. ccxix.
¶ Emplaſtrũ album ad cicatricem ducendam Pacchij Antiochi, ad perniones, ad combuſta, & vlcera, quæ Cacoethes Græci dicunt. Idem ex roſa dilutum facit melius omni lipara, ad omnia vitia quę in ano fiunt. ccxx.
Emplaſtrum ad cõbuſtum mirificè facit. Idẽ nigrũ, & cito perſanat. ccxxj.
¶ Lipara ad intertriginẽ, & exaſperationem, atque tumorem ani. ccxxii.
¶ Lipara rufa facit ad fiſſuras ani, quas Rhagodas Græci dicunt. Eadẽ ad eiuſdem partis vitia, & vlcera diutina. ccxxiij.
¶ Ad condylomata ſimplicia complura. ccxxiiii.
Ad idem compoſita. ccxxv.
Ad idem alia. ccxxvi.
¶ Hæmorrhoidas queadmodũ medicamento curare oporteat. ccxxvii.
Non exulceratas eminentias ex qualibet corporis parte medicamento tollere. ccxxviii.
Suppurationem ſine ferro aperire, & quod idem medicamentum pectoris,

laterís,lumborum diutinos dolores tollit. ccxxix.
¶Melior Triphera,hoc ení noíe appellať,vtrũq; gen⁹ medícaměti.ccxxx.
Ad ſtigmata tollenda medícamentum. ccxxxi.
¶Inteſtinum extremũ cum prodit,quibus oporteat remedijs vti.ccxxxii.
Ad teſticulorum tumorem. ccxxxiij.
¶Ad veretri tumorem. ccxxxiiij.
Si vlcus ſordidum fuerit,aut cancro tentabitur, corruptum've fuerit,cõ/
poſita duo. ccxxxv.
Si cicatrix ducenda eſt. ccxxxvj.
Ad omne vlcus,in omni parte corporis ſordidum,communia ſimplicia me
dicamenta,& compoſitum vnum. ccxxxvij.
Ad omne purum vlcus, & concauum quæ complent. ccxxxviij.
Ad omne vlcus in quo caro excreſcit. ccxxxix.
¶Ad idem alio modo cõpoſitum. Emplaſtrũ ad cicatricẽ ducẽdam.ccxl.
¶Emplaſtrum ad cicatricẽ ducendam. ccxlj
¶Emplaſtrum ad idem,διὰ καδμίας dicitur. ccxlij.
¶Ad papulas in capite efferueſcentes, vel qualibet corporis parte. ccxliij.
¶Ad ignem ſacrum complura ſimplicia. ccxliiij.
Ad idem compoſitum. ccxlv.
Ad idem aliud. ccxlvj.
¶Ad Zonam quam Græci ἕρπητα vocant. ccxlvij.
Ad idem aliud medicamentum. ccxlviij.
¶Ad impetigines ſimplex compoſitum. ccxlix.
¶Ad idem aliud. ccl
¶Ad ſcabiem ſimplex vnum.compoſitum vnum. cclj.
Ad leprã,quæ quaſi ĩpetigo eſt,cũ prurigine cutis ſimplicia quatuor. cclij.
Ad idem compoſitio. ccliij.
Ad idem alterum malagma. ccliiij.
¶Malagma ad ὀπισθότονον & κυνικὸν σπασμὸν.Idem facit ad omnẽ tenſionem
& contractionẽ neruorum. cclv.
Malagma quod ſtomachum ſolutum confirmat, aluum incitat,ſuppri/
mit,& adſtringit quicquid opus eſt. cclvj.
Malagma ad pectoris & lateris dolorẽ,& quicquid ex perfrictiõe fit.ccvij.
Malagma ad omnem dolorem,præcipuè iecinoris. cclviij.
Malagma ad iocineris,& lienis tumorem,& dolorem. cclix.
Malagma ad præcordiorum tenſionem. .cclx.
¶Malagma ad lineoſos. cclxj.
Malagma ad omnem veterem dolorem,prẹcipuè lumborum. cclxij.
Malagma quod diſcutit ſtrumas,parotidas,panum.Idẽ ſuppurationes in/
teraneis partibus futuras aperit. Idem facit ad omnem dolorem articulo=
rum

rum:præcipuè lumborum. cclxiij.
Malagma ad omnem dolorem corporis, & articulamentorum, facit & ad podagram. cclxiiij.
Malagma ad contuſionem lateris. Idem facit ad ſuſpectas in iiſdem partibus ſuppurationes, vel iam factas. Aperit enim citò, & ſanat. Idem prodeſt præcordijs tenſis, iecinori duro. cclxv.
Malagma ad luxum, contuſum, canis morſum, parotidas, ſtrumas, podagram. cclxvj.
Malagma ad podagrã, & omnem dolorẽ, & tenſionem neruorum. cclxvij.
¶ Acopum ad perfrictionẽ, laſſitudinem, dolorem, tenſionem neruorum. Idem hyeme non patitur perfrigeſcere. cclxviij.
¶ Acopum quod per vindemię tempus componitur, facit ad omnẽ dolorem corporis, & neruorum. cclxix.
Acopum odoris grauioris ad perfrictionẽ, & dolorem neruorum. cclxx.
Acopum optimi odoris, quo Auguſta Antonia ferè vtebatur, facit ad neruorum dolorem: perfrigeſcere non patitur. cclxxj.

FINIS.

Ad initium epiſtolæ Largi uerſu decimo, pro, ac ne adfines quidẽ eius profeſſionis, legi poteſt, ac ne ad fores quidem eius profectos. Item uerſu uiceſimooctauo ubi habes, qui crimine inuidentiæ flagrant, lege. Qui crimine &c. ut ſit principium ſententiæ. In fine epiſtolæ: æquè enim in libra.. denarij octogintaquatuor apud nos, quot drachmæ apud Græcos incurrunt. aliter ſic: æquè enim in libra.*. denarij octogintaquatuor apud nos ſunt, ſicut drachmæ apud Græcos incurrunt.*

Duodecima pars aſſis	Vnda.
Sextans	Vnciæ duæ.
Quadrans	Vnciæ treis.
Triens	Vnciæ quatuor.
Quincunx	Vnciæ quinque.
Semis, quæ & ſelibra dicitur	Vnciæ ſex.
Septunx	Vnciæ ſeptem.
Bes	Vnciæ octo.
Dodrans	Vnciæ nouem.
Dextans	Vnciæ decem.
Deunx	Vnciæ undecim.
As	Libra Vnciæ duodecim.
Pondo dua	Libre due.
Trepondo	Libre tres.
Sicilicum faciunt drachme due.	
Sextulas ſenas habet uncia.	
Duella ſextule due uocantur.	
Seſcuncia	vncia una & ſemis.
Semuncia	vncia ſemis.

Horum ponderum quedam apud ueteres inueniuntur note.

S		Semis uel ſelibra.
⊢		quarta pars ſemiſſis.
⊢	ſignificatur	octaua pars ſemiſſis.
ω		duella.
ɔ		ſicilicus.
Z		pars unciæ octaua.

Denarius ſic ſtellatim. * .decuſſatur.

Victoriatus argenteus erat nummus uictoriæ nota ſignatus, pro quo in compoſitionibus à Scribonio relatis, Galenus duos obolos ponit, hoc eſt, ſcrupulum.

Seſtertius & ipſe argenteus nummus erat, duos aſſes & ſemiſſem ualens.

M E N S V R AE.

Ligula cochlearis eſt menſura. Cyathus Plinio autore pendet per ſe drachmas decem. Seſquicyathus acetabulum implet. Acetabulum eidem Plinio heminæ quarta pars eſt. Hemina ſex impletur cyathis. Dimidium ſextarij hemina eſt. Congius ſenos capit ſextarios, ut Amphora octo Congios. Duplex Amphora Modius eſt.

Eius quoque memineris, bone lector, ut ubi uolua pomorum inuenies, legas uolema: ubi ferula, fæcula. Nam Paulo Aeginete σφέκλη, ſeu φέκλη οἴνου τρὺξ ἐστι, id eſt, uini fæx eſt.

AD CAPITIS DOLOREM. COMPOSITIO I.

AD capitis dolorem, etiam in febre, primis diebus benefacit ſerpylli. p°. quadrans, roſæ aridę. p°. quadrans: hęc incoquũtur duobus ſextarijs aceti acerrimi, donec ad dimidias perducantur. Inde ſumitur cyathus, & in duobus roſæ commiſcetur, frequentérque ex eo curatur caput: vbi enim cõcaluit quod infuſum eſt, niſi aliud recens adijciatur, nocet. ij.

¶ Item prodeſt eodem modo ruta per ſe vel cũ hederæ baccis decocta. Polygoniũ quoq; & menta multis profuit, ea ratione decocta, & infuſa capiti dolẽti, ſphondylion, & agni ſemen, & platani pilulę ſimiliter aceto incoctę, roſæ'que folia reſiduo aceto commixta. iij.

¶ Cum autem pluribus diebus permanſerit dolor, tum omnium ſupradictorum oportet vncias ſingulas ſumere, iis'q; admiſcere lauri baccarum, caſtorei, nucum amararum, pulegij, ſampſuci foliorum, ſingulorum vncias, & aceti ſextarios tres decoquere ad dimidias. Eodem modo roſa admixta, non tamen frequenter, caput curare. iiij.

¶ Ad omnem capitis dolorem efficaciter prodeſt, crocomagmatis pondo ſextans, aluminis fiſſi, vel gallæ. p°. vncia. Hæc terere ex aceto & roſa vicibus adiecta oportet, vſque dum mellis habeat ſpiſſitudinem: inde frõtem, & vtraque tempora oblinere. v.

¶ Ad capitis dolorem, cum inueterauerit, benefacit hæc compoſitio: Murrhæ. ⚹. p°. j. croci. ⚹. p°. ij. amigdalorum amarorum. ⚹. p°. ij. rutæ viridis ⚹. p°. iij. ſphondylij. ⚹. p°. j. panacis. ⚹. p°. j. laurus baccarũ. ⚹. p°. iij. ſerpylli. ⚹. p°. ij. caſtorei. ⚹. p°. j. Teruntur hæc omnia aceto, & fiunt paſtilli: cum opus eſt diluũtur aceto & roſa, in mellis ſpiſſitudinem, atque ita frõs & tempora illinuntur. vj.

¶ Oportet verò permanẽte capitis dolore, materiam quoque detrahere ex eo per nares, vel os. Quæ res etiam auriculæ, vel dentibus dolentibus prodeſt. Nec minus quibus ſubitæ vertigines obuerſantur, quos σκοτωματικοὺς Græci dicũt. Item comitiali morbo correptos, & caligine impeditos ex magna parte leuat. Debent autem ij omnes pridie abſtinere, & ſuperioribus diebus aquam potare. vij.

¶ Per nares ergo purgatur caput iis rebus infuſis per cornu quod rhinenchytes vocatur: Hederæ ſucco per ſe, vel betæ ſucco, cũ exiguo flore æris, vel cyclamini ſucco mixto lacte aut aqua pari menſura. viij.

¶ Bene detrahit è naribus liquorem & hæc compoſitio: Salis, nitri, mellis, aceti, olei veteris, ſingulorũ. ⚹. p°. binũ, cyclamini ſucci, σαφίδος ἀγρίας quã herbam pediculariã, quòd pediculos necat, quidam appellant, ſingulorum ⚹. p°. j. Hæc in vnum mixta, naribus per cornũ infundũtur, vel pinna lon

giore nares interius perfricantur. Cum ſatis viſum fuerit fluxiſſe, vt reprimatur, aqua frigida nares diutius abluere pura oportet: vel ea, in qua pridie crocum adiectum maceratum fuerit. ix.

¶Sed ſi per os magis detrahere materiam viſum fuerit, quia non ſine tormento per nares ea deduceretur, ſuadebimus pyrethri radiculã commanducare, atq; ſubinde hiantem pati fluere ſaliuam: vel vuam paſſam cum piperis albi granis totidem dabimus commanducandam, & expuendã: æquẽ enim & hæc deducunt pituitam. Benefacit & ſinapi ex aceto tritum, & nõ excaſtratum, gargarizatum triũ cyathorum menſura, admixto mellis. p. quadrante: detrahit enim largiter pituitam. x.

¶Prodeſt cũ diu caput dolet, adtondere ad cutem, & radere, & diutius ſiccũ ad relaxationem cutis fricare, & aqua calida fouere pura, vel laurum incoctam habente: quo tempore etiam ſternutamentum concitare non alienum erit medicamento quod ex his rebus componitur, Veratri albi, caſtorei, ſtruthij quod eſt radix lanaria, piperis albi, ſingulorum. ✳. p. j. hęc cõtuſa tenuiter forato cribro tranſmittuntur: cum opus fuerit per pinnam, vel calamum ſcriptorium naribus ſufflentur, vel ſpecillo tincto in aquam, & excuſſo, tacta naribus inijciãtur. Proritat ſternutamentum etiam per ſe contuſum, & eadem ratione iniectum veratrum albũ. Nigrũ, ſiccũ, & aridum, ſternutationem ſtatim inuitat. xj.

¶Capitis dolorem quemuis veterem & intolerabilẽ protinus tollit, & imperpetuum remediat torpedo viua nigra, impoſita eo loco qui in dolore eſt, donec deſinat dolor, & obſtupeſcat ea pars: quod cum primùm ſenſerit, remoueatur remedium, ne ſenſus auferatur eius partis. Plures autem parãdę ſunt eius generis torpedines, quia nõnunq̃ vix ad duas, trésve reſpondet curatio, id eſt, torpor, quod ſignum eſt remediationis.

Ad comitialem morbum. xij.

AD comitialem morbum, quem Græci ἐπιληψίαν vocant, herbam quam ijdem πολύνευρον, nos nerualem appellamus, oportet ieiunum quamplurimum viridem comeſſe, à prima luna ad triceſimam. Hęc eadem herba ebrio data copioſa, in crapula vinum diſcutit, mẽtémq; reſtituit. xiij.

¶Itẽ hinulei cerui coagulũ intra nouem dies exceptum, benefacit ad morbum comitialem. Intelligitur autem dierum numerus ex eo, quòd iacent aures ſimul eorum primis temporibus, à nono enim die ſubriguntur. Oportet ergo ſumere tunc coagulũ, & arefacere, quo neq; Sol, neque Luna accedit, atq; inde dare pueris viciæ magnitudinis globulum, ex aquæ caldę cyathis duobus. Maioribus verò natu fabæ ſolidæ magnitudine, ex aquę caldæ cyathis tribus per dies triginta. Dentur autem aquæ puræ ſupra medicamentum cyathi duo, aũt tres. Hoc remediũ qui mõſtrauit, dixit ad rem pertinere

pertinere, occidi hinnulum cultro quo gladiator iugulatus ſit. xiiij.

¶ Conſtat inter plures & crocodili teſticulū. ⚹. p̄. j. aut victoriati per dies triginta ex aquæ cyathis tribus ſumptum multos remediaſſe. xv.

¶ Ad recentē comitialem morbum citò proficit: ad veterem tardius, tymi albi. ⚹. p̄. iij. ex aceti cyathis tribus, & mellis boni pōdo vncia: vt dilutum ieiunus bibat per dies quadragitaquinq;: ſed cū biberit, citatus ambulet milia paſſuum minimè duum. xvj.

¶ Scio Romæ quandam honeſtam matronam aliquot comitiali morbo liberaſſe hoc medicamento: eboreę ſcobis hemina, mellis attici pondo libra, hęc in vnū miſcentur. Poſtea adijcitur, ſi puer fuerit, qui laborat, teſtudinis maſculæ, palumbi maſculi, vtrorūq; ferorū, id eſt, nuper captorū ſanguis, quantū fluxerit dū viua vtraq; animalia dimittantur. Sin autem puella fuerit, fœminei generis animalia ſint, & eodem modo capta, ſanguine effuſo emittantur. Oportet aūt clauum cyprij ęris acutū demittere in iugulū teſtudinis, & palumbi venas quæ ſub alis ſunt, ære acuto incidere: hoc medicamentū ligneo vaſe ſeruatum reponitur. Cū opus fuerit, datur ex eo luna decreſcente per cōtinuos dies triginta. Primū cochlearia tria, deide quinq;, deinde ſeptem, deinde nouem, ſummum vndecim: & rurſus nouem, deide ſeptem, deide quinq;, poſtea tria: & iterū augetur, minuitúrq; numerus cochleariorū, donec dies triginta antedicti cōſumantur. Poſtea oportebit ſcobis eboreæ heminam per duos menſes conſumere vitio correptū, accipientem ex ea terna cochlearia in die, ex aquæ cyathis tribus: hoc medicamēto qui vtitur, neq; vinū, neq; ſuillam guſtet. Præterea habeat in brachio verūa eborea. Nā ſunt & qui ſanguinem ex vena ſua miſſum bibāt, aut de caluaria defuncti terna cochlearia ſumant per dies triginta. xvij.

¶ Item ex iecinore gladiatoris iugulati particulam aliquam nouies datam cōſumant. Quę q; eiuſdē generis ſunt, extra medicinæ profeſſionē cadūt: quis profuiſſe quibuſdam viſa ſunt. xviij.

¶ Illud tamen non oportet ignorare, ſanari hoc vitiū cū cognitū eſt, aliquibus: viros facilius mulieribus remediari: pueros, vel virgines liberari poſt cōplexum & deuirginationem.

Collyria compoſita leuia. xix.

AD cōturbationes & epiphoras oculorum ſcio multa collyria, tāetſi tardè, magnos tamen effectus habere. Sed nulli collyriorū tantū tribuo, quantū lycio indico vero per ſe: hoc enim iter initia, ſi quis hoc collyrio inungatur protinus, id eſt, eodem die, & dolore præſenti, & futuro tumore liberabitur. Superuacuū eſt autem nunc laudes eius referre, in alijs enim expertus intelliges ſimplicis rei vix credendos effectus. xx.

¶ Oportet verò minimè quater, quinquiéſve ex interuallo inungere, dein-

de cū combiberit oculi ad ſingulas inūctiones, ea'q; q̃ poterint ſuſtinere calidiſſima, ſpongijs expreſſis vaporare eos diutius, eodémq; die in balnea ducere: ita vt cū cætero corpore caput quoq;, & facies calida imergatur, & foueatur: vino'q; vti vt quiſq; aſſuetus eſt. Poſtero die ſi qua veſtigia epiphoræ remanſerint, inūgere collyrio aliquo aeriore aquato ſub veſpere, & rurſus in balneū deducere, & vinum dare eodem modo. Ferè enim vno die tollit epiphoram, & præcipuè incipientē neq; adhuc alio medicamento tactā. Sed ſi ea vis fuerit epiphorę vt non cedat vno die, ſpectare oportebit donec impetus ſedetur, & ita in balneum deducere, cætera'que facere quæ præcepimus. Idem hoc medicamentum etiam ſuprà perunctū tardius quidē, ſed eoſdem effectus præſtat, maximè in teneris corporibus, vt mulierum, & puerorum, quorū oculi nullius medicamēti vim ſuſtinent: triduo enim, aut plerūq; quadriduo tollit dolorem, adiutū oui infuſione, & aquæ calidæ vapore.

xxj.

¶ Item compoſitorū collyriorū hoc maximè probo ad recētes epiphoras, & conturbationes oculorū, tumoréſq;, & dolores: Aloes indicæ. ⚹. p°. iiij. croci. ⚹. p°. ij. opij. ⚹. p°. j. gūmis. ⚹. p°. iiij. plātaginis ſucci cyathos tres. Terere oportet per ſe crocū diligenter, deinde cætera admiſcere pridie macerata ſucci plantaginis cyatho: atq; ita reliquis duobus cyathis admixtis, cū ſpiſſata fuerint, fingere collyria. Vtrūq; autem genus medicamenti eximiè prodeſſe iudico, proprietate quidem quadam: ſed præcipuè quod nullam in ſe aſpritudinem habet, vt pleraq; quibus ferè inungūtur homines. Nam quæ ex cadmia, aut ære vſto, eiuſdémq; generis pigmentis componūtur, q̃uis curioſe terantur, naturam ſuam tamen amittere non poſſunt. Nunq̃ enim vt ſuccus diluūtur, ſed cū in ſummam ſubtilitatem deduci nō poſſint, perſeuerantia tamen terentiū, corpora quaſi puluerulenta neceſſe eſt maneant: quorū verò partes velut cōfigūt, certè exterius pungunt foramina prima, & tuniculam oculi, atq; initijs interdum nō tam moleſtam futuram concitant epiphoram.

xxij.

¶ Quod nomine etiam quidem diaglauciū dicitur, probo in initijs. Nam & hoc genere quodam ex eadem materia conſtat, nec vllam aſpritudinem habet, quando ſic componitur: croci. ⚹. p°. v. ſarcocollæ. ⚹. p°. x. glaucei ſucci. ⚹. p°. xx. tragacāthi. ⚹. p°. v. opij. ⚹. p°. v. Et hoc enim ego adijcio, & ita melius reſpondet, ſcilicet opium & in hoc, & in omni collyrio, medicamento'q;. Verùm adijcere oportet, quod ex lacte ipſo ſyluatici papaueris capitū fit, non ex ſucco foliorū eius, vt pigmentarij inſtitores eius rei compendij cauſa faciunt. Illud enim cū magno labore exiguum conficitur, hoc ſine moleſtia & abundanter teritur. Ante omnia crocū aqua pluuiatili, deinde adijcitur ſarcocolla, glauciū, opiū, tragacanthū, prius omnia ſeorſum macerata non multa eius generis aqua: vt q̃ primū, id eſt (ſi poteſt fieri) eadem

dem die fingantur collyria:ſolet enim diu neglectum mortario inareſcere. His vti primis diebus collyrijs, non cæteris auxilijs prout res poſtulat, abſtinendo, dico ſanguinis detractione, meliúſque eam cæteris proficere ad/firmo. xxiij.

¶Cum verò pluribus quis diebus vexatus fuerit epiphora cum perſeuerantia tumoris, & pituita ipſo calore oculorum glutinoſior viſa fuerit (quod ferè ſexto ſeptimo'que die accidere ſolet) tū proderunt & ea quorum genus ſuperius improbauimus, compoſita ex rebus metallicis. Facilius enim iam patiuntur oculi (ſi modo exulcerati non fuerint) iniuriam: quorum præcipuè hoc mihi placet quod à colore φαιὸν dicitur. Accipit autē hæc: æris vſti ⚹.p^9.xij. cadmiæ vſtæ. ⚹.p^9.xij. ſtibij cocti. ⚹.p^9.xij. acaciæ chyliſmatis ⚹.p^9.vj. aloes. ⚹.p^9.iij. opij. ⚹.p^9.ij. croci. ⚹.p^9.iij. caſtorei victoriati pondo, myrrhę, licij, idem ſcilicet pōderis, commis. ⚹.p^9.decem & octo, aqua pluuiatili quæ ſunt durata diu, terūtur donec leuiſſima fiant: poſtea cętera alio mortario ſingula trita admiſcentur: dū tollendum eſt, cōmi adijcitur. Hoc quidem etiam in initijs vtuntur, cum oui aquato liquore/per ſe, vel cū collyrio quod à cinereo colore σποδιακὸν appellatur. xxiiij.

¶Collyrium ſpodiacum à quibuſdam cinereum dicitur, componitur autē ex his: cadmiæ, botryitidos vſtę ſuper teſtam donec incandeſcat, & vino falerno extinctæ. ⚹.p^9.xl. cretæ ſamiæ, quam vocant aſtera. ⚹.p^9.lxxx. ſtibij cocti. ⚹.p^9.xx. opij. ⚹.p^9.x. commis Alexandrini. ⚹.p^9.xx. Teruntur hæc omnia aqua pluuiatili, commi vltimum adijcitur: ante hoc, cū cætera leuia ſunt facta, opium miſcetur maceratum pridie aqua. Facit hoc per ſe etiam initiò cum tenuis abundans'que fluit lachryma, & puſtulæ moleſtæ ſunt. Aut cum prima tunica oculi exeſa eſt, alia've exulcerata. Cum purum vlcus eſt, diluitur ferè oui albore, quod eſt tenuiſſimum. xxv.

¶Ad ſordida vlcera oculorum, cruſtas'que habentia, quas ἐσχάρας vocant, item carbunculos quos ἄνθρακας dicūt, facit benè & per ſe mel atticū pyxide cyprij æris conditum, & repoſitum menſibus duobus, nec minus: quantò enim diutius remanet efficacius fit. xxvj.

¶Sed præcipuè hoc collyrium quod quidam Athenippū, quidā diaſmyr/nes, quidam εὐώδης vocant, quia boni odoris eſt. Sed præcipuè hoc, quod etiam ad puſtulas, papulas'q;, & ſuppurationes oculorum facit, & ad cicatrices non veteres, & ad palpebrarum recētem, aut in corporibus tenuioribus aſpritudinem. Oportet autem eo ad ſordida vlcera diluto cum oui albo, id eſt, aquatiſſimo vti: deinde cum lachrymæ fluere deſierit, cinereo ſupèr inungere. Itē ad puſtulas ex ouo tritum facit. Ad papulas verò, & ad dolores cū rubore, & diſtentione oculi ſicca, cum lacte muliebri & ex aqua. Aut ad cicatrices recentes extenuandas, & palpebrarum aſpritudinem tollendam, ſubiecto ſcilicet ſpecillo, aut inuerſa palpebra, ſi quis eo vtatur. Cōponitur

autẽ ex his: Pompholygis lotæ. * .p̊. viij. æris vſti. * .p̊. viij. croci. * .p̊. iiij. myrrhę. * .p̊. iij. nardi. * .p̊. ſex ſemis & victoriati, lapidis hęmatitis. * .p̊. duũ & victoriati, piperis albi grana decẽ, opij. * .p̊. j. aut victoriati, commis. * .p̊. x. teritur vino chio. xxvij.

¶ Collyriũ Pſittacinũ à colore ita dictum, facit ad epiphoras quę cum tenui & acri lachryma conſiſtũt. Item ad vſtiones & ſolutas cicatrices, & vaſtũ tumorem, quem quia à loco interdũ videtur propellere oculũ, πρόπτωσις vocant, cum oui albo quod eſt tenue. Sed præcipuè facit, cũ quaſi ſanguine ſuffuſi ſunt oculi, & ob id nullum niſi leuiſſimum collyrium patiuntur: recipit autem hæc: Croci. * .p̊. iiij. cadmiæ. * .p̊. iiij. ſtibis. * .p̊. iiij. opij. * .p̊. ij. commis. * .p̊. ij. amyli & recentis & dulciſſimi. * .p̊. iiij. Eodem modo quæ ſcripta ſunt in mortario debent teri ex aqua pluuiali. Amylum autem cum iam fingendum erit collyrium, adijcietur. Interdum & hoc ſuperinungantur qui prius Athenippo curati ſunt. His ferè collyrijs leuibus omnia quæ circa oculos cũ tumore & dolore fiunt, remediamus.

Collyria acria. xxviij.

ACrioribus autem ijs ad cicatrices extenuandas, & palpebras aſperas, quod quia ex quatuor rebus vt quadriga equis conſtat, & celeres effectus habet, ἅρμα dicitur. Recipit aũt hæc: æris vſti. * .p̊. iiij. thuris arboris corticis. * .p̊. iiij. ammoniaci guttæ. * .p̊. iiij. commis. * .p̊. iiij. Teruntur ex aqua pluuiali. xxix.

¶ Hoc etiam ſuperũctum, ad puerorum epiphoras, & qui non ſufferũt inunctionem facit: vt huiuſmodi medicamenta, quæ ἀδιάχριστα vocant. Croci ſiculi pondo vncia, commis pondo vncia: hæc aqua teruntur, fiunt collyria. xxx.

¶ Eſt & hoc medicamentum ſatis efficax, quo ita oportet palpebras perungere, ne quid intra oculum fluat. Recipit autem hæc: Croci ſiculi. * .p̊. iij. crocomagmatis. * .p̊. xij. thuris. * .p̊. iij. aluminis rotũdi. * .p̊. vj. opij. * .p̊. j. myrrhæ. * .p̊. ij. commis. * .p̊. iij. Vino falerno teruntur, cum leuia facta ſunt, & craſſitudinem habẽt mellis ſpiſſi, adijcitur paſſi cretici. p̊. ſextans: reponitur pyxide ſtagnea, ſi paſſum adiectum non erit, collyrium erit. xxxj.

¶ Benefacit & hoc medicamentum, quo Auguſtus vſus eſt, & recipit hęc: Aluminis fiſſi. * .p̊. xl. thuris candidi. * .p̊. x. aloes. * .p̊. xv. croci. * .p̊. xv. opij. * .p̊. ij. gallæ. * .p̊. x. roſæ foliorum aridorũ. * .p̊. x. plantaginis ſucci vel ſeminis. * .p̊. x. Vino falerno teruntur, cũ leuia facta ſunt, & ſpiſſitudinẽ mellis habẽt. Adijcitur paſſi ſextarius, aut hemina, aut rurſus commiſcetur. Reponitur vaſe ſtagneo, vel argenteo. xxxij.

¶ Collyrium pſoricum ad caliginem, & ad aſpritudinem oculoꝝ, ſiccã'q; perturbationem ſine tumore, quã ξηροφθαλμίαν appellant. Facit hoc collyriũ bene

benè quod pſoricon dicitur. Habet autem hæc: Croci.⚹.p.xij.pſorici.⚹.p.xxiiij.pſimmithij.⚹.p.iiij.opij idem, piperis albi idem, cõmis.⚹.p.vj.aqua pluuiali commiſcentur, teruntur. xxxiij.

¶Stratioticum collyrium ad aſpritudinem, & caliginem. Recipit aũt hęc: pſimmithij.⚹.p.vj.piperis albi.⚹.p.j.omphacij.⚹.p.ij.cadmię.⚹.p.iij.opobalſami.⚹.p.ij.opij.⚹.p.j.commis.⚹.p.ij.teruntur aqua pluuiali. Colluriũ hoc melius ſuperiori ad caliginem facit. xxxiiij.

¶Stacton, quod vocant, ad eadẽ. Ferè aũt mulieribus prodeſt. Habet hæc: cadmię.⚹.p.xij.ſtibis.⚹.p.vj.piperis albi.⚹.p.ij.myſis vſti donec puniceũ fiat.⚹.p.ij.æruginis raſæ.⚹.p.j.& victoriati, æris floris idem, cõmis.⚹.p.v.aqua pluuiali teritur. xxxv.

¶Collyrium acre ad extenuandas cicatrices, & q̃uis veteres, caliginémque & aſpritudinẽ oculorum, quod ſemel inunctum plurium dierum effectũ pręſtat. Oportet aũt eo aquato vti, diu enim tenet, ammoniaci guttæ.p.libram, æruginis.p.libram, commis.p. quadrantem, pluuiali aqua teritur ærugo: poſtea cætera adiunguntur macerata aqua. xxxvj.

¶Collyriũ quod propriè facit ad aſpritudinem palpebrarum, & calloſitatem. Oportet ſubijcere ſpecillum, aut inuertere palpebram, ęris vſti.⚹.p.xxiiij.ęruginis.⚹.p.vj.croci.⚹.p.x.myrrhę.⚹.p.j.nardi ſpicæ.⚹.p.j.caſiæ rufæ fiſtularũ victoriati.p.piperis albi grana.xlv.commis.⚹.p.nouem, vino chio teruntur. xxxvij.

¶Medicamentũ liquidũ ad palpebrarũ veterrimam aſpritudinem, & excreſcentem carnem, σύκωσιν quam vocant. Item callum duriſſimum, Hygram appellant, quia eſt liquidum medicamentũ, carnem ex palpebris tollit ſine magno dolore. Recipit hæc: Myrrhę, thuris, croci, ſingulorum.⚹.p.iij.myſios.⚹.p.iij.chalcitis.⚹.p.vj. Hæc terũtur diligẽter aceto acri: vbi leuia facta ſunt, & habẽt ſpiſſitudinẽ paſſi, miſcetur eis mellis attici.p.libra. Deinde in patella æris cyprij ſuper carbones poſita inferueſcit, donec mellis habeat nõ nimiũ liquidã ſpiſſitudinẽ: atq; ita reponitur puxide æris cyprij. Cũ opus fuerit, inuertitur palpebra: deinde hoc medicamento ſuffricatur curioſe ad delachrymationem, id eſt, vbi deſierit mordere medicamen. Rurſus inuertere oportet palpebram, atque ita pollice impreſſo membranas innatantes abducere, quæ facilè ſubſequuntur. Poſt hæc cinereo ex aqua inungendi erunt craſſiore. Hoc inunctum multorum annorũ callos, & aſpritudines palpebrarum deſperatas à quibuſdam ocularioru, pau cis diebus tollit. xxxviij.

¶Hygra ad ſuffuſiones oculorũ quas Gręci ὑποχύματα dicũt, medicamentum liquidũ. Fœniculi ſucci.⚹.p.iij.opobalſami.⚹.p.iij.mellis attici.⚹.p.iij.olei veteris.⚹.p.iij.hyænæ fellis.⚹.p.j.euforbij.⚹.p.j. Hoc, oleo diluitur, & ita commiſcetur cęteris. Aquato vti oportebit hoc medicamẽ-

to:eſt enim acerrimum, & vndiq; humores trahit. Quamobrem non ſunt inungendi qui capitis dolorem, aut grauitatem habẽt. Item ante biduum, aut triduum vt aquam bibant quos deſtinauerimus eo vnguere. Quãquã melius facient etiam, ſi perſeueranter aquam potauerint: vitio enim moleſtiſſimo facilius inter initia carebunt. Non præterit me, habere te prudẽtes ocularios, quibus ſi nomina dixeris collyriorum in hoc libro ſcriptorũ, contendant forſan ſe quoq; habere eadem cõpoſita: ſed ſi pondera, aut effectus cõparare voles, longè diuerſos inuenies. Ego enim ipſe eodẽ nomine multa compoſita, non iiſdem ponderibus & rebus, interdũ habeo: ſed his maximè probatis vtor. Nec vtiq; adfirmo non poſſe & alios eadem habere: nam & ipſe ab aliis accepi, ſed raro. Scio quoſdam ocularios ſimpliciter tradẽtes cõpoſitiones, méq; multum elaboraſſe, vt veras & incorruptas acciperem, cõſcius ſum mihi. Neq; illud rurſus dico, nouas, & non aliquibus notas in hoc libro cõgeſturum compoſitiones, verum etiam quaſdam diuulgatas, & (vt ita dicam) publicatas: eiuſmodi enim, quia efficaces ſunt, etiam pluribus in notitiam veniunt.

Ad aurium dolorem. xxxix.

AD auriculæ & tumorem, & dolorem ſine vlcere prodeſt herbæ vrceolaris, aut cucurbitæ ramentorũ ſuccus tepens per ſtrigilem in foramen auris dolentis infuſus. Item beſtiolæ multorum pedum (quæ tactæ conduplicant ſe in orbem pilulæ rotundiſſimæ ſimilem, κατοικιδίους ὄνους aut πολύποδας Greci hoc gen⁹ animaliũ vocãt) oleo domeſtico complures inferuefactę vaſe ferreo, benefaciunt. Prodeſt & gliris pinguis, & gallinę adeps, & medulla bubula, liquefacta, tepénſque infuſa. xl.

¶Sed precipuè picis flos, quod πισσέλαιον appellant, cũ oleo communi mixtũ, ita vt tertia pars ſit oleiː Nam & dolores ſedat, & ferè non patitur ſuppurationem fieri. Et ſi facta fuerit, eadẽ res perſanat. Ad ſummam ego ipſe diu vexatus ab aure, cum multis fruſtra vſus eſſem medicamentis, ab hoc ſum perſanatus, & alios complures ſanaui. Florem picis autẽ appello, quod excipitur dum ea coquitur, lana ſuperpoſita eius vapori: hoc etiam grauitatem odoris protinus tollit. xlj.

¶Item benefacit hoc medicamentum ad tumorem, & exulcerationem auriũ, aceti acris ſextarij duo, incoquuntur mala granata, quibus coriarij vtũtur, quia ſemper valida ſunt, nec vnquam matureſcunt, ῥοὰς ὀξείας Græci dicũt, donec madida fiant: tũc hæc adiiciũtur & admiſcentur: Aluminis ſiſſi vncia, acaciæ ſucci. p⁹. quadrãs. Reponitur medicamentũ ampulla vitrea. Cum opus eſt, ad tumorem quidem calidum per ſtrigilem infunditur: deinde foramẽ ſummum lana ſuccida tegitur. Ad vlcus autem frigidum per eiuſdem generis lanam & auriſcalpium iniicitur. xlij.

¶Si caro excreuerit in foramine auris, compeſcitur ſine dolore aut ferro hoc

hoc paſtillo. Aluminis ſciſſi. p̃. triẽs, æruginis. p̃. triẽs, miſyos vſti. p̃. triẽs, rubricæ ſinopidis. p̃. triens, commis. p̃. ſextans. Teruntur priora ex aceto acri, donec quaſi cum collyrium componitur leuia fiant. Vltimum commi adijcitur: & fiũt paſtilli, qui ad omnia vlcera faciunt, aqua diluti, cũ aut compeſcenda ſint, aut cicatricem debeant ducere. Sed aquatioribus oportet vti, cum cicatrix eſt cludẽda. Benefaciunt & ad exulceratas nares qualibet ex cauſa, & grauiter olentes.

Ad parotidas. xliij.

AD parotidas conuenit noctuæ cerebellum butyro mixtum: diſcutit enim ferè eas ſine dolore & moleſtia. Oportet autem aqua marina ferventi, nouis ſpongijs demiſſis, & per linteum intortũ vtriſq; expreſſis vaporare parotidem, atq; ita oblinere hoc medicamento, ſupérque tegere lana ſulphurata totam maxillam. xliiij.

¶ Item benè diſcutit parotidas Iris illyrica contuſa, cocta ex paſſo more farinæ hordiaciæ, calda bis térve impoſita. xlv.

¶ Diſcutit & hoc medicamentum parotidas, antequam ſuppurauerunt: Spumę argẽteæ pondo dua, ceruſſæ. p̃. libra, ſalis ammoniaci. p̃. libra, æris floris. p̃. dodrans, aceti ſextarius, olei veteris ſextarij duo & dimidium. Spumam & ceruſſam ſalẽ per ſe & cum aceto terere oportet mortario, deinde oleo admixto traijcere in cacabum amplum, ne extrà fundatur, & efferueſcat (efferueſcit enim valde). Cũ hæc ſuper ignem poſita habuerint emplaſtri temperaturam mollis, deponere oportebit cacabũ, cum feruere deſierit: paulatim aſpergere æris florem, & mouere ſpatha medicamentũ, ne extrà fundatur: & rurſus coquere, donec habeat emplaſtri ſpiſſitudinem ſtricti.

Ad ſanguinis eruptionem de naribus. xlvj.

ERumpit ſe è naribus ſanguis, qui cum abundanter fluxit, niſi celerius ſupprimatur, periculum adfert. Proderit ergo aqua frigida vel poſca ſubinde aſpergere totam faciem, vel ſpõgia refrigerare, acetum acre infundere in aurẽ, cuius è regione ſanguis fluit, aut in vtranq;, ſi ex vtraq; ſanguis emanauerit: gypſo totam faciem cum frõte, & maximè nares craſſe oblinere prodeſt: & caput frigida aqua copioſe, ſuperpoſito aliquo tegumẽto, perfundere, vel cucurbitam occipitio adfigere. Inijcere aũt intus narem aut nares oportebit cochleæ viuæ carnem per ſe, aut cũ thuris polline tritam: vel herbam quæ quia multa eſt & vbiq; naſcitur, πολύγονον appellatur. Idẽ trita facit & λυσιμάχιον herba eodẽ genere. Proderit & ſpongiæ particulam pręſectam, aptè forcipe ad amplitudinem & patorem nariũ figuratam inijcere paulò preſſius ex aceto per ſe. Interdũ aſpergenda ei galla erit, vel chalcitis curioſe trita, vel vtraq; in vnũ æquis ponderibus mixta, melius enim facit. xlvij.

¶ Item bene ſupprimit & hoc medicamentum: mali corticis quo coriarij

vtuntur

vtuntur. p°. quadrans, aluminis ægyptij. p°. ſextans, chalcitis. p°. vncia. Hoc tritum per ſuccidam lanam aſperſum medicamentum inijcere oportebit. Facit aũt etiam ad omnem ex qualibet corporis parte, ſeu vulneris ſanguinisq; eruptionem, quoniam interdum ita (vt diximus) minus curati, præfocati videntur. Et maximè cum vtraque obturata ſpiſſe neceſſario ſunt foramina narium, quia ſpirandi facultas eripitur, non alienum eſt ſcire qua ratione vtrunq; præſtari poſſit, vt neq; ſpiratio interpelletur, neq; remedium efficaciſſimũ (quod per oppilationem narium efficitur) excludatur. Oportet ergo ſumere pinnam anſeris quammaximam, vel calami ſcriptorij fiſtulam modicè plenam: deinde aptare ad longitudinem naſi, atq; ita præcidere vtraque parte vt perforata ſit, inuoluereq; ex faſciola tenui lintea quaſi inſita explere circuitum eius, donec cũ videatur pator nariũ cuneatione quadam recipere poſſe fiſtulam, atq; ita vt eſt circũuolutam mergere aceto acri & inijcere, interdum per ſe, vel aſperſo ſuper acetum vtro libuerit antè dictorum medicamẽtorum. Hoc autem remedio magis vti, cum per vtraſq; nares ſanguis abundauit.

Ad vlcera in naribus. xlviij.

AD vlcera in naribus, plumbi ſtercus quod ſcoriã dicunt, ex vino, & murteo oleo vicib⁹ adiecto terere oportet, donec ſpiſſum fiat, & ita per pinnam nares obteguntur. xlix.

¶ Facit & hoc medicamentum bene: Pompholygis. ⚹. p. quatuor, ceruſſæ ⚹. p°. duodecim, hyſſopi. ⚹. p°. trium. Vino falerno & roſa vicib⁹ adiecta teritur, donec mellis habeat temperaturam.

Ad polypos. l.

AD grauem odorem narium, ὀζαίνας Græci hoc vitium vocant: æruginis. p°. quadrantem, aut ſquamæ æris. p°. quadrantem, aut vtranq; rerũ ponderis ſeſcunciæ in mellis deſpumati. p°. libra decoquere oportebit, & eo vti liquido per pinnam. li.

¶ Ad polypos, miſy vſtum, chalcitis vſta, æris flos, vſtum ſori, æris ſquama tuſa, cribrata, ſi eo medicamento per pinnam ſæpius nares tactæ, eiuſmodi vitia attenuata, cotidie emendantur: cum ſint à cerebro paribus ponderibus: ſicca benefaciunt. lij.

¶ Sed quia plerunq; vexantur nares grauedine, quæ tumore earũ efficitur: non alienũ eſt te eius quoque remedia ſcire. Prodeſt igitur quies vnius diei, & ab omni re abſtinentia: perungendæ nares erunt bitumine liquido, aut mirrha ſtacte, vel pice liquida: poſtero die paſtillus iſte nocte ſuper cibum dandus eſt, & ſi opus fuerit per triduum continuum eodem tempore: recipit autem hæc; apij ſeminis. p°. trientem, aneſi. p°. quadrantem, alterci ſeminis, quod ὑοσκύαμον dicitur pondo trientem, opij. p°. vnciam. Fiunt paſtilli ponderis victoriati: alijs parte tertia detracta dantur cum aquæ cyathis tribus

bus. Faciunt autem & ad oculorũ epiphoras, & ſtomachi nauſeam, & deie-ctiunculas, & ad omnem fluorem.

Ad dentium dolorem. liij.

AD dentium dolorem quamuis plurimi dicant forfices remedium eſſe, multa tamen citra hanc neceſſitatem ſcio profuiſſe. Itaque cum etiam exeſus eſt aliqua ex parte, tum nõ ſuadeo protinus tollendum: ſed excidẽdum ſcalpro medicinali qua cauatus eſt, quod ſine vllo fit dolore: reliqua enim ſolida pars eius, & ſpeciem, & vſum dentis pręſtabit. Sed cũ dolor vrgebit, variè ſedãdus eſt, partim collutione quorundam, partim commanducatione, nõnũquam ſuffitione, aut impoſitione aliquorum. Prodeſt colluere os frequenter radice herbæ quinquefoliæ incoctæ in vino. Itẽ herba vrceolari, & cupreſſi baccis aqua ĩcoctis. Alterci quoq; radix, aut eiuſdem ſemen linteolo ſpiſſo inligatum, & aqua ſępius inferuefactum, denti ſubinde adpoſitum. Item leuat æquè dolorem dentium portulaca, commanducata ab ea parte qua non dolebunt, vt ſuccus traiectus contineatur puſillo diutius, & ſolani ſuccus tepens benefacit gargarizatus. liiij.

¶ Suffire autem oportet ore aperto alterci ſemine carbonibus aſperſo, ſubinde os colluere aqua calida, interdum enim quaſi vermiculi quidam eijciuntur. Leuat dolorem & bitumen ſuffitum. lv.

¶ Item commanducare proderit herbam rhododaphnen, & ſaliuã dolentibus traijcere, ac puſillo diutius continere, & ita hiantem pati ſaliuam decurrere. Item mentaſtrum, vel radicem κοτυληδόνος, quæ herba ſimilia folia cymbalis habet, naſcitúrque ferè in parietibus humidis. Pyrethri quoq; radix commanducata multorum leuauit dolorem. Nec minus alumen fiſſum linteolo ſpiſſo circundatum, & ita dolenti preſſum diutius continere prodeſt. lvj.

¶ Imponere ipſi verò denti toti oportet hoc medicamentum quaſi emplaſtrum: peucedani ſucci. 𐆖. p°. iij. opopanacis. 𐆖. p°. j. thuris. 𐆖. p°. duum, vuæ paſſæ ſine granis. 𐆖. p°. j. Hæc per ſe contundi iubebis, deinde cætera ſeorſum trita commiſceri in vnum. Vbi fuerit dolor, auriſcalpiũ lana molli inuoluitur, deinde tingitur feruentiſſimo oleo, atque ita denti primũ, deinde proximis gingiuis ſuperponitur bis terve, donec hebeteſcat ex aliqua parte dolor: poſt hoc, medicamento dens coperitur. Si repetierit, aut permanſerit nihilominus aliquis dolor, ſuper medicamentum auriſcalpium cum lana ex oleo candenti eodem modo imponere ſæpius oportebit, id eſt, donec dolor tollatur. lvij.

¶ Sed ſi quando mouentur dentes ex perfrictione, confirmandi erunt plurima gargarizatione lactis aſinini, aut vini marſici ad tertias decocti, ĩ quo lapathi radices conijci debebunt, vt vnà decoquantur. Strĩgit etiam dẽtes alumen

alumen,quo infectores vtũtur ex melle attico, ita vt duę partes ſint mellis,tertia aluminis. Hęc miſceri oportet mortario,deinde patella fictili feruefacere vt ſpiſſentur: atque ita recondere quolibet vaſe æreo, donec hoc medicamẽtum primò auſterè, & nimis perſtringere dentes, poſtea remiſſius videbitur. lviij.

¶ Item proderit motis dẽtibus hoc medicamẽtum: aceti acerrimi ſextari⁹ vnus ſemis,cedrię verę ne habeat picis aliquam mixturam hemina,aluminis fiſſi.p°.triens. Teritur alumen cum aceto, miſcetur deĩde cedrię, & vnà omnia vaſe ęreo coquuntur, teda pingui mota donec in mellis ſpiſſitudinẽ temperati medicamentum redigatur.Hoc medicamento ſi quis ter in mẽſe dentes fricuerit,dolorem eorum non experietur.

Dentifricij compoſitiones. lix.

DEntifricium quod ſplendidos facit dentes, & confirmat: Farinæ hordeaciæ ſextarium conſpergere oportet aceto cum melle mixto,& ſubigere diutius: atque ita in globulos diuidere ſex, quibus dilatatis admiſceri ſalis foſſicij ſemunciam: deinde furno coquere,donec in carbonem redigantur,tunc terere oportebit eos globulos,& admiſcere ſpicæ nardi quod ſatis videbitur. lx.

¶ Ad dolorem faciundũ hoc Octauia Auguſti ſoror vſa eſt: ad dentiũ dolorem, & confirmationem benefacit radicis edulis cortex ſole arefacta,& contuſa,cribrata. Item vitrum candidum quod ſimile cryſtallo eſt diligẽter tritũ,admixta ſpica. Vtuntur pleriq; etiam huiuſmodi dentifricio: herbam vrceolarem legunt cũ iam in ſemine eſt quamplurimam cum radice: deinde lotam vno die ſiccant: poſtridie recenti muria dura macerant: tertio die expreſſam olla noua componũt, ſubinde ſalis foſſicij quaſi tabulata interponunt:atq; ita percoquunt fornace balneariorum, donec in carbonem redigantur. Poſtea trita ad tertias admiſcẽt ſpicæ nardi quod ſatis eſt. Hoc cũ eo quod candidos facit dentes,tũ etiã cõfirmat, Auguſtã conſtat vſam. Nam Meſſalina dei noſtri Cæſaris hoc vtitur, cornorum cerui vſtorum in ollam nouam ad cinerem redactorum ſextario vno,maſtiches chiæ pondo vncia,ſalis ammoniaci pondo ſeſcuncia.

Ad fluorem gingiuarum. lxj.

SOlent gingiuæ quorundam,fluore infeſtari, quas prægnãtes vocant. Proſunt eis lentiſci folia arida contuſa,& cribrata perforato cribro: facit & cinis eiuſdem lentiſci foliorum ex aqua eiuſdem decocti. Compoſitum autem hoc medicamentum prodeſt, quod & ad omnia vlcera quæ in ore fiunt vtile eſt, ἀνθηρὰ à Græcis appellatur: recipit hæc: Aluminis fiſſi. ✳. p°. iiij. myrrhæ ✳. p°. j. croci. ✳. p°. ij. cypiri,id eſt, iunci radicis. ✳. p°. ij. gallę. ✳. p°. j. roſæ lutei floris. ✳. p°. j. ſandaracę. ✳. p°. iij. His omnibus rebus tunſis cretis, arido medicamento vti oportet per

pinnam

pinnam etiam ad παρουλίδας & ἐπουλίδας, id eſt, vbi ex tranſuerſo gingiua ſuppurauit: aut tonſillarum tumorem magnũ, vt digito preſſius fricentur, vel vbi ſuper extremum molarem increuerit gingiua.

Ad cancrum in ore. lxij.

EST & moleſtum interdum cũ cãcer os corripit, quod initijs neglectum, breui ſpacio temporis mortis cauſſa eſt. Oportet ergo, cũ primùm viſum fuerit, anteq̃ latius ſerpat, fauces'que occupet, miſy vſto quàm plurimo cum melle vti ſæpius: deinde colluere aqua oleaſtri decocti ſubinde, aut corticis mali granati. lxiij.

¶Medicamentũ andronis prodeſt in omni parte corporis facto cancro, recipit autẽ hæc. Mali granati corticis. ⚹. p̃. x. terrę mali. ⚹. p̃. ix. aloes. ⚹. p̃. iiij. myrrhę. ⚹. p̃. ii. gallæ. ⚹. p̃. viij. aluminis fiſſi. ⚹. p̃. iij. æris floris. ⚹. p̃. duũ. Terũtur & cribrãtur ſicca curioſe: deinde admiſcetur paſſũ creticũ dum habeat ſpiſſitudinem mellis: cũ opus eſt vino auſtero ſumendum medicamentum eſt, vitro reponitur, diluitur. Facit hoc medicamẽtum ad carbunculos, & ad ignem ſacrum, & ad zonam quam Gręci ἕρπητα dicunt.

Ad faucium vuæ'que tumorem. lxiiij.

AD faucium vuę'q; tumorem ſtomatice hac ferè vtuntur, quia nullam aſpritudinem habet & ſatis efficax eſt, vuæ amineæ acerbæ cum primùm granũ incipiet perlucere, ſucci ſextarios quatuor, mellis attici ſextarium commiſceto in vnum, atq; in ęreo vaſo coquito ſubinde mouens, donec mellis ſpiſſitudinem habeat. lxv.

¶Altera eiuſdem vtor ſtomatice, cũ diutius vexatę partes antedictę ſunt: Aluminis fiſſi. ⚹. p̃. duũ. gallę cõtuſæ. ⚹. p̃. duũ. omphacij aridi. ⚹. p̃. j. croci. ⚹. p̃. j. paſſi cretici ſextarius vnus. Hoc decoquit̃ vaſo fictili ad dimidias, & ita cætera diligenter trita admiſcentur. Vtrũq; autem medicamentum ſtagneo reponendum eſt vaſo.

Ad ſuppurationem faucium. lxvj.

VBi verò ſuppuratio fauciũ ſuſpecta eſt, diutius permanente earũ tumore, & interdum febriculis non ſine horrore intercurrẽtibus, oportebit gargarizare quidẽ aqua mulſa crebrius, furfuribus ſiligineis decocta, vel paſſo ad dimidias decocto benè caldo, vti ore & faucibus diutius contineatur, vel ea aqua, in qua ficus arida pinguis erit decocta: perungere autem fauces hoc medicamento, quàm tactus ſuſtinere poterit puſillò preſſius. Mellis optimi heminã, reſinę terebĩthinæ. ⚹. p̃. duũ. roſę cyathos duos, reſinam cum roſa in duplici vaſo, vti ſolent vnguentarij, liquefacere oportet: deĩde admiſcere ei mel, & coquere donec ſpiſſũ fiat medicamẽtum. Hoc etiam, cũ eruperit ſuppuratio, vti oportet: expurgat enim & explet idem.

Ad anginam. lxvij.

AD anginã prodeſt & ſanguinis detractio, cucurbitarũ admiſſio, cætera'q; auxilia quibus medici efficacius vtuntur. Medicamenta autem ſimplicia quidem hæc faciũt: laſer cyrenaicum, ſi poterit inueniri: ſin minus, ſyriacum aqua dilutũ, craſſius per pinnam faucibus adhibitum. Item euforbium aqua dilutum. lxviij.

¶ Compoſitorum autem medicamentorum hæc ſunt apta: Fellis taurini, ſalis, aceti, mellis, olei veteris, æquas partes in vnum miſcere oportet, & cũ opus fuerit, pinna perfricare fauces diutius. lxix.

¶ Itẽ benefacit git frictũ. ✱. p°. duũ, pyrethri. ✱. p°. j. ſagapeni victoriati pondus, melle miſcentur hæc in vnum trita. lxx.

¶ Facit bene & hoc medicamentum: Fellis taurini. ✱. p°. ij. elaterij qui eſt ſuccus cucumeris ſyluatici. ✱. p°. j. cachryos animati. ✱. p°. j. tritum melle admixto reponitur. Cum opus eſt, dilutum aqua tepida ſumetur, & fauces perungentur, coguntúrq; inde q̃plurimum deuorare. Soluit enim vẽtrem, & ita vehementiſſimè prodeſt. Item hoc medicamentum vehementiſſimè prodeſt, multos enim à ſummo diſcrimine mortis liberauit. Benefacit hirundinum pullorum cineris pondo quadrãs, hyſſopi pondo ſextans, nitri. p°. vncia, piperis. p°. ſemuncia, laſeris pondo ſemuncia: his tritis cretis, mellis attici quod ſatis erit admiſcetur. Et hoc autem cæteris medicamentis ſępius fauces, & preſſius fricare oportet. Multis & hoc profuit medicamẽtũ quod eſt ſine dubio efficacius & vehementius: coſti, apij, aneſi, ſchœni, caſiæ rufæ, ſingulorũ. ✱. p°. binum. git. ✱. p°. j. amomi victoriati. p°. vnius, Zeæ, quod eſt ſemen. ✱. p°. duũ, aluminis fiſſi ſemuncia, gallæ mediæ magnitudinis, numero. v. croci. ✱. p°. duũ. crocomagmatis victoriati. p°. myrrhæ victoriati. p°. Ariſtolochiæ creticæ. ✱. p°. iiij, cinnami. ✱. p°. iij. hyrũdinum ſyluestrium pullorũ cineris. p°. vncia, nardi ſpicæ victoriati pondo. Hæc omnia ſiue contuſa, ſiue creta diligenter melle attico deſpumato comprehendãtur. Cum autẽ opus fuerit adijcietur quod ſatis erit eiuſdem mellis. Hoc Auguſta ſemper compoſitum habuit.

Ad vuæ tumorem & dolorem. lxxj.

VVam ſupprimit diu iacentem ſal ammoniacũ, galla cõtuſa, ęquis ponderibus. Eadem ratione aluminis fiſſi. ✱. p°. iiij. piperis albi ✱. p°. j. quibus in vnum mixtis cochleario, ter tacta reſilit. Item herbæ cyclamini ſucco per cochlearium ter die tacta, ac per triduum, nõ ſolum reſilit ac fit minima, ſed etiam rarò valde moleſtat. Item ad vuę tumorem & tõſillarũ ſiccum & efficax medicamentum: gallæ tuſæ. p°. vncia, æris flos. p°. ſemuncia, menarũ ſine ouis quæ ſunt, ſalſarum capita decem. Hęc comburuntur, & ita cæteris admiſcentur cineribus, & poſtea nihilominus in vnum diutius teruntur. Oportet autem digito humido tangere medicamentum, & ſic vuam ab imo rectam diutius ſupprimere ſurſũ

versum

verſum. Item aliud efficacius ad vuam diu iacētem, cyperi ſiccatæ bene. p°. quadrans, myrrhæ. ℈. S. croci ſiccati antè. ℈. r. ſandaracæ. ✳. p°. j. aluminis fiſſi. ℈. S. æris vſti. ℈. S. Hæc omnia in vnum tunduntur, cribrantur, ac digito melle mixto medicamentum ſumitur, & ita vua leuatur, ac tonſillæ preſſius fricātur per triduum, aut ſi voles, digito mūdo ſine melle curabis.

Ad tumorem & raucitatem arteriæ & vocis abſciſionem. lxxii.

AD arteriam exaſperatam ſimplicia quidem hæc faciunt: commis alexandrina vel tragacanthum per ſe ſub lingua retentum, compoſitio autem hæc eſt. *Deeſt compoſitio.*

lxxiij.

AD tumorem arteriæ papaueris ſyluatici iam maturi, viridis tamē adhuc, capita quàm plurima vaſe fictili conijciuntur, aqua'q; ſuperfunduntur, vt ſupernatet duobus tribúſve digitis. Hæc vbi triduo macerata fuerint, eodem vaſe coquūtur donec demadeſcant, poſteà exprimuntur capita, omniſque aquæ percolatæ prius diligenter menſura capitur, ad cuius modum mellis attici quarta pars miſcetur: deinde per duplex vas coquitur, donec mellis habeat ſpiſſitudinem. Hoc medicamētum & ad arteriæ tumorem, & ad tuſſim facit. lxxiiij.

¶ Altera arteriace ad fluorem & raucitatem arteriæ. Item ex ea ad tuſſim, & abſciſſum ſonū vocis. Tragacanthi. ✳. p°. vj. commis alexādrinę. ✳. p°. vj. myrrhæ. ✳. p°. j. thuris. ✳. p°. ij. croci. ✳. p°. j. piperis albi grana. xx. cariotarum recentiū trium pulpas medias, detracta exteriore cute, interioribus'q; venis vel vuę paſſę nouę & icorruptę, purgatis interioribus granis. p°. viij. cōmis & tragacāthū paſſo cretico vno die & vna nocte macerari oportet, & poſtero die pila & pilo mundo contundere, & cætera trita mortario curioſe admiſcere. Inde dare fabę magnitudinem, globulum ſub lingua tenere deuorantem quoad liquefactū fuerit. Hoc medicamentū, pipere detracto, & ad tumorem arterię facit. Seruandū autē puxide buxea. lxxv.

¶ Arteriace qua melior non eſt, refertur autem ab Aſclepiade noſtro: facit ad oīa ſuperius dicta efficacius: & quicq̄d ī arteria vitij eſt. Cōſtat ex his myrrhæ optimę pinguis. ✳. p°. xxiiij. tragacanthi cādidi. ✳. p°. xxviij. glycyrizę radicis. ✳. p°. xviij. reſinę terebīthinę verę. ✳. p°. xviij. tragacanthū ſicut eſt cōtūdere, & per cribrū tenuibus foraminibꝰ eijcere oportet: deide myrrham tritam ſeorſum admiſcere, & rurſus vtraq; in vnū diu terere, atq; ita in pilam cōijcere, & ibi cū concaluerint ictu pili terebinthinam paulatim miſcere: donec oīm vnitas fiat. Poſtea glycyrizam contuſam & cribratam, mortario'q; nihilominus tritam ſenſim aſpergere oportet. Vbi hęc bene mixta fuerint, dū calet medicamentū, plures accedant, & pilulas faciāt magnitudinis fabę. Fit enim duriſſima hæc arteriace, & hoc ipſo præcedit cæteras: quia linguę ſubiecta non facilè ſoluitur, & ita diutius exhibet ſuū

effectum.

Ad ſuſpirium. i. aſthma. lxxvj.

Ad ſuſpiriũ faciunt bene īter ſimplicia quidē acetũ ſcillites, quod vocāt, cochleario ter quaterꝫ ve ſumptũ in die. Prodeſt & ipſa ſcilla argilla circundata, & furno cocta; purgatis exterioribus putaminibus, & quod tenerrimum eſt eius, mellis duabus partibus attici admixtũ & tritũ bene cochleario, ſemel in die bisꝫ ve ſumptũ profuit multis. Pulmo vulpis in olla fictili ad cinerem redactus, & datus menſura cochleariorum trium, cum aquæ calidæ cyathis tribus. Item pulmo cerui eodem modo factus & datus. lxxvii.

Pulmo vulpis & cerui.

¶ Prodeſt & hoc medicamentum euidenter: Aluminis fiſſi. pº. 𐆖. vj. opij. pº. 𐆖. j. aqua exigua opium diluitur, miſcetur alumini antè trito, fiunt globuli ciceris amplitudinis, dantur ieiuno ante cibũ quaterni aut quini. Hoc medicamētũ & ad ſanguinis eruptionē ex interioribus partibus facit, & ad veterē tuſſim, & ad phthiſicos, vel alios qui purulēta excreāt. lxxviij.

¶ Hoc quoq; medicamentum ad ſuſpirium ſatis cōmodè proficit. Sulphuris viui. pº. 𐆖. j. nitri. pº. 𐆖. ſelibra, abrotani quod tribus digitis comprehendi poſſit. Hæc contunduntur, & teruntur curioſe. Cum opus eſt dantur ex his cochlearia duo cum duobus cyathis aceti calidi ieiuno. lxxix.

¶ Aliud medicamentum ad ſuſpiriũ efficax valde. Facit aũt & ad lumborũ diutinũ dolorem, & ad paralyſin, & hydropicos, lyenoſos. Bryoniæ, id eſt, albæ vitis radicis. pº. 𐆖. xii. iris illyricæ. pº. 𐆖. xii. ammoniaci guttę. pº. 𐆖. xij. aſparagi radicis. pº. 𐆖. vi. ſcyllę bulbi crudi ex interiore parte. pº. 𐆖. xij. tragacāthi. pº. 𐆖. vi. mel miſcetur cōtuſis & tritis donec cęrę mollis habeat temperaturam. Inde cum opus eſt, datur. pº. 𐆖. i. cum aqua mulſa cyathis tribus vel quatuor.

Ad ſtrumas & omnem duritiem in corporis quolibet loco. lxxx.

Ad ſtrumas bene facit radix cucumeris ſyluatici cocta ex aqua mulſa & trita, atq; ita impoſita. Item ebiſcum eodē modo factũ. Sed melius marini lepores oleo vetere necati faciunt in plumbea puxide cluſi, quam diebus quadragītà diligēter alligatam oportet habere, poſtea ex ea, pinna oblinendæ ſunt ſtrumæ, ſupérque eas pellis lanata non nimium tonſa, tegendi gratia, imponen da eſt. Pręcipere autem oportet, ne quis hoc medicamento manus inquinet, aut inquinatas, prius q̃ lauerit, ad os referat. lxxxi.

¶ Ad ſtrumas & ad duritias mammarum mirificè facit antequam ſuppurent, & poſt ſuppurationem nihilominusꝫ, hoc medicamētũ. Olei veteris. pondo dua, ſpumæ argenteæ pōdo libra, gallæ ſyriacæ pōdo triens, mannę thuris pondo vncia, galbani pondo vncia. Cum oleo coquitur ſpuma donec cerati ſpiſſi habeat temperamentum, deīde admiſcetur ei galla, & ſecundũ hanc manna, cũ emplaſtri habet ſpiſſitudinē, tollitur ab igne medicamētũ:

&

& cũ deſinet feruere paulatim galbanũ miſcet, per minutas parteis linitur aluta cũ opus eſt. Hoc medicamẽtũ ſoluit tertio quarto've die ſi nõ ſuppurauerint ſtrumę: ſed ſi aptæ fuerit, hyeme alternis, æſtate cotidie. lxxxii.

¶ Malagma ad ſtrumam & omnem duritiem mirificum. Idem ad mãmarum muliebriũ duritiã, & ad paniculas, & ad tubera, & cætera quæ ſubitò adnaſcuntur. Recipit hæc: Reſinæ terebinthinæ pondo dua, cæræ pondo ſemiſſem, propolis, quã quidam cærã ſacram vocant, pondo ſeſcunciã, galbani põdo ſextãtẽ, olei veteris pondo ſelibrã. Hęc oĩa oleo ad ignẽ liquefacere oportet, & poſtea miſcere viſci de quercu põdo quadrãtẽ, ammoniaci guttę põdo quadrantẽ, ebiſci radicis aridę pondo quadrãtẽ, cypiri radicis, quem nos gladiolũ appellamus, pondo ſextãtẽ, ferulę pondo triẽtẽ, aphronitri pondo quadrãtẽ, aſii lapidis floꝝ pondo quadrantẽ, opopanacis põdo ſextãtẽ. Hæc omnia ordine quo ſcripta ſunt cribrata in cacabum coniiciuntur, opopanax oleo diluitur. Vbi temperatum eſt medicamentũ, manibus ſubigitur, linitur cum opus eſt aluta.

Ad ſanguinis eruptionem. lxxxiij.

AD ſanguinis eruptionem, ſiue ex arteriis, ſiue à pulmone, vel pectore ea fuerit, benefacit ſymphyti radix, quam quidam inulam ruſticam vocant, quidã autem Alum gallicum dicũt, lota aqua frigida, & raſa cultello eburneo vel oſſeo. p̃. ſextãtis, aut plus, id eſt, quantum poterit manducare & deuorare, neque enim amara eſt. Oportet autem eodem die acetum non guſtare, quod interdum per ſe magnificè ſolet prodeſſe: ſed huius radicis effectũ reſoluit. Item benefacit polygonij ſuccus cyathorũ duorum aut trium per triduum repetitus. Et plantaginis & ſolani eodem modo ſuccus prodeſt: & cretę ſamiæ. p̃. ✳. j. ſumptũ ex aquæ frigidæ rigore detracto cyathis tribus. Prodeſt & herbæ quam πολιὸν vocãt, nos vt opinor tiniariam, faſciculus, quantùm manu comprehẽdi poteſt, in tribus heminis aquę decoctus, & ad tertias redactus, ſi quis inde cyathos tres dederit per triduum. lxxxiiij.

¶ Oportet autem extrà ſentienti vulnus, eo loco ſpongiam ex aqua recenti imponere, vel ex aceto acri, ac frequẽter mutare ne concalefacta noceat. Et vetare artus conſtringere, quod plerique medicorum faciũt, ignorantes quòd icitatur ſanguinis eruptio muſculorum compreſſione. Quandoquidem omnis cõſtrictio in vtranque partem exiget æquè ſubiectã materiã, ſicut vtrem ſi quis medium laqueo conſtrixerit, animaduertet in vtranque partem excludere ſubiectum liquorem. Et ſi ſupèr foratus caſu fuerit, incitatione eiaculabitur quod in eo erit. Eadem ergo ratione cũ ſanguis eruptꝰ eſt, qui conſtringunt vi magna artus exprimentes, ſanguinem venis ſubiectum cogunt magis erumpi per vulnus. Huius rei argumentum eſt, ſi quis ſuper laqueũ percuſſerit venam in brachio quę eſt animalis, animaduertet

æquè incitari ſanguinem ex ea parte, quàm ex inferiore loco cū percuſſa eſt vena. Et hoc per ſe quidem ſi non viderant medici, meritò eſſent culpandi, quòd negligentes in ancipiti caſu hominum eſſent. Cū preſertim Aſclepiades etiam pluribus vſus ſit argumentis in hac re: neque ei quiſquam contradixit, quis enim aduerſus veritatem hiſcere poteſt? proïde magis ſunt cuſtodiendi qui pollicentur ſalutis cuſtodiam vniuſcuiuſq; ſe facturos. Tā inertes autem & negligentes neceſſaria quidem ad conſeruandam vitā humanam, quæ per aliorum laborem reperta ſunt, ſtudeāt ſcire. Meritò itaq; manifeſte quidam iugulātur genere quodam incitata eruptione ſanguinis ab eiuſmodi hominū imprudentia. Et, o bone deus, hi ſunt ipſi qui imputāt ſuam culpam medicamentis quaſi nihil proficientibus. Sed ad propoſitum reuertemur. lxxxv.

¶ Faciunt enim compoſita medicamenta ad ſanguinis eruptionem, quorū & hoc eſt: Acaciæ ſucci. p°. vnciæ, ὑποκυστίδος qui eſt ſuccus roſæ ſyluaticę, quam caninam quidam vocant. p°. vncię, balauſtium quod eſt flos mali granati quo coriarij vtuntur. p°. vnciæ, opij. p°. ſemunciæ. Balauſtiū cōtunditur, ſiccatur, ſicco mortario teritur. Cætera pridie macerata in aqua commiſcentur, & diligenter paſtilli finguntur. Quidam. p°. ⚹. i. quidam victoriati denarij dantur ad ætatem cuiuſq;, ex aquæ frigidæ remiſſæ cyathis tribus aut duobus. Atque ille quidem paſtillus benefacit ad dyſentericos, id eſt, torminoſos. lxxxvj.

¶ Alter paſtill9 ad ſanguinis eruptionē mirificè faciēs. Tragacāthi. p°. ⚹. ix. ſamiæ cretę. p°. ⚹. vij. ceræ ponticæ. p°. ⚹. ix. glycyrrhiſę ſucci (eſt autem radix dulcis). p°. ⚹. v. Symphyti ſucci. p°. ⚹. xij. Commis. p°. ⚹. iiij. ὑποκυστίδος ſucci. p°. ⚹. vij. thuris. p°. ⚹. v. aluminis liquidi. p°. ⚹. ij. opij. p°. ⚹. v. amyli. p°. ⚹. vj. myrrhæ. p°. ⚹. v. croci. p°. ⚹. vij. plātaginis ſucci. p°. ⚹. iii. paſſi, meconii quod ſatis erit miſcebitur, fiūt paſtilli. Alii. p°. ⚹. i. alii victoriati dabuntur ex aquæ tepentis cyathis duobus & dimidio.

Ad tuſſim veterem, & deſtillationes, & ſuſpiria & inflationes, cum dura habent præcordia, & lienoſos, & phthiſicos. lxxxvii.

CAtapotium, id eſt, medicamentum quod non diluitur, ſed ita vt eſt deuoratur ad tuſſim quæ cum fluore eſt, Croci pōdo vnciæ, myrrhę pondo ſextātis, opij pondo quadrātis. Contunditur crocum, percribratur, cōtuſæ myrrhæ opium admiſcetur aqua exigua dilutum. Poſtea adiicitur crocū, & cū in vnū benè mixta ſunt, fingunť pilulæ erui magnitudinis. Danť in nocte ternæ vel quaternæ. lxxxviii.

¶ Catapotium alterū ad tuſſim aridam. Myrrhę, piperis, caſtorei, galbani, ſtoracis, opii, ſingulorum idem ponderis. Caſtoreum & piper contunduntur & cribrantur. Deinde myrrhæ antè tritæ cæteris contuſis æquè admiſcentur.

ſcentur. Vbi omnium vnitas mortario facta eſt, melle deſpumato medicamentum comprehenditur: deinde formantur pilulæ viciæ magnitudinis. Dantur ternæ vel quaternæ in noctem. lxxxix.

¶ Aliud catapotium ad tuſſim veterē, ſuſpiriū, & phthiſi tētatos, lienem, & iecur durum habentes. Idem inflationem tollit, & purgat mulierem, ſi qua ex partu ſubſtiterūt. Styracis. p̃. ✳. vi. myrrhæ. p̃. ✳. ii. & victoriati, opopanacis. p̃. ✳. ii. iris illyricæ. p̃. ✳. ii. galbani. p̃. ✳. ii. reſinæ terebinthinę. p̃. ✳. v. alterci ſeminis. p̃. ✳. i. nitri. p̃. ✳. i. piperis albi. p̃. ✳. i. opii p̃. ✳. i. Irim, altercum, piper contundere oportet & cribrare, nitrum mortario terere, & cætera pilo commiſcere, & poſtea hæc eis adiicere, atq; facere catapotia magnitudinis fabæ. Inde terna vel quaterna in noctem dare ad inflationes in ipſa diſtentione cum aquæ calidæ cyathis tribus. xc.

¶ Paſtillus ad tuſſim, deſtillationem pectoris, pulmones, ad epiphoras oculorum, veſicæ dolorem qui cum fluore conſiſtit, vbi ſæpius & non ſine cruciatu vrinam faciunt. Item ad eos qui ſanguinem reiiciunt, aut per vrinam reddūt. Ad deiectionem, tormina, grauedinem, cholerā, ſtomachi crebrā nauſeam cum vomitu ſine febre. Et quicquid reprimere & ſiccare oportet optimè compeſcit. Præterea facit ad omnis partis corporis dolorem, præterea capitis. Quinetiam ſi quando aliquis hoc fuerit inunctus. Alii vitio non erit dandum hoc medicamentum. Cum aūt ad omnia quæ ſuprà dixi manifeſtè proſit, tū pręcipuè ad initia phthiſim habētes benefacit. Multos enim eripuit ex magno periculo interdum bis terve datus hic paſtillus: recipit hęc: myrrhæ troglodytis. p̃. ✳. vi. croci. p̃. ✳. v. opii. p̃. ✳. iiii. thuris. p̃. ✳. v. alterci albi ſeminis. p̃. ✳. iiii. apollinaris herbę radicis corticis. p̃. ✳. iiii. Cōtūditur hic cortex per ſe, & cribratur tenui cribro: deinde crocum, poſtea altercum, myrrha, thus, quibus miſcetur opiū pridie aqua maceratū: ſubinde aquæ exiguum adijcitur donec fingi paſtilli poſſint. p̃. ✳. victoriati. Alij tertia huius ponderis detracta, dantur in noctem ex aquæ cyathis tribus. Somnum faciunt, dolorem ſedant, vt ſuperius dixi. Oportet autem ex eo etiam catapotia facere, quidam enim facilius ea quàm potionē ſumunt, verùm non multum intereſt. xcj.

¶ Ad eadem remiſſior quidē paſtillus, ſed non contemnendus, croci, myrrhæ, alterci, opij pondera paria contuſa miſcentur, deſpumato attico melle fiunt paſtilli eiuſdem ponderis. Dantur ad ætatem eius tres in noctem, licet & hinc catapotia facere propter eandem cauſam, ſed tunc aqua, nō mel adijcitur. xcij.

¶ Paſtillus ad tuſſim & ſanguinē reijciētes, & ſtomachum ſolutū habētes facit, & ad deiectionem, & veſicæ dolorem. apij ſemen. p̃. ✳. vj. alterci ſeminis. p̃. ✳. xij. anethi. p̃. ✳. xij. opii. p̃. ✳. vi. croci. p̃. ✳. iii. roſæ foliorum arefactorum in vmbra. p̃. ✳. xii. myrrhæ. p̃. ✳. xii. Semina, & cro

cum,& folia roſæ contunduntur,cribrantur, myrrha teritur:opiũ aqua maceratur: omnia in vnum miſcentur aqua adiecta:fiunt paſtilli victoriati.p°. aliјs tertia parte detracta.Dantur ad ſtomachũ imbecillẽ habẽtes & ſanguinem reijcientes ex aqua frigida cyathis duobus, cæteris ex calida totidem cyathis xciij.

¶Paſtillus ex odoribus benefacit ad omnem dolorem. Propriè autem ad tuſſim. Item pectoris deſtillationem, & oculorũ epiphoras. Facit & ad ſuſpiriũ,& ad lateris dolorẽ,& ad phthiſicos: & veſica,renibus'q; laborantes, vel ſanguinẽ ad vrinã reddentes cum dolore. Caſiæ,cinnami,croci,ſingulorũ.p°.⚹.iij.alterci ſeminis,apollinaris herbæ radicis, ſingulorum.p°.⚹. iiij.piperis.p°.⚹.ij.opij.p°.⚹.iiij.thuris.p°.⚹.iij.nardi ſpicæ.p°.⚹.ij.Vino falerno contuſa & trita vtraq; vt debent, conſperguntur: fiunt paſtilli victoriati.p°. Et alijs parte tertia detracta. Dãtur in noctem prout vires ſunt cum aquę calidæ cyathis duobus aut tribus. xciiij.

¶Medicamentum,quod per coclearĩũ deuoratur,benefacit ad tuſſim aridã,& eos qui difficulter glutinoſa excreãt,& præfocari videntur interdũ. Sed precipuè ijs qui lateris dolorem cũ febre ſentiunt,quos Greci πλευριτικοὺς vocant. Liberat enim eos ab omni periculo. Hoc medicamentum Apulei Celſi fuit,præceptoris Valentis & noſtri, & nunquam vlli ſe viuo cõpoſitionem eius dedit,quòd magnam opinionem ex ea traxerat. Eſt autem hęc quæ cõponitur tribus rebus his. Piperis nigri electi & põderoſi granis duobus,myrrhę troglodytidos. p°.⚹.ij.mellis attici deſpumati libra. Piper cõtunditur diligenter & cribratur, myrrha teritur mortario curioſe: & poſtea vtraq; in vnum miſcentur: deinde mel adijcitur. Dantur coclearia quina vel ſena. Pleuriticis etiam plura,ſæpius, & cũ interuallo dare oportet: & maximè cũ tuſſiunt,aut præfocari videntur,& difficulter ſpirant: ſiue nocto ſiue interdiu. Protinus enim excreant ea quæ obſtant tranſitui ſpiritus, & tuſſire deſinunt. xcv.

¶Alterum medicamentũ ad tuſſim aridam. Naſturcij animati ſeminis.p°. vncia, alterci ſeminis.p°.vncia,opij.p°.vncia,myrrhæ.p°.vncia,croci.p°.ſemũcia, ſulphuris viui. p°. ſemuncia, piperis albi.p°. quadrans. Melle colligitur medicamentum. Datur fabæ ægyptię magnitudine ex cyathis aquæ tribus in noctem. Facit autem hoc medicamẽtum ad lateris dolorem & ad ſtomachi iflationem,grauedinem,cœliacos qui ſubitò vniuerſa deijciunt. Prodeſt & dolentibus ſuperpoſitũ & circundatum denti,& ſi exeſus eſt,in cauernam eius infertur. Tollit præterea horrores febrem pręcedentes: tũ, cum hęc circuitum certum habet datum ante horam, diutius corpore perfricato ex oleo calido. Prodeſt & illis qui ſine horrore circuitibus febrium vexantur. Quamobrem ἀλεξιπύρετος hæc compoſitio dicitur. xcvj.

¶Aliud ad tuſſim aridam,& glutinoſa excreantes.Purgat etiam interaneas

neas vomicas, ſuppurationes, lini ſeminis, vrticæ ſeminis, naſturcij ſeminis, iris illyricæ radicis æqua pondera miſceri oportet, & cum melle deſpumato, quantum ſatis ſit: & frequenter oportet cochleario dare.

Antidotos hyera Pacchij Antiochi ad vniuerſa corporis vitia, maximè lateris, & ad podagram. xcvij.

AD lateris dolorem, ſiue cum febre, ſiue ſine febre fuerit, compoſitio mirifica, non ignorata quidem ab antiquioribus propter effectus, ſed præcipuè à Pacchio Antiocho auditore Philenidis Catineñſis vſu illuſtrata. Fecit enĩ magnos quæſtus ex ea, ꝑpter crebros ſucceſſus ĩ vitijs difficilimis. Sed ne hic quidẽ vlli, ſe viuo, cõpoſitionẽ dedit. Poſt mortem aũt eius Tiberio Cæſari per libellum ſcriptum ad eum, & bibliothecis publicis poſita venit in manus noſtras, quam antea nullo modo extrahere potuimus. Quamuis omnia fecerimus vt ſciremus quæ eſſet. Ipſe enim cluſus componebat, nec vlli ſuorum committebat: plura enim quàm recipit ipſemet contũdi iubebat pigmenta, fallendi ſuos cauſa. Hanc poſtea nos ſciuimus, quæ vt ſanè, & libello ipſe fatetur non à ſe inuenta, ſed vſu exactiore comprobata ad quæ vitia & cum quibus, & quemadmodum data proficeret. Etenim non ignota, ponderibus tamen antiquis, aut adiecit, aut detraxit. Et res quæ in hac compoſitione ſunt, nõ vtiq; conueniũt ad antiquas. Interdum enim earum quædam plures etiam numero accipiunt, atq; ideo non idem præſtant, cum interim hæc mirifica temperatura compoſita mirificos effectus habeat. xcviij

¶ Facit hoc verò medicamentum non ſolum ad lateris dolorem, ſed etiam ad plura vitia efficaciter. Quamobrem ſemper habeo id compoſitum. Percurram autem q̃ breuiſſimè, ad quæ vitia, & qualiter datũ proſit, vt etiam in libello eius ſcriptum eſt, & ego magna ex parte iã expertus ſum. xcix.

¶ Sanat ergo morbo comitiali correptos, quos ἐπιληπτικοὺς Græci vocãt, furioſos, quos μαινομένους dicunt. Item ſanat, quibus ſubitis tenebris obſcurantur oculi cum vertigine, σκοτωματικοὺς hos Græci appellant. Nec minus diutino correptos capitis dolore, quem κεφαλαλγίαν appellant. Prodeſt data. p̃. ⚹. duum ex aquę mulſę cyathis quatuor, cũ remiſſi fuerint. Et ſi frequẽter quidẽ corripiunt̃, poſt binas ternaſ've acceſſiones danda erit antidotos Hyera, hoc nomẽ enim tribuit ei duas ꝑpter cauſas (vt exiſtimo) Vnã, ne eius nomen verũ dicendo, oſtenderet quæ eſſet (Dicitur enim à quibuſdam πικρὰ quia amara eſt: à quibuſdam διὰ κολοκυνθίδος) Alteram, quò magis ſub tanta ſpecie nominis commendaret medicamentum. Sed ſi ex lõgo interuallo acceſſionibus vexabuntur, in remiſſione dolorum ſæpius dandum erit medicamentum. Ita enim aut ex toto remedio eſt, aut certè minuitur cotidie impetus vitiorũ & ſedatur, interuallaq́; maiora accipit, & hoc ipſo oportuniores fiunt ad veratri potionẽ, qua maximè hæc vitia tolluntur.

tur. Dare autem his oportet ſecundum purgationem (bis enim aut ter ſpumoſa & glutinoſa deijciunt) ptiſanæ cremorem, olera lenia ex vrtica, & lapatho malua facta: torpedine interdũ admixta, & cũ exiguo pane, aquã'q; potui. c.

¶Facit bene hæc compoſitio ad ſuſpirium, & ad vocis abſciſionem, & ſubitas præfocationes ex qualibet cauſa ortas, & ad eos qui ſæpius exiſtimãtur ab incubone deludi. Vſq; eo tamen vexantur, vt interdum vitæ periculum adeant (eſt enim vitium non contemnendum) vtique in proceſſa ætate. Quibus dandum erit medicamentũ, proximo die eius noctis qua correpti ſunt, cum interuallum à ſomno fecerint, & quod ſatis eſt ambulauerint, ex aquæ hyſſopum aut marrubium incoctum habentis cyathis quatuor vel quinque. ⚹. p̄. j. vel vnius & victoriati, prout res poſtulauerit. Deinde poſt horas treis quatuor've cremor ptiſanę detur. ci.

¶Facit & hoc medicamentũ ad eos, quorũ muſculi maxillares cum maximo dolore tenſi ſunt, adeò vt aperire os nullo modo poſſint τέτανον hoc vitium Gręci dicunt. Item facit ad deprauatam faciem in vtramlibet partem, κυνικὸν σπασμὸν hoc idem appellant, genus morbi. Præcipuè verò ad pectoris, & lateris dolores prodeſt ex qualibet cauſa factos, ſiue latente & occulta, ſiue manifeſta: vt ex ictu, caſu, conatu aliquo ſupra vires, vel ponderis ſupra modum portatione, vel contuſione quæ frequenter gladiatoribus accidere ſolet in luctationibus, & eorum maximè ſauciatis. Nec minus arbore alta delapſis, vel ſcalis deuolutis, excuſſis à rheda vel curriculo, atq; ita tractis. Sed his, id eſt, manifeſta ex cauſa vexatis, cum acethi cyathis tribus quatuor've dãda erit antidotos. Illis verò qui ex occulta cauſa laborant ex aqua mulſa proderit. Præterea neruorum tenſionibus mirificè conuenit. Quamobrem facit & ad tremulos, & ſyderatione tentatos vtralibet, vna enim ex contractione, altera cum remiſſione neruorũ conſpicit̃, παράλυσις hoc vtrũq; vitium Gręci appellant. Ad quod etiam cum correpti ſunt prodeſt ex aquæ mulſę cyathis tribus quatuor've datum medicamentum. ⚹. p̄. j. vel vnius & victoriati, admixto pondere victoriati caſtorei. Prodeſt & ad articularem morbũ, quem ἀρθρῖτις vocãt, ad ſpinam, & totius lũborũ'q; dolorem, ex aqua mulſa datur ad vires cuiuſque. Item ad podagram benefacit, nam & in pręſentia detractione ipſa leuat, & in futurum omni moleſtia liberat. Dimidio enim celerius ſanantur qui acceperunt medicamentũ, quàm prius ſolebant. cij.

¶Quid dicam? duritias in mammis mulierum cum dolore conſiſtenteis, quas nullum medicamentum leuat, quemadmodum ex toto imperpetuum interdum ſanat, quas plærique medicorum inſanabiles adfirmant, καρκινώματα. & κακοήθη appellantes. Poteram nominare honeſtas fœminas, quas aut ille, aut ego hoc medicamẽto ſanauimus: niſi crederem fidem te habere

bere nobis alioquin,ipſe tibi iam dixiſſem. ciij.

¶Illud verò ſupra omnium opinionem eſt,quod ad ſtomachicos euidẽter conuenit, cum ſit viroſiſſimum medicamentum aduerſus ſtomachum, ne ad lenia quidem, & ſimplicia medicamenta aptè diſpoſitum. Sed videlicet in eiuſmodi rebus potentior vſus ratione eſt,expertus enĩ vnuſquiſq; intellegit ſtomacho quoq; hoc medicamentum eximiè prodeſſe. ciiij.

¶Remediat enim eos,quibus frequenter inaceſcit cibus, & eos qui aſſiduè inflationibus vrgentur,vel dolore eius vexantur,aut aſſiduè nauſeãt aut ſaliua abundant,vel inedia conſumuntur,ſtomachúmq; ita ſolutum habent, vt ex eo varios liquores ſubinde reſpuant conſentiente capite,vt nullum genus cibi continere poſſint. Item ad bilẽ atram generantes,quos μελαγχολικ appellant benefacit. Oportet autem non continentibus cibos ſecũdum vomitum protinus oleo perunctis,& diutius preſſe fricatis dare medicamentum. ⚹.p̃.j.ex aquæ cyathis tribus:deinde artus conſtringere, & interdũ olfactarijs reficere,& cõmanducatione oliuarum contuſarum,earum'q; rerum quæ ſtomachum conſtringere ſolent, interim ſubrectos recubantes: deinde cum deiecerint ſolutis vinculis rurſus perungere, & fricare totum corpus. Atque ita varietate apta ciborum ſtomachum proritate, vt halica ex mulſo,malorum cydoniorum ſucco facto,vel ex granatorum per ſe malorum,vel ſi quos magis delectat ex frigida poſca: ſecundum quæ, apala ouaproderũt,& intubi cocti vel crudi ex aceto. Itẽ lactucæ caules cũ folijs ex poſca decocti,conchula marina, purpuræ,murices,pelorides,volua pomorum,ſorba mala orbiculata,ſcãdiana,pira,cruſtumina ſegnina olla repoſita:item vuæ ex olla. Hæc enim & huiuſmodi quæ ſunt, confirmant ſtomachum, quibus & inſequentibus diebus vti oportebit paulatim ad cõſuetudinem progredientem: donec propè omni moleſtia ægri liberentur. cv.

¶Eſt ſtomachi vitium quod cum ſiccitate & ardore eius,& inrequiebili (vt ita dicam) & ĩextinguibili ſiti conſiſtit: ἄτονον Græci vocant,ab eo quòd exiccat omnẽ ſtomachi humorem. Scimus quoſdam vrnas aquæ bibiſſe, neq; ideo ſitim aliqua ex parte in præſentia compeſcuiſſe. Ad hoc. ⚹.p̃.j. vel victoriati datum ex aquæ cyathis duobus frigidæ, ita prodeſt vt facilè abſtinere ab aqua proximis dieb9 poſſint. Lienoſis verò ex poſca, & iocinoroſis duritiam habentibus diutinam ex aqua mulſa ſatis conuenit. Nec minus hydropicis quibus datur eadem ratione. Sed his per cõplures dies oportebit ptiſanæ cremorem ſine vllo liquore dari. cvi.

¶Prodeſt cõpoſitio hæc & colo inflato,& cęteris inteſtinis. Futuras quoq; vel iam factas vomicas ijſdem partibus aut diſcutit,aut celerius aperit. Itẽ menſtrua mouet mulieribus,quæ difficulter purgantur. Dandum autem erit his ex aqua medicamẽtum. In aqua decoquitur herba quæ artemiſia dicitur, aut quam δίκταμνον appellant. Etiam ad papulas & ſacrum ignem.

vel

vel quam zonam vocãt benefacit ex aqua mulſa, detracto prius ſanguine, ſi res poſtulauerit: vt & in alijs omnibus ſuperius dictis faciendũ eſt. Oĩa enĩ auxilia adhibẽda ſunt, quę ex vſu ꝓdeſſe eis cõperta habemus: quia facilius adiuta antidotos adiuuabit, & effectus exhibebit. Recipit autem hæc: Stœcados, marrubij, χαμαίδρυος, quæ herba ſimilia quercus folia habet, agarici, cucurbitulæ ſylueſtris, quam κολοκυνθίδα appellãt, ſingulorum. ⚹. p. x. opopanacis, ſagapeni, petroſelini, terræ mali, piperis albi, ſingulorũ. ⚹. põdo. v. cinnami, nardi ſpicæ, myrrhæ, folij, croci, ſingulorum. ⚹. p. iiij. in vnum omnia ponderata contunduntur & cribrantur. Præterea opopanaces & ſagapenum: hæc enim mortario teruntur, adiecto melle tenui, id eſt, ꝙ liquidiſſimo: deinde cæteris miſcẽtur, quæ & ipſa recipere debent tãtum mellis, quantum ſatis erit ad comprehendenda, & continenda ea. Reponitur medicamentum vaſo vitreo. Datur vt ſuprà diximus ad cuiuſque vires, & eſt prorſus ſacrum, vt autor huius nominis appellat. cvij.

¶Si quando autem efficaciore eo voluerimus vti propter difficultatem naturalẽ vitiorum, aut diuturnitatem: vt in furioſis, aut comitiali morbo correptis, vel lumborũ perpetuum dolorem habẽtibus, podagra correptis vaſtius, cucurbitæ ſylueſtris adijcimus ad ſuperius dicta pondera. ⚹. p. xx. opopanacis atque ſagapeni, ſingulorũ. ⚹. p. triũ. Quãobrem vtraq; parata debent eſſe medicamenta: vt cum opus fuerit, vſus alterutrius in promptu ſit. Illud vtiq; credas interim velim mihi, dum in alijs expertus perſuadeã, hoc medicamentum non ſolũ nõ nocere ſtomacho, verũ etiam reficere & confirmare eum ſupra omnem opinionem.

Ad ſtomachi dolorem & inflationem, & cætera vitia interius. cviij.

MEdicamentum quod propriè aduerſus ſolutionem ſtomachi facit & fluorem eiuſdem. Maximè verò cũ nihil cibi retinere poſſunt, ſed quicquid datum eſt reijciunt. Maſtiches chiæ candidæ pondo libra, tragacanthi albi pondo libra, apollinaris herbæ radicis vncia. Contunditur tragacanthum cum radice: poſtea maſtiche adijcitur. Reponitur in vitreo vaſo. Dantur cum opus eſt cochlearia tria ſecũdum vomitum per ſe factum ex aquæ frigidæ cyathis tribus.

Ad ſtomachi dolorem & inflationem. cix.

PAlmarum. ⚹. p. xl. anethi. ⚹. p. iiij. croci. ⚹. p. duum, git. ⚹. p. duum, & aſari. ⚹. p. duũ, murti nigræ baccarum. ⚹. p. iiij. iuniperi grana numero viginti. Contũduntur ſeorſum omnia, & in vnũ miſcentur: deinde fiunt paſtilli. ⚹. p. j. alijs victoriati. Dantur ieiuno ex aquæ cyathis quatuor, aut ex cretico muſto, quod eſt paſſi genus. cx.

¶Medicamentum ſiccum ad ſtomachi inflationem, & dolorem, & inediã. Mouet vrinam: ideo'que facit & ad hydropicos, & iecur durum habenteis, auriginẽ

auriginem, quam quidam regium, quidam arquatum morbũ vocant. Refertur in Muſam Antoniũ. Recipit aũt hæc: Aloes. p̃. aſſis trientẽ, croci, cinnami, nardi ſyriacę ſpicę, aſari, xylobalſami, maſtiches chiæ, ſingulorũ. ✗. p̃. vj. Tunditur, & vitro reponitur. Dantur cochlearia duo vel tria ex aquæ cyathis tribus.

Compoſitio. lxxij. quæ ſuperius defuerat, hic ex Galeno ſeptimo de compoſitione medicamentorum κατὰ τόπους citante Scribonium Largum ſic reſtituta eſt à Io. Ruellio.

ALtera Scribonij Largi, quæ quòd ſub linguá teneatur ὑπογλωσσὶς appellata, facit ad abſciſionem vocis: Radicis dulcis. ✗. p̃. viij. myrrhæ. ✗. p̃. xxiiij. terebinthinæ. ✗. p̃. xxxij. tragacanthæ. ✗. p̃. xxxviij. ſingula ſicca ſeorſum tũdito & cernito, reſinaq́; in pilam coniecta excipito. Vbi in vnitatem coierũt, in formulas digerito, quæ ægyptiæ fabe magnitudinem æquent, & in vmbra ſiccato: cúmq; vſus poſcet, vnam aut alteram ſub lingua tenendam dato, vt elliqueſcens deuoretur. Medicamẽtũ oportet cũ res exiget, celeriter effingere, ſiquidem confeſtim exiccari ſolet: quapropter in promptu terere conuenit medicamenta cum in paſtillos coges. *Hæc Galenus ex Scribonij Largi ſententia.*

Ad cœliacos, & torminoſos, & ventris diutinum dolorem. cxj.

AD cœliacos, id eſt, qui ſubitò & multa deijciunt. Item & ad aluum citatam, & interdum lenia tormina. Sorborum aridorum contuſorum ſextarius vnus, rhus ſyriaci coquuntur ſextarij duo, malagranata recentia decem, item mala cydonia decem. Hæc vtraq; conijciuntur in ſapam factam ex muſti adhuc in dolio feruentis ſextarijs triginta ſex, ad duodecim ſextarios decoctam, donec malorum coria percoquantur, vt ſint madida. Deinde teruntur hæc fictili mortario, vt grana comminuantur, quibus deinde cydonia admiſcentur, & æquè terũtur. Poſtea rurſus & ſorba arida admiſcẽtur, cribrata curioſe ſapæ quę reſidua eſt, & omnibus in vnum bene coactis. Reponitur medicamentum in vitreo vaſe. Dantur aũt inde ieiunis in diem ligulæ binæ vel ternæ per ſe. Sin autem grauior morbus inſedit, hic datur. cxij.

¶ Paſtillus ad cœliacos & torminoſos optime facies: Balauſtij hypocyſtidos pridie aqua macerati. p̃. ſextans, alterci ſeminis, cretæ ſamiæ, ſingulorũ. p̃. vncia, vino myrtite adiecto, fiunt paſtilli. ✗. p̃. vnius, aut victoriati. Dantur ieiuno ſine febre ex vino myrtite, aut ſignino, cyatho vno cum duobus aquæ mixto: febricitantibus, ex aquæ cyathis tribus. Hoc etiam, incitata libidine ipſius morbi, paſtillus, ſiue plures diluti aqua calida, vino, oleo, per clyſterem immittitur, ſtatim ſomnus conſequitur quoties deſurrexerint torminoſi, qui grauiter adflicti ſunt, & vtiq; prodeſt.

Alius paſtillus ad torminoſos efficacior. cxiij.

ACaciæ. ⚹. p°. quatuor, croci. ⚹. p°. duũ, gallę. ⚹. p°. viij. hypocy/ſtidis. ⚹. p°. iiij. lycij. ⚹. p°. iiij. myrrhæ. ⚹. p°. iiij. rus quo coqui vtũtur, nardi ſpicæ ſyriacæ, aloes, ſingulorũ. ⚹. põdo duũ, aneſi, commis, ſingulorum. ⚹. p°. quatuor, piperis nigri. ⚹. p°. duũ. Tunduntur, teruntur, cribrantur, ex ſucco cauliculorũ rubi, vel ex vino ſignino collyrij tritura. Cum fuerint hæc lenia, aut vngui nulla pateat aſpritudo, fingũtur paſtilli. ⚹. p°. j. alijs põdo victoriati. Datur vnus ieiuno ante meridiem, alter in noctem ex aqua ſi febres erunt: ex vino ſignino, ſi ſincerè corpus erit. Hoc efficax eſt medicamentũ, & ſi cætera quæ debent, ſentiente eius valetudine, rectè adhibita fuerint, vtiq; ſanant. cxiiij.

Paſtillus item qui clyſterio immittitur torminoſis per anum, cũ ſordida, & ſanguinolenta eijciũt, id eſt, cum inteſtina eorum cancer occupauit, quo quaſi cauterio tunc tantummodo vti oportet, alioqui nocet. Ideó q; à quibuſdam ignorantibus eius vſus accuſatur, quaſi nocuus. Recipit aũt hæc: Chartæ combuſtæ cineris. ⚹. p°. trigita, calcis viuæ. ⚹. p°. xxiiij. ἀρσενικοῦ, quod eſt auripigmentũ. ⚹. p°. xij. ſandaracæ. ⚹. p°. ſex. Hæc trita vino cõſpergũtur, in quo roſa & lẽtes prius incoquũtur, vt poſſint fieri paſtilli. ⚹. p°. duũ aut vnius. Cũ opus eſt teritur vnus paſtillus, & immittitur per aquã decoctam roſam & lentem habentem, ſi febricitabunt. Sin minus, ex vino eadem incocta habente. Facit & murti faſciculus cum oleaſtri, vel oliuæ ramulis, vtrorunq; modo prout res exigeret, incoctus. cxv.

Potio autem, id eſt paſtillus cum immiſſus fuerit, medicamentum ſic cõuenit in noctẽ. Myrrhæ. ⚹. p°. duũ. Lycij. ⚹. p°. iij. thuris ⚹. p°. j. opij. ⚹. p°. duũ, aloes. ⚹. p°. duũ, acaciæ. ⚹. p°. iiij. murti, baccarũ nigrarum. ⚹. p°. xvj. ouorum ex aceto coctorum vitelli duo. Hæc trita vino ſurrentino conſperguntur, & fiunt paſtilli. ⚹. p°. j. Dantur febricitantibus ex aquæ cyathis quatuor, permixti ſurrentini vini cyathis duobus. cxvj.

Ad εἰλεὸν, quod vitium eſt inflatio tenuium inteſtinorum, facit bene galbani põdo victoriati, deuoratur in pilulas diuiſum duas vel tres. Mouet & ructum, & interdum deiicit ventum deorſum, atq; ita prodeſt. cxvij.

Ad idem vitium mirificè prodeſt hoc medicamentum: Facit autem ad lateris dolorem, & ad omnem partem corporis, dauci ſeminis, panacis radi/cis, caſtorei paria põdera, rutę ſyluaticę dimidiũ, tritis vel cõtuſis mel decoctum adiicere oportet. Inde dare. ⚹. p°. i. aut victoriati, ex aquæ caldæ cyathis tribus. cxviij.

Facit & ad huiuſmodi per anum immiſſum fœnum græcum, id aqua benè coquere oportet, atq; inde ſumere heminam. Item in oleo domeſtico incoquere rutam q̃plurimam, & hinc caldam heminã adiicere priori aquæ, quibus vtriſq; admiſcere aphronitri triti ſeſcunciã, & ita per clyſteria cal/dam immittere. Hoc ego iam ſtercus per os deiicientem (quod ſi non mortiferum

tiferum eſt) ſanaui vnguentarii cuiuſdam ſeruū. Eſt aūt vitium εἰλεὸς periculoſiſſimum, & ideo inter pręcipua refertur. Quamobrem non vtiq; cum magna fiducia ad hoc genus vitii aggredi debemus.

Ad coli dolorem etiam vetuſtum compoſitionum genera experta, quę in totum perſanant. cxix.

AD coli inflationem benefacit cumini ſyluatici ſemen per ſe, vt eſt, datū, quantū cochlearia tria in aquæ caldę cyathis quatuor. cxx.

¶ Nam Caſſij medici colice bona multis nota propter effectus, vera hęc eſt, vt ab eius ſeruo Atimeto accepi, legato Tiberij Cæſaris: quia is eã ſolitus erat ei componere. Apij ſeminis pōdo ſelibram, aneſi pōdo quadrãtem, caſtorei pondo ſextantem, myrrhæ pondo quadrantem, ſpicæ nardi indicę pondo ſextantem, opij pondo quadrantem, croci pondo ſeſcunciam, piperis longi pondo ſextantem, piperis nigri pondo ſextantem ſemunciam, petroſelini pondo ſextantem, ſchœni pondo ſeſcunciã. Hęc omnia contuſa cribrata, melle attico decocta miſcentur. Datur ex hoc medicamento, quãtum nux abellana media patet, ex aquæ cyathis tribus calidæ. In ipſis doloribus ſtatim prodeſt. Item medicamentum cerati ex malabathro facit ex duabus partibus, & cęrę vnius mixtum, & extrà impoſitum in ventrem totum. Præterea benefacit & ad ſtomachi inflationem, & ad ſuſpirium, & ad iocineris dolorem, tuſſim, deſtillationem. cxxj.

¶ Colice mirifica Iulij Baſſi, citò leuat: deinde tollit inflationes coli & omnis partis corporis. Facit & ad ſtomachi imbecillitates, & ad inteſtinorum alioqui dolorem, quem Græci στρόφον appellant, ex aqua hyſſopum, aut rutam decoctam habente. Item benefacit ad ſanguinem, & ex interiore parte. Non enim patitur late fieri nec intus vulnus cōuerti: ſed citò ſupprimit ſanguinem, & vulnus cogit coire. Dandum autem his medicamentū ex aqua, πολιὸν coctum habēte, aut rutam. Prodeſt & torminoſis, & cœliacis, datum ex aqua centunculum herbam incoctam habente, quam Græci γναφαλίδα dicunt, vel ſorba, vel ſiliquam ſyriacam. Lienoſis datur ex mulſo vel paſſo aquæ mixtis. Eodem modo dandū eſt & eis qui ſanguinem per vrinam vel aluū reddunt. Nec minus etiã mulieribus quę fluore ſanguinolento infeſtantur, quod ῥοῦν ἐρυθρὸν Græci dicunt, vel ex partu abortúve, quæ reſiduos vuluæ dolores habent: & in totū quibus ſupprimendus eſt fluor, aut ex aliqua parte corporis inflatio tollenda. Recipit autem hęc: Spicæ nardi, coſti, piperis albi, piperis nigri, piperis longi, myrrhę, opij, apollinaris radicis, & cinnami, aſari, acori, thuris, braſſicæ ſeminis, caſtorei, ſingulorum. X. p̄. xij. opopanacis. X. p̄. x. ſtœchadis, dauci, amij, ſingulorū. X. p̄. xviij. ſeſelis cretici. X. p̄. xxiiij. mel atticū miſcetur, datur nō plus q̄. X. p̄. aut victoriati. Cæterū prout cuiuſq; vires poſtulabūt, dummodo infra hoc pondus ex aquæ caldæ cyathis tribus in noctem ſe-

cundū cœnam. Hęc potio etiam febricitantibus tutò datur: ſed cœliacis in ipſo dolore prodeſt. Vitreo vaſe ſeruatur. cxxij.

¶ Ad coli dolorem faciunt quidem mirificè quæ ſuperius poſita ſunt, ſed cætera medicamenta in aliis vitiis dolorem leuant in præſentia, hoc verò quod dicturus ſum, ſupra hominis ſpem conditionémq; eſt. Ideo primo tēpore ne fidem quidem habet, poſtea à nullo ſatis dignè laudari poteſt. Nam & in præſentia dolorem tollit, & in futurum remediat, ne eū vnquā repetat. Rarò enim quis iterum, vel ad ſummum tertiò, hoc accepto medicamento, vexatus eſt. Quamobrem ſi quando repetierit iterum dolor, dandæ erunt per triduum & tunc potiones, eodem modo quo primæ datæ fuerint. Interdum & tertiò in dolore eodem genere potiones dabuntur: quod accidit poſt hanc, vtiq; in futurum quoq; remediatur, ita vt ne ſuſpicio quidem vlla relinquatur vitiis. Si quando tamen frigus, aut multitudo cibi præceſſerint, grauitatem quandam, & priorē eius loci ſine vllo dolore ſentiunt planè, vt intellegat quaſi, quantò malo caruerint. Hoc medicamento muliercula quædā Romæ ex Africa multos remediauit. Poſtea nos per magnam curā cōpoſitionē accepimus, id eſt, precio dato quod deſiderauerat, & aliquot non ignotos ſanauimus, quorū nomina ſuperuacuū eſt referre. Cōſtat autem medicamentū ex his rebus: Cerui cornua ſumuntur, dum tenera ſunt, quaſi in taleas breueis diuiſa, olla fictili componuntur, operculóq; ſuperpoſito, ex argilla vndiq; circūdata, fornace vruntur, donec in cinerem candidiſſimum redigantur: atq; ita in vaſo vitreo mundo reponuntur. Cum dolorem habet aliquis, pridie, quàm poturus eſt medicamentum, debet abſtinere ab omni re: atq; ita poſtero die ſumuntur ex cornibꝰ cochlearia tria cumulata, ſatis ampla: quibus miſcētur piperis albi grana nouem trita, & myrrhæ exiguum, quod odorem tantummodo præſtare poſſit. Hęc cū in vnū cōmixta ſunt mortario diligēter, cochlea verò africana, id eſt, ide adlata ſumitur q̄ poteſt ampliſſima, & viua mortario cū ſua teſta cōtunditur, atque vt eſt teritur: donec nullum veſtigiū appareat teſtularū. Poſtea vini falerni non ſaccati cyathus adiicitur, & nihilominus rurſus teritur. Magis enim tunc apparent reſidendo amplitudines, ſi quæ reliquæ ſunt: quibus leuatis, iterum adiiciuntur cyathi duo eiuſdem vini, atq; ita prioribus bene admiſcentur: transfunditúrq; cum his quæ ſunt in mortario, calice nouo, & ſupra carbones imponitur, mouente aliquo cochleario liquorem, ne quid ſubſidat & peruratur. At vbi bene incaluerit, iniiciuntur in eundem calicem quę ſuprà dixi cochlearia tria, & permouetur. Cum autem calore temperata & potio datur abducēda, ſtatim dolorem leuat. Hoc facere oportebit per inſequens biduum, capientem cibi in prandio, aut alio tempore exiguum, quod facilè conficiatur, ne crudus ſumat medicamentum. Poſtea in conſuetudine victus ſui, qui colo infeſtabatur, dimittatur.

Oportet tamen non indifferēter remediatos in futurum viuere, tametſi enī à coli dolore tuti ſint, metuere nihilominus debent, ne alia parte corporis æquè adficiantur ad intemperantiam coli antequam remediati erunt.

Ad tumorem, dolorem iocineris & duritiem. cxxiij.

AD tumorem & dolorem iocineris, item ad duritiem facit bene lupi iecur primū in aqua ferueēti dimiſſum, atq; ita arefactū. Quātum victoriatorū pondo trium ex aquę caldæ cyathis tribus per aliquot dies dabis. cxxiiij.

¶ Item benefacit ad duritiam iocineris veterē cunillæ aridæ quam ſatureiam quidam vocant, cōtuſæ. ✳.p°. vnius, vel victoriati, cum mulſi cyathis duobus & totidem aquæ. cxxv.

¶ Proficit mirificè hæc compoſitio ad tumorem, & ad dolorem cum duritia iocineris & lienis. Item ad reniū dolorem benefacit. Nam colorē corporis reſtituit, qui propter vitia dictarū partium corrumpitur, pallidúſque conſpicitur. Prodeſt hoc item medicamentum etiam ad aquæ mutationes. croci. ✳.p°.x. nardi. ✳.p°.duum, caſiæ. ✳.p°.duū, coſti. ✳.p°.j. ſchœni. ✳.p°.j. cinnami. ✳.p°.j. myrrhæ ſtactę. ✳.p°.j. mellis optimi. ✳.p°.xxv. Datur quantum faba ægyptia, in muſti mulſi cyathis quatuor. Vitreo vaſo ſeruatur. cxxvj.

¶ Ad iocineris duritiam veterem, hydropicos, lienoſos, arquatos, & quibus opus eſt vrina. Item ex partu reſidua mulieri purgat, & vuluæ dolorem tollit ſic. Aneſi. ✳.p°.viij. dauci. ✳.p°.iij. petroſelini, itē iuniperi, item ſilis, tragacanthi. p°. ſelibra, panacis. ✳.p°.viij. iris, myrrhæ, coſti, amomi, ſingulorum. ✳.p°.vj. cumami. ✳.p°.iij. caſiæ. ✳.p°.iij. ſmyrnij, quod eſt ſemen oluſatri. ✳.p°.viij. nardi ſyriaci. ✳.p°.iiij. acori. ✳.p°.x. balſami ſeminis. ✳.p°.vj. opij. ✳.p°.v. erui moliti ſextarij bes, ſcyllæ coctæ pondo triens, vini chij aut leſbij quod ſatis erit. Paſtilli fiunt. ✳.p°.duum.

Ad auriginem. cxxvij.

AD auriginem, quod vitium arquatū quidam vocant, capreæ montanæ ſtercus arefactū & tritum, adiecta mica myrrhæ, ex vini meri cyathis tribus: ſi febricitabunt, ex aquę totidem. Item rumicis radices tres aquæ tribus heminis incoctæ, donec ſextarius relinquatur, inde cyathi quatuor per triduum dantur.

Ad lienoſos veteres & nouos inpubium puerorum. cxxviij.

LIenoſis benefacit tamaricum longè à mari collectū, & arefactū, & contuſum. ✳.p°. vnius aut victoriati, datū ex aqua, vel ex poſca. Prodeſt & inula arida campana eodē modo contuſa & cribrata, ex vini mixti cyathis quatuor. ✳.p°. vnius data. Mirificè facit & ammoniacæ guttæ. ✳.p°. victoriati, cū cauliculis tribus rubi ex aceto datum per dies quinq;. Tollit enim ex toto duritiam. cxxix.

¶Potio ad lienoſos, balani qua vnguentarij vtũtur. ⚹.p̃. duũ, coſti. ⚹.p̃. vnius, capparis radicis. ⚹.p̃.j. hederę nigrę baccarũ. ⚹.p̃. duũ, περικλυμένου quam ſyluæ matrem vocamus. ⚹.p̃. victoriati, galbani. ⚹.p̃. viij. cardami nigri, id eſt, naſturcij ſeminis. ⚹.p̃. duũ, & victoriati, piperis nigri. ⚹. p̃.j. ſcyllæ coctę. ⚹.p̃. xij. Hæc omnia colligũtur ſcylla, fiũt globuli. Dantur . ⚹.p̃. duũ vel vnius ex melle & aceto mixtis cyathis quatuor aut tribus. Eadẽ facit ad hydropicos bene, ex aqua mulſa vrinã mouet. cxxx.

¶Lienoſos ſanat extrà impoſitus ſinapis ſextarius vnus detritus, adiecto ſextario vno lentis aceto coctæ. Oportet aũt impoſitũ eſſe medicamẽtum, donec dolorẽ pati non poſſint: poſtea ſolio caldo dimittantur, vt plures eos contineant dum deſinat dolor, alioquin exiliẽt: maior enim fit dolor calda tactis, poſtea ceratum ex roſa imponere oportebit. cxxxj.

¶Aliud eadem ratione impoſitum melius facit. Sinapis ſextarius, git cyathi duo, naſturcij cyathi quatuor, myrobalani corticis cyathi quatuor, piperis cyathi duo, ſinapi aceto acri pridie maceratum, deinde tritum, confuſum cæteris miſcetur: in panno inlitum medicamentum imponitur, faſcia quàm longiſſima alligatur plurimũ in vnum commiſſa, quò tardius ſoluatur. Hoc eſt efficaciſſimum, & multorum annorum tollit duritiam. Sed poſt hoc ſi quæ reliquiæ remanſerint, ammoniaco tollendæ erunt & rubo. cxxxij.

¶Inflatibus lienoſis dare oportebit aquam, in qua candens ferrum dimiſſum, vel lac caprinum, capra tantũmodo hedera paſta. Proderit & his ſinapis ſicca, contuſa, cerato mixta, extrà impoſitũ & gypſum aqua cõſperſum, & acetum in quo tamaricum decoctum fuerit, veſica abditum, & ita extrà impoſitum.

¶Ad hydropicos. cxxxiij.

AD hydropicos, cum iam diſtenti ſunt propter aquæ multitudinẽ (initiò enim alia via prodeſt) benefaciũt chamęleę, quę herba eſt ſimilima oliuę, folia quinq;, vel ſex, etiam ſi arida fuerint data ex aquæ mulſæ cyathis tribus, ſalis cochleario adiecto: largiter enim aquam ducit. Item ſquamæ æris, quam λεπίδα Græci vocãt põdo victoriati, data cũ apij ſeminis pari pondere ex aquæ mulſę cyathis quatuor: plurimum autem aquæ deijcit. Datur & radicis ſuccus ex vini cyathis tribus mixtis. Oportet verò ſecũdum purgationem ſpongijs nouis totũ ventrem ex aceto & ſale eiuſdem menſuræ diluto & inferuefacto imponere, & conſtringere extrà inſtita longa, cibosq; aſſæ carnis dare, cum pane azymo, fricãtem totum corpus ſale, oleo, paribus menſuris, vini meraci quod ſatis erit dantem. cxxxiiij.

¶Benefacit ad hydropicos hæc compoſitio, & maximè in initijs, quorum ſufflatum corpus eſt, ὑπόσαρκα quod Græci vocant, vitis albæ radicis. ⚹.p̃. xx.

xx. Cocci cnidij. ⚹. p. iiij. ſcyllę bulbi cocti detracta exteriore parte. ⚹. p. x. myrrhæ. ⚹. p. viij. cymini cyathis tribus, aneſi cyathis tribus, vini falerni ſextarijs duobus, paſſi ſextario vno. Præter myrrham, omnia cõtuſa, nõ cribrata, macerãtur paſſo & vino, nocte & die: poſtridie colatur liquor, cui myrrha trita admiſcetur, à quo cyathus datus à balneo alternis diebus, ſingulis adiectis cyathis, donec profectus intelligatur. Oportet aũt his diebus dare eis cibos aſſæ carnis agreſtis, aut volucrũ, aut vinũ auſterũ meraculũ.

Aluum mollientia. cxxxv.

QVoniã interdũ res poſtulat & per aluũ detrahi materiã, vt diutius lippiẽtibus, ſecũdũ ſanguinis detractionẽ, ſcabiẽ, ignẽ ſacrũ, papulas habentibus, & alia eiuſmodi circa cutem ſummã, non alienum iudicauimus, horũ quoq; genus exponere. Sed prius exponemus, quæ aluum mediocriter molliunt, ſimplicia, quæ ſunt. Mollit ergo aluum herba mercurialis lenibus oleribus q̃plurima mixta, ſitẽ nitri victoriati põdus, cum reſinæ terebĩthinæ auellanæ nucis magnitudine deuoratur: calices quoq; eis incruſtẽtur, additis quinq; vel ſex ſalis farriſq; granis, apij ſeminis paribus menſuris: & is qui vinũ nõ auſterũ præbiberit, quãtũ poſſit ante cibum, & inter prandium, vel cænam belle aluũ mollit. Item ouilli lactis ſextario ſi quis adijciat cnici purgati. ⚹. p. iiij. Mollit & ventrem quidem tribus heminis vini vt aloes victoriati pondo, vel idem pondus duobus tribúſve ſextarijs vini, & ita totũ per partes aqua mixtum bibũt. Videtur autem vinũ vetuſtius, vẽtremq; cum eo ſatis mollit. Facit autem aloe per ſe victoriati, vel. ⚹. p. ex aquæ cyathis tribus frigidę vel calidæ perductæ. cxxxvj.

¶ Purgat ergo belle chamælea, quæ herba oliuæ folia ſimilia habet: quorũ quinq; vel ſex dare oportet, trita ex aquæ mulſæ cyathis. iiij. frigidæ ſi adſuetus erit: ſi minus, calidæ, adiecto cochleario. Detrahit enim aquã largiter. Biles purgat, & filicis radix lota & raſa, atq; in minimas particulas cõciſa, quantum placet aceto aſperſas condito, vt ſolet: ita cum pondo quadrante conſumpta. cxxvvij.

Bene purgat & hæc compoſitio, aloes victoriati pondus, colofonię victoriati pondus, vnà teruntur, adiicitur mellis quod ſatis eſt ad colligenda ea. Datur ex aquæ calidæ vel frigidæ cyathis quatuor. Hoc medicamentum ſtomachum non corrumpit.

Globuli mirificè purgantes, qui vt ſumuntur, ita integri deiiciuntur, nec lædunt ſtomachum. cxxxviii.

COlofonię. ⚹. p. viii. Bdellii. ⚹. p. duũ, cõmis. ⚹. p. vnius. Hæc trita ſucco lactucæ colliguntur, & finguntur pilulæ fabę magnitudinis. Dantur paribus pilulis vſq; ad ſeptẽ, prout vniuſcuiuſq;

vires patiuntur.

Globuli qui etiam cœnatis dãtur, & efficiunt manè deiici quod ſatis ſit. cxxxix.

COloſoniæ. ✕.p°.iij.aloes.✕.p°.iiij.tragacanthi.✕.p°.duum. Hoc pridie aqua maceratur, poſtero die cæteris admiſcetur: fiũt inde globuli fabæ magnitudinis. Dantur à tribus vſq; ad ſeptẽ, prout cuiuſq; vires patiuntur. Stomachum nullo modo vexant.

Ad tineas & lumbricos necandos. cxl.

AD tineas necãdas, eiiciendas, per triduum allium plurimum edat, & veteratum caſeum mollem, ſecundum hoc filicis macedonicæ contuſæ, aridæ & cribratæ. ✕.p°.viij. cum melle quantum ipſe voluerit cõſumat. Poſt horas quatuor detur ei aloes & ſcamoniẹ, ſingulorũ victoriati pondo, ex aquæ mulſæ cyathis quatuor: cum cœperit deſurgere, aqua calda ſupponatur. Licet & ſine oleo pridie incœnato dare vtraque medicamenta. cxlj.

¶ Ad lumbricos ſatis commodè facit & ſandonica herba quæ nũc viget, & cornũ ceruinũ limatũ lima lignaria quantum quatuor vel quinq; cochlearia ex aquę mixorũ decoctorũ cyathis tribus, pridie maceratũ: deinde tritũ & datũ, aqua exigua adiecta.

AD prolapſionem & libidinem nimiam deſurgendi extremi inteſtini. cxlij.

TEneſmos eſt iritatio vltimæ partis directi inteſtini, in quo vltimo ſæpius libet deſurgere ſine cauſſa. Proderit ad hoc quoties deſurrexerit, vino auſteriſſimo & aqua calida fouere, vel verbenis & murti, & oliuæ ramulis, factis ita, vt duæ partes murti ſint. Quinetiam penicillum intinctum, & nõ nimis expreſſum, ex alterutro eorum ano expoſitum proderit habere, vel eodem modo glom⁹ ſtaminis albi: diutius enĩ vaporem continet. Perungundus erit anus ſpecillo lycio, patarico, vel ĩdico. Vel hoc collyrium iniiciendum, quod ad omnem deiectionem, & tormina benefacit. Acaciæ, mali granati corticis vſti, ſingulorũ. ✕.p°.iiij. hypocyſtidis, rhois quo coriarij vtuntur, opij, ſingulorum põdo ſena, omphacij põdo quatuor & victoriati, croci. ✕.p°.iiij. vino auſtero colligũtur: fiunt collyria magnitudinis nucleorum pineorum.

Ad renium tumorem & exulcerationem, etiam ſi ſanguilentã vrinam faciant. cxliij.

AD reniũ tumorem, & exulcerationem, etiam ſi ſanguilentã vrinam faciant, roſæ aridæ foliorum, papaueris nigri ſeminis, nucleorum pineoru m paria pondera, contunduntur ſeorſum, & in vnum miſcẽtur: inde datur quantũ nucis iuglandis, ex paſſi cyathis duobus, & aquę cyathis tribus. cxliiii.

Alia

¶Alia ad renium dolorem potio, quæ etiam quaſi arenam ſabuloſam detrahit. Apij ſeminis, petroſelini, aneſi, ſingulorum. ⚹. p. xvi. dauci ſeminis. ⚹. p. iiij. ſchœni. ⚹. p. vj. croci. ⚹. p. triginta duũ, mellis quod ſatis videbitur. Dantur quãtũ lupinus ex mellis ligula, & aquæ cyathis. iiij. Ad renium tumorem & dolorem facit eadẽ, & ad iecinoris, & ad lienis tumorem, ad eos qui mali coloris propter hæc ſunt vitia: item aquæ mutationes: Croci. ⚹. p. x. nardi idici. ⚹. p. duũ, caſię. ⚹. p. duũ, coſti. ⚹. p. j. cumami. ⚹. p. vnius, myrrhæ ſtactes. ⚹. p. vnius, mellis optimi. ⚹. p. viginti quinque. Dantur quantũ fabæ ægyptiæ ex mulſi cyatho, mixto aquę duobus, vel mulſæ aquæ cyathis tribus. cxlv.

¶Si cui autem lapis in renibus innatus fuerit, & vrinam non faciet, medicamentũ his rebus fieri debet: Petroſelini põdo. ∸. aneſi. p. ∸. dauci ſeminis põdo. z. git. p. ∸. cinnami. p. z. ſchœni pondo. z. croci. ℈. v. apii ſeminis. p. ℈. vj. Hęc omnia tuſa, creta, melle attico deſpumato põdo. ij. z. colliguntur, & medicamentum vitro condunt. cxlvj.

¶Ad tumorem & dolorem veſicæ, & exulcerationem benefacit aqua in qua ferrũ candens dimiſſum eſt. Hoc ego traxi ab aquis caldis quæ ſunt in Tuſcia ferratæ, & mirificè remediãt veſicæ vitia. Appellantur itaq; veſicarię, quõdam Milonis Gracchi prætorii hominis optimi ad quinquageſimũ lapidem reddentis. cxlvij.

¶Ad tumorẽ & dolorem veſicæ, & ad eos qui difficulter vrinam reddunt. Alterci ſeminis, apii ſeminis, maluæ ſeminis, cucumeris edulis ſeminis purgati, ſingulorum. ⚹. pondo. vj. amigdalorum dulcium purgatorum, nucleorum pineorum purgatorum, ſingulorum. ⚹. p. trium, opij. ⚹. p. vnius, croci. ⚹. p. vnius & victoriati, paſſo contuſa conſperguntur. Datur hoc medicamentũ. ⚹. p. j. ex paſſi cyathis duobus, & aquæ totidẽ. cxlviij.

¶Ad veſicam exulceratam, nucleorum amigdalorum victoriati pondus, cucumeris edulis ſeminis purgati cyathus vnus, aneſi cyathus, papaueris nigri. ⚹. p. iiij. croci. ⚹. põdo vnius, palmas cariotas. p. triginta. Has macerari oportet in paſſi ſextarium vnum, atq; conterere, his adijcere cætera: ex eodẽ dare nucis iuglandis magnitudinẽ, ex paſſi cyathis tribus. cxlix.

¶Ad ſanguinem cum dolore per vrinam reddentes. Aluminis ſiſſi, põdo vncia, tragacanthi põdo ſextans. Tragacanthũ ex alumine trito cogitur in paſtillos victoriati pondo, hinc viciæ magnitudine detractum datur ex paſſi cyathis tribus. cl.

Ad calculoſos experta.

AD initia vetuſta ve cõprimenda, & emendanda benefacit ad calculoſos herba σκολοπένδριον, quã nos calcifragam appellamus, bellefacit contuſa. ⚹. p. j. ex aquæ cyathis tribus per dies triginta: eodem modo ἱερὰ βοτάνη, quã nos vettonicam dicimus. Item eodem genere datur tãtum, licet aũt aqua earum decocta vti cotidie ieiunũ. ⚹. p. vnius.

cum

cum aquæ cyathis tribus. clj.

¶Multos cũ admiratione effectus audiui narrantes, Cai Iuli, naſci in lapidicinis beſtiolas adhærentes ſaxis quaſi verrucas, has quinq; ex aquæ cyathis tribus ſuffundere, & per vrinam extrahere lapides certum eſt. clij.

¶Ad calculoſos, cucumeris ſeminis, dauci, aneſi, apij, petroſelini, myrrhæ, ſingulorum. ⚹. p°. triũ & victoriati, caſiæ, daphnidis, cinnami, nardi, ſingulorum. ⚹. p°. vnius, aqua colliguntur, fiunt paſtilli lupini magnitudinis. Ex aqua dantur cyathis tribus per dies quadraginta. Hoc medicamentum cum componitur, pilum ligneum ſit, qui contunditur, anulum ferreũ non habeat. Hãc enim ſuperſtitionẽ adiecit Ambroſius medicus Puteolanus, qui adfirmauit multos ſe hoc medicamento ſanaſſe. Detrahere autẽ dixit poſt diem ſeptimum fragmina quædam lapidum quaſi arenam. cliij.

¶Ad calculoſos, lienoſos, hydropicos, vrinam detrahit, lapidẽ extenuat. Eryngij, pyrethri, ſaliuncæ, calcifragę, ſingulorũ. ⚹. p°. vigintiquinq;, ebuli, ariſtolochiæ, ſingulorũ. ⚹. p°. oxymyrſinæ quæ ſcopa regia vocat̃, ſucco hęc oĩa contuſa ligno, colligũtur, fiunt paſtilli. ⚹. p°. vnius. Dantur autem ex aceti & mellis cyathis tribus. Calculoſis illecebræ quantum manus capit, aut auriculæ murinæ idem, aut betonicæ tantundem: earum quælibet herba ex aquę tribus heminis ad tertias decoquitur, inde ſumuntur cyathi tres, & eodem adijciuntur vini cyathi duo, & nitri victoriati pondo, atque his dilutum medicamentum datur pondo. j. per dies quadragintaquinque. In arenam ſoluit lapidem, & hydropicis ex mulſi mixti cyathis tribus dandum eſt.

Ad lumborum dolorem diutinum, & paralyſin. cliiij.

AD lumborum dolorem, cucurbitæ ſylueſtris floccorum, aut ſeminis. ⚹. p°. duum, brathys. ⚹. p°. j. ſalis. ⚹. p°. j. Fiunt catapotia melle decocto adiecto. Valentibus tota datur compoſitio, imbecillioribus autem dimidia. Sed manè per clyſterem aluus ducenda, ouorum albis temperatum. clv.

¶Ad lumborum dolorẽ & paralyticos, cucurbite ſylueſtris. ⚹. p°. iiij. pyrethri. ⚹. p°. iiij. myrrhæ. ⚹. p°. duũ vel vnius. Dantur ex paſſi cyathis tribus: licet hinc catapotia fieri, dum idem ponderis deuoretur. Sed & his aluus acri clyſmo manè trahenda eſt. clvj.

¶Ad lumborũ dolorem & paralyticos antidotos Hiera Pacchij Antiochi melius omni medicamẽto facit. Sed ad paralyſin mirificè hoc acopum facit, quod oportet in ſole diu fricare, aut loco flamma præcalfacto. Olei ſabini. ⚹. p°. xxv. cucumeris ſyluatici recentis radicis. ⚹. p°. quindecĩ. Hæc radix magnitudine nucis iuglandis conciſa vaſo fictili nouo ex oleo coquitur, donec ſuccum omnem remittat, & quaſi arida ſit: poſt hoc adijcitur per linteum, vel colum tranſmiſſo oleo in quo adijcitur dum calet, ceræ pôti=

cæ

cæ in fruſta redactæ pondo libra, olei laurini pondo libra, olei cyprini pondo libra, olei lilij pondo libra, olei veteris pondo dua, piperis albi contuſi, & per cribrũ tenuiſſimum trãſmiſſi. ⚹. p°. as. pyrethri contuſi, & per idẽ cribrũ tranſmiſſi. ⚹. p°. vnius. Hæc in vnũ miſcentur, reponuntur vaſo fictili. Facit præterea ad lumborũ, & ad omnem dolorem corporis, & precipuè neruorũ. Muliebres locos duriſſimos mollit, cũ diu alijs medicamẽtis nihil profectum eſt. clvij.

¶ Ad lumborũ dolorem malagma quod propriè facit: Picis liquidæ ſextarios duos, olei veteris ſextariũ vnũ, reſinæ terebinthinæ ſextariũ vnũ, ceræ. p°. librã & triẽtẽ, magmatis põdo beſſem, aphronitri põdo trientẽ. Coquitur pix cũ oleo, donec ſpiſſa fiat, & poſtea adijcitur ei reſina, deĩde cæra, & ſecundum hanc ex interuallo magma. Vbi habet emplaſtri figurã medicamentum, tollitur ab igne cum tepere cœperit, & aphronitrũ aſpergitur ſenſim, ne ſuperfundatur quod in cacabo eſt.

Ad podagram. clviij.

AD podagram caldam cũ feruore, & tumore rubicũdo, quam caldam vocãt, benefacit primis diebus herba vrceolaris, item caſeus mollis recens per ſe, poſtea herbę ſalis puſillũ admiſcere oportet. Item facit apium viride per ſe & cũ polenta. Nec minus ſolanũ, portulaca, plantago, ſpongia vel rhodia, vel africana mollis ex aqua frigida, lana ſuccida ex roſa & vino. Subinde autẽ hæc omnia mutare oportet prius, quàm excalefiant. Prodeſt & omentũ caprinum. Item faba molita cũ ſuis valuulis ex aceto cum melle diluto conſperſa & impoſita, ducit enim ſanguinem, & dolorem leuat. Benefaciunt & mala citria q̃maxime cocta, ex aceti ſextarijs tribus, donec madida fiant, quibus tritis adijcitur aluminis fiſſi pondo vncia, myrrhæ pondo ſextans. Benefacit & aloe aceto diluta, & per pinnam pedibus inducta. Item opium lacte muliebri dilutum. Mirificè verò hoc facit cataplaſma, id eſt, ſuperpoſitum medicamentum. clix.

¶ Tollit enim triduò dolorem lomẽti hemina, feniculi ſeminis cyathi duo, polentæ tenuis cyathi duo. Commiſcentur hæc in vnũ contuſa, molita, trita, deĩde conſpergũtur aqua pluuia, & ita temperantur, ne durũ ſit medicamentum, aut aquatum nimis. Impoſitum protinus leuat, triduò tollit dolorem. Hoc cõſtat, ſi quis ter in menſe inter denos dies vſus fuerit, in nocte non laboraturum. clx.

¶ Ad frigidam podagrã, quæ ſine tumore & rubore conſiſtit, cataplaſma: Piperis nigri moliti hemina, feniculi ſeminis cõtuſi hemina. Coquũtur ex aqua: vtraq; vbi tẽperata ſunt, adijcit̃ axũgia ſuilla, & dũ calet, panno ſpiſſo inducto medicamentum imponitur. Benefacit ad idem genus & lini ſeminis, & fœni græci ſeminis, farinæ ordeaciæ, ſingulorum bini ſextarij, cribrati in vnum commiſcentur: inde coquere oportet quod ſatis erit ex aqua

&

& oleo:ſubinde calidum cataplaſma etiam imponere. Ad hos benefacit & hybiſci radix ex aqua mulſa cocta & impoſita. Item ſabucum cum axũgia vetere tritum & impoſitum. Adiectus & braſſicæ cinis cum axũgia vel ſemen caulium. Vbi autem impetus ceſſauerit & in hoc, & in priore genere podagræ, calda aqua marina diu fouẽdi ſunt: vel, ſi hæc non erit, aquæ puræ feruẽti ſalẽ adijcito, poſt epithemate vti oportet, quod ad parotidas ſcriptum eſt. Tollit enim citò reliquias per ſudores, & in futurũ confirmat neruos, nec patitur facilè vitiari. clxj.

¶ Scio quendã hoc quaſi acopo medicum vſum in noctem, nec poſtea tentatum podagra, cum antè diu eſſet vexatus. Lanam ſuccidam pondo libra, vini veteris ſextario diu lauabat: deinde expreſſam reijciebat: vino autem reſiduo adijciebat aphronitri vſti pondo ſextantem, olei veteris põdo librã: reponebat in oleario fictili, vtebatur, vt ſuperius dixi, in nocte. Multis profuit ad corpus in duplici calceo pellem caninam habere. clxij.

¶ Ad vtramlibet podagram torpedinem nigram viuã, cum acceſſerit dolor, ſubijcere pedibus oportet, ſtantibus in littore non ſicco, ſed quod alluit mare, donec ſentiat torpere pedem totum & tibiam vſq; ad genua. Hoc & in præſenti tollit dolorem, & in futurum remediat. Hoc Anthero Tiberij libertus ſupra hæreditates remediatus eſt.

Genera medicamentorum, & demonſtrationes ſerpentum ictus, morſúsque. clxiij.

VT ſis tutus, etiã ſi qñ rus ſeceſſeris, ponã theriacaꝝ cõpoſitiones, id eſt, ad ſerpentum morſus, atq; ictus medicamenta. Sed priusquę cognita habui remedia, ne cui ſerpentes noceant, dicam. Habere ergo incinctum oportet peucedanum, vel cerui cum captus eſt, in oculi angulo, qui eſt ad nares verſus, quæ inueniuntur ſordes viroſi odoris, has Siciliæ venatores diligenter colligunt, & habent in cincto propter antedictã cauſſam. Idem præſtat & hiera botane, & trifoliũ acutũ, quod ὀξυτρίφυλλον Græci appellant, naſcitur & hoc Siciliæ plurimum, nã in Italiæ regionibus nuſq̃ eam vidi herbam, niſi in Lunæ portu cum Britãniam peteremus cũ deo noſtro Cæſare, plurimum ſuper circundatos mõtes. Eſt autem folijs, & ſpecie, & numero ſimilis cõmuni trifolio, niſi quod huius pleniora ſunt, & quaſi lanuginem quandam ſuper ſe habent, & in extrema parte velut aculeum eminentem. Sed huius frutex duorum pedum interdum, aut etiã amplior conſpicitur, & odorem grauem emittit, quorum nihil circa patrẽſe trifolium inuenitur. Sed vtraſq; ſuperius dictas herbas, quas cum inueneris, pridie notare oportet, & circunſcribere ſiniſtra aure fruges aliquas ponẽtem, atq; poſtero die ante ſolis ortũ ſiniſtra manu vellere, ita illigatas habere. clxiiij.

¶ In Africa, aut ſicubi ſcorpiones ſunt noxij, ſtellionem aridum incinctũ oportet

oportet habere.

Theriace prima. clxv.

THeriace facit ad omnium ſerpentium morſus, & ictus, & afflat9. Mirificè eadem prodeſt, & ad contuſiones, & ad conuulſiones interiorum partium lateris'que ex qualibet cauſſa, & pectoris dolores: Vitis albæ radicis pondo octo, trifolij acuti ſeminis, quod & ipſum in extremo aculeũ habet, vel eiuſdẽ radicis trepondo, panacis. p°. iiij. terræ mali. ✱. p°. v. rori marini radicis. ✱. p°. iiij. laſeris. ✱. p°. iiij. gingiberis. ✱. p°. iiij. rutæ ſyluaticæ. p°. ſex, cumini thebaici. ✱. p°. iij. myrrhæ. p°. iij. cumini ęthiopici. ✱. p°. v. caſtorei. ✱. p°. iij. eryngij radicis. ✱. p°. iij. ſerpylli. ✱ pondo. iij. erui albi ſeminis moliti. ✱. p°. xij. Chio vino cõſperguntur contuſa ac trita: fiunt paſtilli. ✱. p°. vnius, aut victoriati. Dantur ex vino mero vetere, vel ex mixto, vel aqua: quæ ſi non fuerint, per ſe commanducandus erit paſtillus & deuorandus.

Theriace ſecunda. clxvj.

ALter paſtillus ad eadem facit. Cinnami. ✱. p°. iiij. ſerpylli ✱. p°. iiij. ſtaphiſagria, quã herbã pediculariã quidã vacãt, ꝙ pediculos necat, à quib9 hoc nomẽ trahit, ſeminis. ✱. p°. iij. & victoriati, piperis albi. ✱. p°. vj. peucedani lactis. ✱. p°. viij. & victoriati, glycyſidæ nigræ ſeminis, quam peoniam Græcorum quidam appellant. ✱. p°. vnius & victoriati. terrę mali. ✱. p°. triũ, naſturcij ſeminis. ✱. p° iiij. cachryos. ✱. p°. duũ & victoriati, caſtorei. ✱. p°. duum, ſaliuncæ. ✱. p°. quinque.

Hic nonnullæ deſunt compoſitiones: Theriace tertia ad aſpidem: Theriace ad uiperæ morſum proprie: Antidotos zopyri, & media pars antidoti mithridatij, quarum aliquæ hic ex Galeno ſecundo antidotorum reſtituuntur à Io. Ruellio.

Altera theriace etiam ad aſpidem. clxvij.

ANtidotos altera ad aſpidis morſum ſiue p̃ſumpta, ſiue pòſt data. gẽtianę. ✱. p°. iiij. trifolij. ✱. p°. iiii. ſeminis eiuſdẽ. ✱. p°. duũ, polij. ✱. p°. iiij. mali terræ. ✱. p°. duum, peucedani radicis, galbani, ſingulorum. ✱. p°. duum, petroſelini. ✱. p°. iiij. rutę ſyluaticę. ✱. p°. trium, pyrethri. ✱. p°. vnius, herbæ pediculariæ, quam vocant σαφίδα ἀγρίαν, tantũdem, maceris. ✱. p°. iii. vitis albę radicis. ✱. p°. duũ, piperis candidi tantũdem, ammoniacæ guttæ. ✱. p°. vnius & victoriati, acori. ✱. p°. iij. varbaſci, aiugę idęæ, chamęlęę, marubii tenuis, conyzæ minoris, cumini ęthiopici, lachrymę papaueris, caſtorei, fęniculi ſeminis, agarici, caſię ruffę, ſchœni, id eſt iũci odorati floris, radicis ponticę, ſingulorũ. ✱. p°. ij. dauci cretici. ✱. p°. j. & victoriati, opopanacis tãtundẽ, ſagapeni. ✱. p°. ij. & victoriati, abrotoni. ✱. p°. j. & victoriati, ſtyracis dictãni, ſingulorũ. ✱. p°. vni9 & victoriati, cinnamomi, nardi, ſingulorũ. ✱. p°. iii. myrrhæ. ✱. p°. iiii. thuris. ✱. p°. vnius, croci. ✱. p°. viii. aneſi. ✱. p°. vnius, cyrenaicæ lachrymę. ✱. p°. vni9, hĩnuli coaguli. ✱. p°. iii. mellis attici, quod ad ea

excipienda ſatis ſit:inde ſumitur nucis abellanæ tuberculo. Sic præſumpta à morſu tuetur. Hæc compoſitio ad Antipatrũ autorem refertur. clxviii.

¶ Ad viperæ morſum propriè. *Non reſtituta* clxix.

¶ Antidotos Zopyri ad lethalia venena & omnem ſerpentis ictũ efficax, ratio componendi hæc eſt: Opobalſami. ⚹.p°.triũ,nardi indicę, myrrhę,troglitidis,iunci rotũdi floris,cinamomi,characię,coſti recentis,piperis longi, hypocyſtidis,piperis nigri,ſcordii,meu cretici,cardamomi,ſigulorũ. ⚹.p°. iiii.thuris maſculi,opobalſami,dictamni,ſingulorũ. ⚹.p°.vi.petroſelini caſiæ ruffæ,ſingulorũ. ⚹.p°.vii.croci coricii. ⚹.p°.viii.mellis attici quod ad ea colligēda ſatis ſit. Datur abellanę nucis magnitudine ſi febris abſit ex vino,febricitãtibus ex aqua mulſa. Prodeſt etiam ſanguinem excreantibus, cœliacis, iocineroſis,lienoſis,& renũ dolore vexatis, emortuos fœtus & ſecundas hęrentes trahit. clxx.

¶ Antidotos mithridatis recipit hęc : Meu. ⚹.p°.duum,lachrymę papaueris pondo victoriati,ſtyracis. ⚹.p°.viii.polii,caſię nigrę,ſeſelis,bdellij,piperis albi, ſingulorũ. ⚹.p°.v.& victoriati,hypocyſtidis ſucci,myrrhę,thuris maſculi,caſtorei,piperis lõgi, cyphis,malobathri foliorũ, ſingulorũ. ⚹.p°. vi.ſcordii,coſti,ſigulorũ. ⚹.p°.vi.& victor ati,nardi ſyriaci. ⚹.p°.vi.dauci cretici. ⚹.p°.vi.& victoriati,croci, cinnami,gingiberis,ſingulorum. ⚹.p°. vi.ſucci radicis dulcis,agarici,ſingulorũ. ⚹.p°.vii.& victoriati.

Hæc defuerant in compoſitione,ſequentia in ponderibus & menſuris & effectibus mithridatij compoſitioni, quæ eſt apud Galenum citato loco, conſentiunt.

Acori . ⚹.pondo duum,phu. ⚹.pondo vnius,ſagapeni. ⚹.põdo duum, iris illyricæ. ⚹.pondo duum,balſami ſeminis. ⚹.pondo duum,rutæ ſyluaticæ. ⚹.p°.duum,gentianę. ⚹.p°.duum,aneſi. ⚹.p°.triũ . thlaſpis. ⚹. p°.ſex & victoriati,roſæ aridæ. ⚹.p°.quatuor,myſi. ⚹.p°.quatuor, acaciæ ⚹.p°.triũ,commis. ⚹.p°.duũ,cardamomi. ⚹.p°.duũ, ſchœni floris . ⚹. p°.ſex & victoriati,opopanacis. ⚹.pondo ſex ,opobalſami. ⚹.p°. ſex & victoriati,galbani. ⚹.p°.ſex & victoriati,reſinæ terebinthinæ . ⚹.p°. ſex & victoriati,rubricæ lemnię. ⚹.p°.ſeptē,melle attico & vino chio conſpergito,donec habeat ſpiſſitudinem mellis. Reponitur vitreo vaſe. Dãdum autē eſt his qui malum medicamentum ſumpſerunt fabæ ægyptiæ magnitudine,ex vini meri, ſi poterit,cyathis ſex:ſin min⁹,mixti meraci⁹ cyathis quatuor cotidie. Et à ſerpente læſis danda erit. Ex mulſo autem quorum iecur durum eſt,aut arquati ſunt,& quibus alioquin vrinam mouere ſtudemus. Sed fabæ noſtratis magnitudinis tuſſientibus,oculis laborantibus,latus dolentibus:cęterũ magnitudine ciceris cęliacis. Prodeſt enim & his viciæ magnitudo ante acceſſionem febriũ,tetanicis , opiſthotonicis , ſpaſmo correptis. Adiuuat enĩ eos lupini magnitudine,ſed cũ aquæ cyathis trib⁹. clxxj.

Antidotus

Antidotus Apulei Celſi.

ANtidotus Apulei Celſi præceptoris, quam quotannis cõponebat, & genere quodam publicè mittebat Centuripas, vnde ortus erat, quia in Sicilia plurimi fiunt rabioſi canes. Facit enim ad horum morſum protinus quidem data per dies triginta, ita vt aquæ, id eſt, liquoris timore nunq̃ tentetur, qui cum accidit ſummo cruciatu ad mortem eos compellit, quos ob antè dictam cauſam ὑδροφόβους Græci appellãt. In ipſa aũt correptiõe vti oportet ea, data cũ roſę cyathis trib⁹ & exigua aqua. X. p̃. j. Hoc proficit, vt aquam poſtea ſine timore ſumãt, & minus quidem liberati hac difficultate cruciantur. Cæterum nemo adhuc correptus hoc malo, quãtũ ego ſcio, expeditus eſt. Quanq̃ peruenit ad me opinio, eſſe in inſula Creta barbarum quẽdam naufragio appulſum, maiorẽ natu, publicè mercedem accipientem. Quinetiam cum liquorẽ timent, & latratus edunt, ſpaſmo'q; vexantur: remediũ, brachio ſiniſtro alligato efficere, vt & potionem accipiant, & liberentur vitio: quod adhuc ante antidotum Celſi inter omnes quaſi inſanabile conſtitit. clxxij.

¶ Hoc ego cum quęrerem ab hoſpite meo legato inde miſſo nomine Zopyro, Gordienſe medico, quid eſſet pro magno munere accepi. Dixit aũt hyęnæ corij particulam eſſe panno inligatam: quod ego adhuc nõ ſum expertus, quamuis protinus magna cura hyęnã inueneri, & pellem paratam habeam: quia non incidit ex eo quiſq̃, & opto quidem ne incidat: ſed quia id nõ eſt in noſtra poteſtate, ſi caſu inciderit, remedium habere oportet ad tãtæ rei experimentum. Antidotus autem Celſi hæc recipit: clxxiij.

hyęna.

¶ Nardi ſyriaci, croci, myrrhæ, coſti, caſiæ, cinnami, ſchœni, piperis albi, piperis longi, caſtorei, galbani, reſinę terebinthinę, opij, ſingulorum. X. p̃. iij. alterci albi. X. p̃. ij. aneſi. X. p̃. j. apij ſeminis, tragacãthi, ſingulorũ. X. p̃. ſex, mellis attici ſextariũ vnũ, vini falerni vnciam. In hoc maceratur tragacanthũ & opiũ pridie: poſtero die contuſis cæteris, miſcẽtur in melle galbanum & reſina, fictili patella ſuper carbones impoſita reſoluũtur: deinde arida aſperguntur, & ſi opus eſt adijcitur mel: & vt cerati teneri ſpiſſitudinem habeant, & rurſus patella ſuper ignem imponitur, mouentur'q; quæ ſunt in ea, ſpatha fraxinea. Coquitur medicamẽtũ, donec crocinum habeat colorem, vltima quæ ſunt vino macerata adijciuntur, vaſe vitreo antidotus reponitur. Datur fabæ ægyptię magnitudine ex aqua. Facit autem etiã ad ſtomachi omne vitium, & precipuè quod cum fluore cõſiſtit. Facit & ad oculorum epiphoras, & ad tormina, & ad coli inflationem, iecinoris, pectoris dolorem, tuſſienteis, aduerſus mala medicamẽta omnia, ſerpentiũ morſus vel ictus. Oportet autem locũ morſum à rabioſo cane, vel à ſerpẽte diu tenere in exulcerationem: neque pati cicatricem ducere, vt virus illa pertrahatur. clxxiiij.

¶ Extrà itaque ea ſunt imponenda, quæ etiam ſana corpora exulcerant, vt allium, lepidium, celidonium, batracium, ſinapis, ſcylla, cepa cum aceto. Optime facit & per ſe caprifici liber per ſe contritus & impoſitus vlceri. Item laſer per ſe,

Compoſitio emplaſtri. clxxv.

EMplaſtrū antidotū, ſed multò magis ēplaſtri huius vis facit, quo Auguſta propter eiuſmodi casꝰ habuit cōpoſitum, & multis pro fuit. Accepimus à Triphone præceptore noſtro. Iris illyricę. ⚹. p̄. v. caſtorei pontici. ⚹. p̄. v. caprificus lactis aridi. ⚹. p̄. v. canis nigri adipis, ⚹. p̄. viij. eiuſdem ſanguinis. ⚹. p̄. x. reſinę terebīthinæ. ⚹. p̄. viij. leporis coaguli. ⚹. p̄. quatuor, ſalis ammoniaci. ⚹. p̄. duū, laſeris ſyrenaici. ⚹. p̄. duū, aut ſyriaci. ⚹. p̄. iiij. cęrę pontică. ⚹. p̄. xxxvj. olei veteris cyathi duo, aceti ſcillitis cyathi tres. Arida ex aceto teruntur, quę liquefieri poſſunt, oleo ad ignem liquefacto miſcentur: mortario tritis & temperatis in mellis ſpiſſitudinem. Vitreo reponitur.

Antidotus Caſſij. clxxvj.

ANtidotus Caſſij medici facit aduerſus toxicum potum. Eadem, ſi quis venenato telo percuſſus eſt, Præterea ad omnis ſerpentis morſus aut ictus, Præcipuè ad canis rabioſi morſꝰ bis die ſumpta ⚹. p̄. vnius, ex aqua mulſa. Facit ad pectoris, & lateris dolorem, & tuſſim, & omnia iteranea inflatione, alió que dolore, aut quouis correpta. Nardi ſpicæ ſyriacæ. ⚹. p̄. iii. coſti. ⚹. p̄. iii. cinnami, gentianæ, caſiæ, myrrhæ, ſingulorum. ⚹. p̄. triū, croci. ⚹. p̄. triū, vuæ paſſæ purgatæ. ⚹. p̄. duum, ſchœni. ⚹. p̄. duū, opobalſami. ⚹. p̄. duū, myſis, dauci, ſingulorū ⚹. p̄. duū, cumini ęthiopici. ⚹. p̄. duū, acori. ⚹. p̄. iiij. & victoriati, aſari ⚹. p̄. vnius & victoriati, petroſelini. ⚹. p̄. vnius & victoriati, piperis longi. ⚹. p̄. j. & victoriati, piperis albi. ⚹. p̄. vniꝰ & victoriati, phu pōtici ſeminis. ⚹. p̄. triū, rapę ſeminis. ⚹. p̄. iiij. nardi folia. ⚹. p̄. iii. ſcyllæ victoriati, ⚹. p̄. pondus, feniculi ſeminis. ⚹. p̄. iiij. mellis attici quod ſatis erit ad venenum, & ad ſerpentes ex vino, ad cæteros dolores interaneorum ex aqua,

Antidotus Marciani medici. clxxvij.

ANtidotus Marciani medici, cui quia nihil deeſt, τέλεια dicitur græcè, id eſt, perfecta. Facit ad omnia hæc vitia, ad quæ ſuperiores antidoti omnes. Hoc Auguſto Cæſari componebatur. Cinnami. ⚹. p̄. viij. amomi. ⚹. p̄. vj. caſiæ nigræ. ⚹. p̄. xxv. croci. ⚹. p̄. xvj. ſchœni. ⚹. p̄. quinque, thuris. ⚹. p̄. quinque, piperis albi. ⚹. p̄. duo, myrrhæ. ⚹. p̄. x. piperis longi, ⚹. p̄. x. nardi indicæ. ⚹. p̄. x. S. nardi celticæ. ⚹. pōdo ſedecim, roſę aridæ. ⚹. p̄. vj. coſti albi. ⚹. p̄. duum, opobalſami. ⚹. p̄. iiij, laſeris cirenaici victoriati pondus, vel ſyriaci. ⚹. p̄. j. ſtœcados ⚹. p̄. ſex, gentianæ. ⚹. p̄. v. trifolii acuti radicis. ⚹. p̄. iiij. vel eiuſdem

ſeminis

ſeminis.✳.p̄.trium,ſcordij.✳.p̄.x. polij.✳.p̄.v.aſari.✳.p̄. duũ,acori .✳.p̄.iij.phu.✳.p̄.iij.miſy.✳.p̄.duũ,dictamni.✳.p̄. duodecim, ammoniaci guttæ.✳.p̄.trium,agarici.✳.p̄. duũ ſemis,balſami ſeminis grana.p̃.viginti,petroſelini.✳.p̄.vj.& victoriati,rutæ ſyluaticæ.✳. p̄. triũ ſemis,fœniculi ſeminis.✳.p̄.triũ ſemis,dauci cretici.✳.p̄.iiij. aneſi.✳. .p̄.duum,cumini æthiopici.✳.p̄.duũ, rapæ ſeminis.✳.p̄. quinq; & victoriati ,napi ſyluatici ſeminis.✳.p̄.trium,anatis fœminę recentis.✳.p̄. ii.anatis maſculi ſanguinis aridi.✳.p̄. iii. hædi maſculi ſanguinis aridi ✳.p̄.iij.teſtudinis marinæ ſanguinis aridi.✳.p̄.vj.S.anſeris maſculi ſanguinis aridi.✳.p̄.iij.mellis attici quod ſatis erit.Facit ad omnia.Hæc ego compoſita habeo. clxxviij.

¶Quoniam antidotos,quas optimas ſciuimus,poſui in faciẽtibus ad omne malum vitium:aliud medicamentum etiam ex multis rebus, ſimplicia quoq; medicamenta,& propria remedia monſtraui.Interdũ enim hæc melius aduerſus quædam,quàm antidotos faciunt. Trademus autem ſingulorum malorum medicamentorum epotorum ſigna, quò facilius intelligatur,quid quiſque ſumpſerit,& qua ratione adiuuari debeat.

Ad cicutam clxxix.

CIcutam ergo potam,caligo, mẽtiſq; alienatio,& artuum gelatio inſequitur,vltimó q; præfocantur qui eam ſumpſerunt,nihilque ſentiunt.Adiuuari autẽ debent in initijs vino mero ſubìde quàm plurimo caldo,& per ſe, & cum pipere, & cum ſtyrace poto. Atqui maximè prodeſt lac aſininum datum:ſi minus, vaccinũ,aut quodlibet.Oportet autem & aluum acri cluſtere ducere eorum, & extrà ſuper ventrẽ imponere farinam ordeaciam,vel triticeam coctam ex vino caldam.

Ad opium. clxxx.

OPium potum,quod quidam meconiũ vocant,ab odoris grauitate itelligitur,papaueris enim viridis,cuius ſuccus eſt,qualitatem repręſentat.Facit autem capitis grauitatem,gelationem & liuorem artuum,ſudoréſque frigidos manare.Præterea ſpirationem impedit, mentem ſoporat,ſenſúſq; abalienat.Adiuuari porrò debent qui biberunt,aqua cum oleo in vinum admixtis,ſæpius datis, & frequenter reiectis per pinnã aut lorum vomitorium. Prodeſt & vini cyathus, & paſſi & olei cyathus eadem ratione datus.Item vinum & acetum pari mẽſura datũ ex aqua mulſa cum roſa eius menſuræ,ita vt iſta ſubinde cogãtur reijcere.Præterea caput roſa & aceto ſine intermiſſione curetur,eorúmque pedes adſiduè fricentur manibus ſiccis, aut linteo aſpro inuolutis. Prodeſt & ſinapi ex aceto tritum, circundatum pedibus cruribus'q;, & à ſomni tempore prohibere ne obſopiantur,

Ad altercum, clxxxj.

ALtercum, quod Greci ὑοσκύαμον vocant, qui biberunt, caput graue venisq; diſtentum habent, mente abalienabuntur cum quadam verborum altercatione, inde enim hoc nomen herba trahit altercum: poſtea ſopiuntur, & omni ſenſu carent, liueſcentibus membris eorũ. Adiuuantur autem lacte poto aſinino quamplurimo, vel quolibet alio recenti per ſe, vel decocto. Sed ij prius aqua mulſa ſæpius pota cogantur per pinnam reijcere. Opio læſi ſimiliter curentur.

Ad gypſum. clxxxij.

GYpſo poto ſtomachus, ventérq; dolore vaſto vrgetur, frigidus ſudor ſubſequitur, oculi ſanguilenti conſpiciuntur, vrina alba redditur, concreſcit in aliqua parte ventris quod potũ eſt, & tactu quaſi ſaxum percipitur. Adiuuari autem debent qui his malis vexãtur, lixiuio è ſarmẽtoꝶ cinere facto q̃plurimo poto. Item aqua thymum, aut origanum decoctum habente.

Ad ſpumam argenti clxxxiij.

SPuma argẽtea pota, quam Græci λιθάργυρον dicũt, ventris infert grauitatem, inflammationem, poſtea dolorem cũ vrinæ difficili exitu: procedente tempore, coloris quidem quaſi plumbei ſunt: præcipuè hęc deformitas circa faciem deprehẽditur. Suppurãt autem plurimæ partes eorum. Adiuuantur ſecundum reiectionem aqua mulſa acrique curatione, pipere, myrrha, apij ſemine, pondere pari in vnum mixtis, ex eo'que medicamento. ⚹. p̃. vnius dare cum vini cyathis tribus quatuor've cotidie potis.

Ad ceruſſam. clxxxiiij.

CEruſſa, quã Greci ψιμύθιον vocãt, qui biberũt facilè deprehẽdũtur, linguam enim albam habent, commiſſuras'que dentium albicantes. Præterea nauſeant, reijciunt poto medicamento, caligant, magis magis'que vertigine quadam vrgentur. Poſtea ſpiritus via intercluditur, & præfocantur. Adiuuantur autem poſt vomitum ab oleo, vel ab aqua mulſa, cremore ptiſanę caldo largiore accepto, ſed bene vncto. Item lacte cum melle poto. Facit & malua diſcocta, conciſa, ſale & oleo pipere'que condita, & pro ſorbitione data per ſe, vel cũ vrtica, herba'q; mercuriali. Proſunt & nucleorum perſicorum interiora ex vino trita atque pota q̃plurima. Item lixiua calda ex cinere ſarmentorum facta.

Ad coriandrum. clxxxv.

COriandrum datum apparet quidem ab odore ſpirationis totius'q; corporis. Redolet enim & hoc herbã vt infectum. Intelligitur autem ex guſtu. Facit porrò raucitatem, & mentem mouet. Adiuuari autem debent qui biberunt ex vino mero atque plurimo, vel aqua marina, vel muria dura pota. Item ouis anſerinis ſorbilibus plurimum ſalis habentibus, vel iure gallinaceo, agnino've quàm pinguiſſimo, & ſalſiſſimo per ſe poto.

Ad leporem marinum. clxxxvj.

Leporis

LEporis marini guſtus non abſimilis illotis piſcibus, aut etiam putentibus, qui ſumpſerunt autem, ſtomacho veſica'que adficiuntur, ita vt vrinã quidem difficulter, & cum dolore, purpureiq; coloris reddant. Stomacho item tento & dolenti ſunt, auerſo'que ab omni eſca, præcipuè piſce. Nauſeant præterea & ſubinde reijciunt ſpumoſa, iterdũ bilioſa aut ſanguilẽta, & maximè cum ſimulauit, aut nominauit aliquis piſcem. In ſomnis littoris pulſi fluctus vidẽtur ſubinde audire. Oculi eorũ exulcerantur, genę inflantur. Coloris mali, & veluti plumbei fiunt, minutatimq; per tabem quaſi phthiſici conſumũtur. Adiuuari autẽ debẽt hoc malo circunuenti lacte muliebri, vel equino, vel vaccino, aut aſinino quamplurimo cotidie per ſe, aut cum melle ſumpto. Prodeſt & maluæ ſorbitio benè vncta & ſalſa. Item proſunt malorum punicorum grana adſiduè data. Benefacit & pix cedria, ſi quis ide bina, terna've cochlearia eius ſumpſerit per ſe, vel ex paſſi cyathis duobus tribus've. Item benefaciunt iuniperi tritę q̃plurimo cum paſſo, aut per ſe datę.

Ad ſalamandram. clxxxvij.

SAlamãdra quibus data eſt, lĩgua exaſperatur, corpus inualidum fit: præter hoc torpet rigoribus quibuſdam, & liuoribus quaſi maculis variatur. Adiuuari autem debent quibus impacta eſt melle quamplurimo per ſe, vel cum reſina ex pinu, cuius etiam tenera folia cum herba, quam Græci χαμαιπίτυν appellant, decocta ex aqua mulſa proſunt. Item lini ſeminis farina ex aqua mulſa ſumpta quamplurimum bene adiuuat.

Ad aconitum. clxxxviij.

AConiti guſtus eſt auſter atque ſubamarus. Potum autem protinus facit corpus graue & diſplicens. Mordet autem ſtomachum & cor adficit, itaq; ſudor eueſtigio inſequitur, multus & frigidus, maximè circa oculos & frontem apparet. Inflantur inteſtina, & vẽti plurimum emittũt, qui biberunt, capitiſq; dolorem habent cum vertigine quadam, aſſiduè quidem, ſed præcipuè cum ſe è lectulo leuare conantur. Proprium eſt autem huius mali medicamenti protinus liuidos articulos & artus facere. Sed adiuuantur facilè qui id ſumpſerunt, ruta q̃plurima pota cũ vino: item iure gallinę pinguis vel bubulæ. Prodeſt & his vinum chamępythyn decoctam in ſe habens, item acetum melle mixtum in quo ferri ſtercus, quod σκωρίαν Græci vocant, vſtum, prius inferueſcat ſæpius, & ita detur. Item proficit abrotoni pondo ſextans ex vino datum, & origani pondo ſextans eodem modo datum. Præcipuè autem adiuuabit, ſi quis coagulũ leporis, hinuli, & porci in vnũ miſcuerit, & dederit ex vini hemina aut cyathis tribus. ⚹. p°. j. vel victoriati pondus.

Ad cantaridas. clxxxix.

Cantarides guſtum & odorem ſimilem pici è cedro factæ habent. Potæ ſtomachi dolorem, morſuſque excitant, præcipuè veſicę. Quamobrẽ qui biberunt eas, difficulter vrinam & cum ſanguine reddũt, exulcerata ſcilicet veſica. Pręterea animo ſubinde linquuntur deficiuntque. Adiuuantur autem cum ſæpius reiecerũt, paſſo cũ oleo poto vel omni lacte, ſed debent plurimũ eius ſumere. Itẽ proſunt eis nuclei pini per ſe ſumpti, vel ex aqua mulſa, aut ex paſſo triti & dati. Item cucumeris ſemen purgatũ, & lini ſemen ex paſſo datum. Adiuuat bene & ius pingue agninũ, vel ex bubula factum, & farina triticea pultis more cocta, plurimum anſerini adipis habente. Prodeſt & ſamię cretæ ⁕. p°. quatuor cum paſſi cyathis quatuor mixtiſq; aqua datũ. Item oleũ irinum ex ruta tritum & potum.

Ad Bupreſtim. cxc

Bupreſtis guſtus eſt nitri ſimilis. Facit autem tumorẽ ſtomachiq; infinitum dolorem, & inflat totum corpus in ſpeciem hydropici. Adiuuantur aqua ficus aridæ decoctę, & ipſa ficu plurimũ ſumpta. Item paſſo plurimum & lacte muliebri, & iure ſuillo pigui accepto, & nitri. ⁕. p°. quatuor cum aquæ hemina dato, & cæteris quæ ſuprà ad cantaridas ſcripta ſunt.

Ad dorycnion. cxcj.

Dorycnion guſtũ quidem habet lactis, potum verò ſingultus crebros facit, & vomitus frequẽter concitat. Reijciunt autem ab ſtomacho ramẽta, quæ etiam ſimilima torminoſis, ſubindéq; animo deficiunt. Adiuuari autem debent lęſi eo, lacte aſinino, equino, bubulo, conchilijs omnibus crudis atq; decoctis.

Ad Ixiam. cxcij.

Ixia, quam quidam chamęleõta vocãt, odorem habet, cum ſumitur, ocymi: pota autem linguę tumorem facit. Mẽtem abalienat ventremque, & omnes naturales exitus ſupprimit. Adiuuantur autem læſi ab ea abſinthio poto cum vino. Item caſtorei. ⁕. p°. ij. dato ex vino cyathis quatuor, & rutæ fruticibus quinque vel ſex. Facit bene & chamęlea. ⁕. p°. triũ ex vini cyathis tribus aqua mixtis, nec minus radix laſeris ex vino data. Tragoriganum eodem modo datum.

Ad ephemeron. cxciij.

Ephemeron potum protinus quidem totum os prurire facit velut ſcylla tactum, poſtea etiam adurit quaſi pipere manducato, ſecundum hæc quoque ſtomachum mordẽdo exulcerat: atq; qui id biberint, primùm ab ore ſanguinem expuunt, deinde ex ſtomacho cruorem reijciunt: poſtea per ſellas, & iam abundantius eundem deijciunt. Adiuuabuntur autẽ lęſi ab eo polygonii ſucco quamplurimo per ſe poto, vel arido

trito pondo libræ, dato cum aqua. Præmacerātur autem mala cydonia, aut vitis capreoli, aut myrti baccæ, aut eiuſdem folia.

Ad toxicum. cxciiij.

TOxicum cuius ſit guſtus haud facilè quiuis dixerit. Verū cum potum eſt, eueſtigio ciet dolorem omnium interaneorū infinitum, & velut telo traiectorū, concitat'q; mētis furorē, cogitq; exululare, & palpitare lingua ſimiliter decollatorum capitibus: nihil enim poteſt intelligi ex voce eorum. Adiuuantur autem qui id biberunt roſa pota, aut oleo irino, coacti'q; frequentius reijcere. Item aluo acri clyſmo ſæpius ducta, poſtea paſſo, lacte, & antidoto mithridatio.

Ad pharicum. cxcv.

PHaricum & ipſum dicitur ex compluribus componi, guſtúmque habere nardi. Potum autem facit ſpaſmon, citò exanimat. Adiuuātur verò læſi ab eo ſaliunca, id eſt, nardo ſylueſtri q̄plurima ex vino ſæpius data. Item oluſatri radice aut ſemine ex vino dato. Benefacit & hoc medicamentum: galbani puri. ⚹. p. duum, myrrhæ. ⚹. p. vnius cum paſſi cyathis quatuor datum. ⚹. p. vnius, & hoc etiam ad omne medicamentum facit.

Ad tauri ſanguinem. cxcvj.

TAuri ſanguinis potū, quamuis quis difficilè cælauerit, hūc tamen veſtigia cruoris relicta inter dentium commiſſuras produnt. Nauſeant autem & præfocantur qui biberunt, cum gelatur. Sed adiuuantur aceto calido ſæpius poto & iniecto per ſe, vel cū nitro laſeris've radice.

Ad lac potum. cxcvij.

LAc potum & gelatum odore ſpirationis (ſi non confitebitur qui laborat) cognoſcetur: præfocantur autem & hoc homines. Adiuuari autem debent qui ab ea laborant, menta q̄plurima ſæpius ſumpta. Item coagulo agnino, leporino, porcino, victoriati pōdere ex aqua bis térve dato. Prodeſt & laſeris radix cum poſca, & aluus acri clyſmo ducta.

Ad fungos. cxcviij.

FVngis venenatis cum quis laborat, primū nauſeat, nec quicquam magnopere reijcit: poſtea ſtomachum ventriſq; & præcordiorum infinitos habent dolores, manant ſudores frigidi per artus, qui & ipſi gelantur celerrimè, niſi citò ſuccurratur. Adiuuantur autem radice ea quam nos edimus, acri quamplurima per ſe, vel cum ſale manducata, eiúſq; ſemine: ſi ipſa non fuerit, poto ex vino. Item ruta ex aceto trita & pota proficit. Nec minus lixiua cineris ex ſarmētis pota. Adiuuat & nitrum aceto dilutum & datum: eodémque modo æris flos datus, & mel cum aceto dilutum quamplurimum deuoratum. Oportet autem & oleo antè multo poto cogere eos reijcere quantumcunq; potuerit, & eodem caldo ſubinde artus perunctos expreſſius fricare.

Ad Irudinem. cxcix.

Irudinem

Irudinem, quam quidam ſanguiſugam vocat, deuoratam, & adhærentem faucibus, eo'que ipſo moleſtiam, titillationémque quandam præſtantem, excutere oportebit aceto quamplurimo epoto per ſe, vel cum ſale, aut nitro, aut laſere. Idem faciunt & niuis glebulæ quamplurimum deuoratæ.

¶ Medicamẽtorum malorũ non nocet nominũ, aut figurarum notitia, ſed ponderis ſciẽtia: hanc porrò medicus nec quęrere, nec noſſe debet, niſi dijs, hominibúsq; inuiſus meritò eſſe vult, & contra ius, fas'q; profeſſionis egredi. Illas autẽ figuras dico, & noĩa neceſſe eſt ei ſcire, vt & ipſe deuitet, ne per ignorantiam aliquã ſumat, & alijs idem præcipere poſſit: hoc enim proprium eſt Medicinæ, & illud execratiſſimi pharmacopolæ contrario oppoſiti virtuti eius, vt & in cæteris artibus animaduertiť: nulla enim eſt, quæ non habeat aduerſantem ſibi ſua ſpecie ſimilitudinis malignam profeſſionem.

Ad ſuſpicionem mali medicamenti. cc.

Quoties autem ſuſpicio mali medicamenti accepta fuerit, primùm aſſumere oportet quę nauſeam faciũt, vel oleũ per ſe, vel cũ aqua, & reijcere: deinde ea quæ ventrem molliunt tanq̃ lac, album ius pigue & ſalſum, chamęleã nõ ceſſantẽ inijcere clyſtere. Poſtea remedia propria ad ſingula quoq; & antidotos ſumere.

Implicitas Medicinæ partes inter ſe & ita connexas eſſe conſtat, vt nullo modo diduci ſine totius profeſſionis detrimẽto poſſint. Ex eo intelligitur, quòd neque chirurgia ſine diætetica, neque hæc ſine chirurgia, id eſt, ſine ea parte quæ medicamentorum vtilium vſum habent, perfici poſſunt: ſed aliæ ab alijs adiuuantur, & quaſi conſumantur. Itaq; quamuis ex magna parte ad diæteticos pertinentes cõpoſitiones iam exhibuerimus, tamẽ quaſi claudicat & vacillat hic liber, niſi eas quoque compoſitiones, quę ad chirurgos pertinent, poſuerimus, quarũ initium ex emplaſtris faciemus.

Emplaſtrum Triphonis. ccj.

Emplaſtrũ chirurgi Triphonis ſubuiride quod facit cũ vulnus ita factum eſt, vt os lædatur, vel frãgatur, pręcipuè caluariæ, κεφαλικὸ ideo à Græcis dicitur. Idem ſi os ſcabrum, aut putre vetuſtate vicij factũ eſt, expurgat & educit, quantũ eius alienũ eſt. Facit præterea ad canis morſum, & ad vlcus recens molle: Squama ęris cyprij. ⚹. p°. xij. thuris. ⚹. p°. vj. ammoniacæ guttæ. ⚹. p°. vj. reſinæ pituinę, id eſt, ex picea arbore. ⚹. p°. x. S. reſinæ terebinthinæ. ⚹. p°. vj. adipis vituli. p°. quadrans, cęrę. p°. triens, olei. p°. ſemũcia, aceti cyathus vnus & dimidius, acetũ intritũ: conſũmať ad oĩa quę teri debeãt, dũ leuia habuerit mellis ſpiſſitudinẽ: cęra, & vtraq; reſina cum adipe purgato & oleo liqueſcant, & incoquãtur, donec habeãt ſpiſſi cęrati tẽperaturã, feruẽti a ſuperfũdeť rebus quæ ſunt

in

in mortario minutati & piſtillo ſubide dū calet, & permiſcebunt. Atq; ita dum deſinit feruere, emplaſtrum manibus ſubigetur, & redactum in rotū=das ampliores, quas magdalidas dicunt, reponetur.

Emplaſtrum Megetis chirurgi. ccii.

EMplaſtrum Megetis chirurgi ſubuiride ad eadem facit, compo=nitur ſimiliter, accipit hæc: Squamę æris cyprij. ⚹. p. xxv. am=moniaci guttæ. ⚹. p. vigintiquinq;, terrę mali, quod ἀςισολοχίαν Gręci dicunt. ⚹. p. viginti, iris. ⚹. p. viginti, aluminis ſiſſi. ⚹. p. viginti, myrrhæ. ⚹. p. xxij. reſinæ terebinthinæ. ⚹. p. quatuor, py/tuinæ reſinæ. ⚹. p. iiii. adipis taurini. ⚹. p. iiii. cęræ. ⚹. p. quatuor, olei veteris ſextariū vnū, aceti acris ſextarios. iiij. Cōponit hoc medicamentū cum Caniculæ ſydus oritur, teritur in ſole donec acetum omne conſuma/tur. In quibuſdam hoc emplaſtrū efficacius, in quibuſdam ſuperius poſitū. inuenitur.

Emplaſtrum viride Triphonis chirurgi. cciii.

EMplaſtrum viride Triphonis facit ad vulnera recētia, quo vtebatur etiam in gladiatoribus, coloris boni, εὔχροον ideo etiam appellabat. Recipit hæc: æris vſti pondo ſextantem, aluminis rotundi pondo ſextantem, ſalis ammoniaci pondo ſextantem, thuris pollinis pondo ſex=tantem, ęruginis raſæ pondo trientem. Hæc teruntur ex aceto aliquot die/bus, poſtea cęræ pondo dua, reſinę frictæ pondo dua, cum olei veteris pon do dextante, liquefacta ab igne mortario ſuperfunduntur, & mixta mani=bus ſubiguntur.

Emplaſtrum viride Traſeæ chirurgi. cciiii.

EMplaſtrū viride Traſeæ chirurgi ad recentia vlcera minus acre, ęris vſti. ⚹. p. duodecim, ſalis ammoniaci. ⚹. p. nouem. Hæc terere aceto per aliquot dies oportet, donec viridis color appareat, poſtea adijcere aluminis ſiſſi. ⚹. p. vij. Vbi iam omnia leuia facta fuerint, & mel=lis liquidi temperaturam habuerint, cęrę pondo libra, reſinæ frictę pondo libra, cum olei cyathis quinq; liquefacta ſuper ea adijciuntur, & rurſus mor tario ſubiguntur. Refrigeratū'q; manibus ſubigitur ac reponitur.

Emplaſtrum Triphonis chirurgi viride. ccv.

EMplaſtrum viride Triphonis facit ad recentia vulnera, morſus ho/minum, ſed præcipuè ad vetera vlcera, quæ nullo modo cicatricem ducunt, & callos eminentes circa ſe habent. Oportet autem tunc non linteolo, vt cætera, inlinere, ſed dilatatum magis manibus in ma gnitudinem vulneris ſatis craſſum imponere, ſupérque linteola carpta plu rima, deide ſpongiam nouam, ex verbenis murto olea' que factis. Conſtat ex his: æruginis. ⚹. p. quatuor, ſquamæ æris. ⚹. p. ſex, thuris pollinis. ⚹. p. vj. galbani. ⚹. p. quatuor. aluminis rotundi. ⚹. p. iiij. reſinę pytui=

næ

næ. ⚹. p°. xxv. cerę. ⚹. p°. xxv. olei pondo ſextante, terebinthinę pondo ſelibra, aceti quod ſatis eſt. Componitur eodem modo quo & ſuperius ſcripta viridia emplaſtra ſunt.

Emplaſtrũ viride Gliconis chirurgi. ccvj.

EMplaſtrum viride quod ſui generis, meo iudicio, ſuperat omnia, vocatur Iſis. Accipit hæc: æris vſti, ęris cyprij, ęruginis raſę, ſalis foſſitij, guttæ ammoniaci, thuris maſculi, mali terræ rotundi, quę ἀριστολοχία στρογγύλη græcè dicitur, mali terrę ſarmentorum quibus vnguentarij vtũtur, dicitur autem ariſtolochia clematitis, aluminis rotũdi, ſingulorum pondo vnciam, myrrhæ, galbani, aloes, ſingulorũ pondo ſextantem, ceræ pondo triẽtẽ, reſinę colophonię. p°. iiij. vel dua & beſſem, olei ſextariũ vnũ. Hęc enim galbano, reſina, cęra, & oleo ſuper ignẽ liquefacta, miſcẽtur mortario, præterea cæteris ex aceti ſextario vno. Facit hoc emplaſtrum ad detectam membranam tegẽtem cerebrum: de induſtria à medicis cũ terebratu exciditur, quod lædit eam os, vel alioquin detectam, roſa dilutum & impoſitum. Item facit ad capitis diutinum dolorem, quem κεφαλαλγίαν Græci appellant, dolenti loco raſo ſuperpoſitum, nec minus dies viginti. Item facit ad oculorum iminentes epiphoras, ſuperpoſitũ frontibus. Cęteras eodẽ modo ſanguinis eruptiones è naribus adiuuat. Et vlcerib9 factis eiuſdẽ partis roſa dilutum prodeſt. Nec minus angina correptis faucibus, extrà ſuperpoſitum, & toto collo. Parotidas initia habẽtes diſcutit, ſuppuratas iungit, ſi quis emiſſariũ collectionis apto loco, id eſt, infra ſinum vbi collectio eſt, fecerit, quod ὑπόχυσις Græci dicunt. Eadem ratione ſuppurationibus in mammis mulierum futuris, aut factis prodeſt, iungit omnem partem diuiſam, & fibulis arctatã. Pręcipuè cum inteſtina prolapſa & repoſita ſunt, atq; ſartum vulnus, quod à Græcis dicitur γαστρορραφία. Lateris, ſtomachi, ventris, iecinoris, lienis dolorẽ ſedat. Adiuuat cœliacos, torminoſos vẽtri toto circumdatum. Item veſicę tumenti prodeſt. Eodem modo lumborũ dolorem leuat. Ad luxatum omne & eiectum, & repoſitum articulamentũ, benefacit. Et ad podagram pręter quoduis aliud medicamentum ſatis conuenit, & huic mirificè prodeſt. Fiſtulas roſa dilutum ſanat. Ad carbũculos & cancer imponẽdum eſt: purgat enim, nec patitur latius ſerpere: vetera vlcera cicatricem ducere cogit. Pũctus neruorum muſculorum, qui periculoſiſſimi ſunt, quos νύγματα Gręci dicunt, ſine inciſione aut diuiſione ſanat cyprio oleo dilutũ. Ad neruorum vitia omnia acopo melius facit.

Cephalalgia.

hypochisis.

Eiuſdem nigrum. ccvij.

Eds barbarum.

EMplaſtrum nigrum eius, Barbara dicitur, facit ad omne recẽs vulnus & contuſum, hoc pleriq; in gladiatoribus vtuntur. Picis brutiæ. ⚹. p°. centum, reſinę frictæ. ⚹. p°. centum, bituminis iudaici. ⚹. p°. centum, cerę. ⚹. p°. centũ. Hęc conciſa in minima fruſtra, coquũtur cum

cum olei ſextario vno donec ſpiſſentur : quibus depoſitis ab igne , & deſi/nentibus nimis feruere, adijcitur ſpumæ argenteæ.⚹.p°.x.ceruſſæ.⚹.p°.x.æruginis.⚹.p°.v.Et hęc autem cum aceti hemina terere oportet,& mi/nutatim aſpergere,ne efferueſcat medicamẽtum. Vbi his adiectis & inter=mixtis intepuerit medicamentũ,opopanax oleo dilutus exiguo.⚹.p°.duũ adijcietur:deinde refrigeratũ manibus , & ſubactum medicamentũ,& in partes diuiſum,reponitur. Huic ergo emplaſtro, cum ita compoſitum eſt, dum adhuc modicè calet,adijcito thuris pollinis pondo trientem:& mirũ, quantò efficacius eſt,ſine dolore atq; tumore conſeruat vulnera, & celerius ſanat.

Emplaſtrum nigrum Traſeæ chirurgi. ccviij.

EMplaſtrum Traſeæ chirurgi facit ad omnia recentia vulnera. Pro/priè autem ad neruorum muſculorum punctus, contuſiones,luxa: & in totũ,tumorem non patitur fieri : articulos inciſos iungit . Idẽ & gladiatorũ,& omniũ hominũ ad periculoſa vulnera mirificè facit: ſinus veteres, & fiſtulas iungit : interius iniectũ primum,& poſtea extrà poſitũ: ceræ pondo quatuor , picis brutiæ pondo quatuor , reſinæ frictæ pondo iiij.bituminis ſaguntini quod eſt natura liquidũ.p°.iiij. ceruſſæ , æruginis, chalcitidis,myſijs , aluminis fiſſi , aluminis rotundi, melanterias quæ cre=ta ſutoria dicitur, qua ligulæ calceolorũ denigrantur,gallæ ſyriacæ,ſingulorum pondo libra. Hæc aceto teruntur donec leuia fiant:quibus mellis habentibus ſpiſſitudinem,cęra, atq; alia quæ igne liquefiũt,bituménq; ſuper ignem ſolutũ, ſuperfunduntur his quæ ſunt in mortario : poſtea medica/mẽtum manibus ſubigitur, & reponitur vaſe fictili acetum habente.

Emplaſtrum nigrum Ariſti. ccix.

EMplaſtrum nigrum Ariſti chirurgi facit ad omne recẽs vulnus mi=rificè,ad punctus neruorum & ad muſculorum. Item ad cõtuſum, luxum,præcipuè ad oſſa fracta. Sine alligatura enim interdum di=midio celerius ſanat ea, & ſine dolore ſeruat:iungit ſinum. Habet aũt hæc: Spumæ argenteæ.⚹.p°.ducẽtoꝝ,aluminis fiſſi.⚹.p°.xxx . picis hiſpanæ ⚹.p°.centũ,bituminis iudaici.⚹.p°.centum,propolis.⚹.p°.triginta,ęruginis.⚹.p°.decem,cæræ.⚹.p°.centum,ammoniaci guttæ.⚹.p°. viginti quatuor,terebinthinæ.⚹.p°.quiquaginta,olei veteris ſextarios quatuor. Oleo inferueſcit ſpuma argentea trita curioſe: deinde adijcitur bitumen,& ipſum contuſum & tritum. Vbi hæc cerati mollis habent temperamentũ, pix adijciẽda eſt:deinde cęra & propolis,poſtea ammoniacũ,à quo ærugo, vltimum alumen aſpergitur . Oportet autem vbi tumor ſuſpectus eſt,la=nã ſuccidã ex vino ſine oleo ſuperponere.

Emplaſtrũ Triphonis. ccx.

EMplaſtrũ nigrũ Triphonis,Baſilicon appellatur,facit ad cõtuſa,& canis morſum , & furunculos . Idem roſa dilutum explet concaua vulnera.Picis brutię.⚹.p°.xl.reſinę.⚹.p°.xl.galbani.⚹.p°.ij.olei

cyprei. ⚹.p^9. ſeſcuncia, cum oleo cõmuni. ⚹.p^9. ix. liquefiet, & coquiť do/ nec coeat, poſt hoc reſina adijcitur: deinde emplaſtri habens temperamentum, deponitur cacabus, & tepente medicamento galbanum dilatatum, ne vno loco ſubſidat, adijcitur.

Emplaſtrum Ariſti chirurgi. ccxj.

EMplaſtrum nigrum, quod τετραφάρμακον dicitur, facit ad eadem. Recipit hæc: ceræ, picis, reſinæ frictæ paria pondera, adipis taurini dimidium: vnà omnia coquuntur, donec emplaſtrum fiat.

Emplaſtrum nigrum Dionyſi chirurgi. ccxij.

EMplaſtrum Dionyſi chirurgi facit ad mediocria vulnera, & ĩ teneris corporibus puerorum. Idem iũgit belle vulnera, & ſine tumore ſeruat. Spumæ argenteę. ⚹.p^9. cxx. olei ſextarios duos. Hæc ſuper ignem mouentur, donec cerati habeant temperaturam, poſt hoc adijcitur aluminis. ⚹.p^9. xlv. & decoquitur vſq; dum rufum medicamẽtũ fiat: poſt hęc adijciť reſinę colophoniæ. ⚹ p^9. xlv. cęræ. ⚹.p^9. xlv. vbi ẽplaſtri oĩa habuerit ſpiſſitudinẽ, deponiť cacabus, & tepente medicamẽto, & cũ deſierit feruere, adiicitur galbanũ minutatim dilatatũ, quò facili9 ſoluatur. ⚹.p^9. quatuor.

Rurſum eiuſdem. ccxiij.

ALterum rubrum medicamentũ, quo venatores vtuntur, facit ad canis morſum & omnium quadrupedũ. Idem & ad offenſionẽ in ſtirpe, & cætera vulnera mediocria. Spumæ argenteæ pondo quinque ſemis, olei veteris pondo dua. Hæc coquantur donec coeant: deinde adijcitur æris ſquamæ pondo vncia, & coquitur donec colorem rufum ſumat: poſtea adijcitur cęrę pondo triens, reſinæ frictæ pondo duo, ammoniaci guttæ, depoſito paulisper cacabo, pondo quadrans, galbani item diuiſi in minimas partes, & rurſus repoſito ad breue tempus, atq; iterũ repoſito & non feruenti, galbani pondo ſextans.

Coloris incerti. ccxiiij.

EMplaſtrum coloris incerti facit ad omnia mediocria vulnera, quadrupedum morſus, contuſa vel inciſa articulamẽta (vt fit) cum ad dẽtem peruenit pugnus. Idem ad furũculos mirè facit, & ſtrumas, omnémq; duritiem diſcutit, ſi id quis perſeueranter imponat. Item cicatricem ducit diutini vlceris, & in totum ad omnia leuia, in quotidianos vſus mirificum eſt: tumorem non patitur fieri neque pus. Hæret vt faſcia nõ ſit opus. In balineo non excidet. Hoc ipſum eſt quod tu deſideraſti: Olei veteris pondo quinque, ſpumæ argenteæ pondo quinque. Hæc coquuntur donec coeant, poſtea adijcitur his reſinæ pytuinę pondo quinque. Vbi emplaſtri habet temperamentum, adijcitur propolis inalienatę ſincerę & bonę, qualis eſt attica, pondo ſelibra, deĩde in cacabo depoſito viſci de quer/ eu lecti pondo quadrans: hoc ſemper habeo compoſitum.

Emplaſtrum Euelpiſti chirurgi. ccxv.

Emplaſtrum

EMplaſtrum luteum Euelpiſti chirurgi facit ad tenera corpora mediocriter lęſa & abraſa, quæ ἀποσύρματα Græci dicunt. Spumę argenteæ pondo ſelibra, olei hemina, coquuntur dũ coeant: deinde adijciuntur cęræ pondo duo, reſinæ pytuinæ pondo duo.

Emplaſtrum Epiſpaſticum. ccxvj.

EMplaſtrum quod aperit & educit pus, vel ſi quid aliud ſubeſt, ἐπισπαστικὸν dicitur, cæræ pōdo libra, reſinæ terebinthinæ pondo libra, nitri rubri pondo libra: hoc teritur ex cinere lixiua, donec leue factum habeat mellis ſpiſſitudinem, poſtea ſupradicta cum olei cyathis ſex liquefiunt ad ignē, quibus adijcitur thuris pollinis ſelibra, & ita quę in cacabo ſunt, mortario ſuperfunduntur & commiſcentur. ccxvij.

¶ Emplaſtrum albũ ex ſale, δι' ἁλῶν Græci dicũt, facit ad omnem duritiem & diutinũ dolorem, & ducit ſudores, idē vlcera vetera & calloſa renouat, & facilius alijs medicamentis quæ hoc pollicentur, cogit cicatricē ducere. Salis marini, ceruſſæ, olei veteris paria pondera. Coquitur cũ oleo ceruſſa donec coeant, & poſtea ſal admiſcetur. ccxviij.

¶ Emplaſtrum aliud ex ſale nigrum efficacius, idem ad omnia facit, ſed recipit ſingulorũ. p. librā ſimiliter, olei autē veteris triplex adijcitur. ccxix.

¶ Emplaſtrum album ad combuſta & perniones, ceruſſæ pondo libram, olei myrtei pondo libram, ſpumæ argenteæ. ⚹. p. xxiiij. cęræ pontice pondo libram. Ceruſſa & ſpuma argentea coquuntur cũ oleo donec coeāt: poſtea adijcitur cera.

Emplaſtrum album Pacchij Antiochi. ccxx.

EEmplaſtrum albũ Pacchij Antiochi, quo vti oportet cũ in mammis mulierum, alio've quouis loco duritia fuerit, quæ ad omne medicamentũ exaſperatur, quam Græci κθηίνωμα aut κακοήθεις vocant. Facit autem ad combuſta & vetera omnia, quę nō facilè cicatricem ducũt. Itē ad vlcera ex frigore, vel per ſe facta. Pręcipuè verò ad ani vitia difficilia & vetera, roſa dilutũ: cadmiæ botryitis. ⚹. p. viij. pōpholygos cyprię. ⚹. p. vij. molybdenæ lotæ. ⚹. p. v. thuris maſculi. ⚹. p. iiii. ceruſſæ. ⚹. p. ſeptuaginta, ſpumæ argenteæ quinquaginta, cęræ pontice. ⚹. p. viij. reſinę terebinthinæ. ⚹. p. vij. olei murtei. ⚹. p. centũ. Quæ ſunt dura terũtur ex vini veteris ſextario vno, in quo die & nocte macerent. Alterci albi, iridis, ſertulæ campanę, terræ mali, papaueris ſyluatici capitũ corticis, ſingulorum. ⚹. p. vj. Cum leuia facta fuerint, & mellis ſpiſſitudiuem habuerint, tunc murteũ oleum minutatim in mortario adijciatur, & cum fuerit temperaturę liparæ, medicamentum conijciatur in nouo fictili cacabo, & coquatur pruna non nimis acri, moueatur'q; ſine requie ne aduratur: cũ emplaſtri temperaturam habuerit, reſinę cera adijciatur. ccxxj.

¶ Emplaſtrum ad combuſtum mirificè facit: cum multis vſus ſim, nullũ

magis probo, protinus enim impoſitum mitigat, poſtea tollit dolorem, ſtatimque infinita celeritate perſanat. Spumæ argenteæ pondo ſelibram, adipis ſuilli purgati pondo ſelibram, cæræ ponticæ pondo ſelibram, ouorum aſſorum vitellos ſex, quos terere oportet, & miſcere ſpumæ argenteæ & tritæ, cæram cum adipe lequefacere, deinde pati coire, poſtea in vnum miſcere.

Lipara ad intertrigines & exaſperationem. ccxxij.

LIpara ad intertrigines & exaſperationem, tumorem ani mirifica. Spumæ argenteæ pondo triens, ceruſſæ pondo triens, thuris pollinis pondo triens, aluminis fiſſi pondo quadrans, adipis ſuilli curati pondo quadrans, vini auſteri veteris heminę tres, roſæ ſeſquilibra, olei acerbi ſelibra. Teruntur ſpuma, ceruſſa, alumen ex vino, deinde adijcitur thus minutum & cretum, & cum primùm hæc leuia paruerint, cum oleamentis ex vino adipem liquefactum cum roſæ pondo quadrante miſcere in vnum oportet.

Lipara rufa. ccxxiij.

LIpara rufa facit ad fiſſuras ani diutinas, quas ῥάγαδας dicũt, eadẽ & eiuſdem partis exulcerationes, & vitia diutina benefacit. Spumæ argẽteę. ⚹. p̃. xxxvj. ceruſſæ. ⚹. p̃. vj. chalcitidis vſtę. ⚹. p̃. vj. myſios. ⚹. p̃. vj. reſinę terebinthinę. ⚹. p̃. xij. cęræ. ⚹. p̃. vj. olei murtei ſextarios. S. ij. aquę pondo ſextans. Cum aqua teruntur quę prima poſita ſunt & olei pondo dimidio, cum reliquo oleo cęra & terebinthina liquefacto mortario ſuperfunduntur

Ad condylomata. ccxxiiii.

AD cõdylomata facit bene elaterium ſiue cera: quod eſt ſuccus cucumeris ſyluatici, compoſitus, rationeq; in paſtillos redactus, ex aceto dilutum & perũctum. Item propolis per ſe ſubacta & more emplaſtri impoſita. ccxxv.

¶ Facit bene & reſinæ terebinthinę. ⚹. p̃. vi. cęrę idem in vinũ cocta igni, quantum poſſunt gagatis lapidis triti recipere. Multis & iris contuſa & ex vino mixta, cocta & poſita velut farina ordeacea profuit. Facit & andronium medicamentum, quod initiò poſuimus, ad condylomata vino dilutum bene. ccxxvi.

¶ Hoc medicamentum mirificè prodeſt. Aluminis melini. ⚹. p̃. centum, chalcitidis. ⚹. p̃. quiquaginta, fęculæ. ⚹. p̃. quinquaginta. Teritur aceto, cum opus eſt vino aut aceto diluitur

Ad Hemorrhoidas. ccxxvii.

HAemorrhoidas ſic curare oportet medicamento. Perungantur cẽtaurij ſucco põdo duũ, hæc herba latinè fel terræ dicitur, & vbiq; in agris naſcitur. Eſt autem tenuis multorũ ramorum in rectum ſurgentiũ, florem habet exiguũ purpureũ. Abſynthij ſucci. ⚹. p̃. duũ, aluminis

aluminis liquidi. ⚹. p̃. duum, herbæ pedicularis. ⚹. p̃. duum, miſyis. ⚹. p̃. vnius, mellis quantum ad comprendẽda ea ſatis erit. Hoc perunċto interius ano, aut lana tincta & interius truſa, cum deſederint ad ſellam, & apparuerint totæ, medicamento rurſus bene tangendæ ſunt vndique, & precipuè radices earum carbaſis ducunt, ſpecilli latitudine, ſubinde haurīente, medico cumulate medicamentum, & adſtruẽte, imprimẽteq; donec cōbibant, totũ enĩ in ea eſt, vt ab omni parte ſaturẽtur. Eſt autem hoc medicamẽtum: chalcitidis vſtę. ⚹. p̃. quatuor, ęris floris vſti. ⚹. p̃. quatuor, miſyis vſti. ⚹. p̃. triũ, ęris ſquamę. ⚹. p̃. duũ, diſphrygis. ⚹. pondo duũ, ſoreos vſti. ⚹. pondo duum, auripigmenti. ⚹. pondo duum. Hæc omnia terunť, & ſicca (vt dixi) hęmorrhoidibꝰ ĩprimunť vndiq;, poſt hoc tenue, ſimplex, rarũ linteolũ ĩponere oportet, & ſup hoc panẽ autopyron ex aqua maceratũ & tritum, roſaceo oleo adiecto. Hoc medicamẽtum ſine magno labore circa ſeptimũ diem cadere cogit hæmorrhoidas. Oportet autem bis die panem imponere, nõnũq̃ in nocte ſi circùm tenſionem ſenſerint aquario, die auriſcalpio auerſo, quam partem κυαθίσκον Græci vocant, ſenſim tentare, mouere abalienatam oportet, quò celerius excidãt hęmorrhoides. Hoc medicamentum omnem carnem, & omni parte corporis exulceratã, & excreſcentem, & eminentem, ſine magno morſu tollit. ccxxviii.

¶ Si quãdo non exulceratas eminẽtias tollere ſine ferro voluerimus, vt verrucas, neuos, alia've eius generis, hoc medicamento vtimur. Calcis viuæ. ⚹. p̃. ſex, fęculę. ⚹. p̃. trium, vitri vſti. ⚹. p̃. triũ. Hæc terere oportet ex cinere lixiua, ex caprifico vel ſarmentis, donec leuia paſſi habeant temperamentum, deinde adiicere rubricę, aut atramẽti quod poſſit colorare ea: deinde patella fictili coquere ad mellis ſpiſſitudinem, atque puxide nigri plũbi reponere. Melius autem recens facit, cuius vſus eſt talis, quod deſtinatũ erit tollere, id ipſum ſpecillo oblinetur craſſius, ex interuallo penicillo abſtergetur, & cũ ſatis nigrum quaſi perunctum viſum fuerit, deſinere oportebit imponere res, & abſtergere, & panem ex aqua imponere & roſa. Hoc & ſtrumas ſanat antequam ſuppurent. Oportet autem, cum hoc medicamentum cauſam fecerit in ſtrumis, nullum aliud medicamentum adhibere, ſanę enim ita fiunt. ccxxix.

¶ Cum verò aliqua pars ſuppurauerit, & timidus fuerit ad ſectionem cui id acciderit, viſcum quàm plurimum colligere oportebit: eúmque cum cinere lixiui diutius terere, & aluta inductum imponere, ita formata, & in tantum ſpacium circunſecta, quantum & quale volumus vlcus, id eſt, emiſſarium vomicæ fieri, & ea parte ſcilicet imponemus, quantum neceſſe erit aperire. Hoc eodem medicamento ſæpe dolores diutinos pectoris, lateris, lumborum ſuſtuli, cum ad nullũ malagma aut auxilium cedebant: exulcerata enim minima parte cuiuſq; dolentis loci, humoribus poſtea vitium ve-

luti eijciebatur. **Ad eadem vitia. ccxxx.**

MElior triphera, hoc enim nomen ſuperius poſitum, medicamẽtum appellatur: facit ad omnia quæ ferro debẽt tolli ſine magno dolore. Idem hæmorrhoidas productas medicamẽto, quod ſuprà poſitum eſt, tollit. Vuã nimis iacentem ſine periculo per auriſcalpium lana inuolutũ perũctã, ex parte qua tollẽda eſt, amputat. Oportebit aũt poſtea aqua mulſea gargarizare, & lentis atq; roſę aridę aqua decoctę. Eadẽ res & palpebrã piloſam remediat, ſi quis radices aduerſus naturam pilorum natas oblinierit, donec locus earũ niger fiat. Recipit hæc: æris floris. * .p°. trium, calcis viuæ. * .p°. ſex, tapſiæ radicis. * .p°. ſex, ferulæ. * .p°. trium, nitri. * .p°. duum, auripigmenti. * .p°. duum, fellis taurini. * .p°. ſex. Teruntur ex cinere lixiua qua culinarij vtũtur, donec habeat mellis liquidi temperamentum. Reponitur puxide nigri plumbi. Hæc puxis in ampliorem ſtagneam mittitur, habentẽ cinerem lixiuã vſq; ad operculũ minoris. Oportet autem & hoc medicamẽtũ colorare rubrica vel atramẽto. Huic medicamẽto ſi anatis ſanguinis quaſi duæ ligulæ adiũctę fuerint, minus mordebit. **ccxxxj.**

¶ Quatenus acrium & exulcerantium medicamentorum habita eſt mentio, ponemus qua ſtygmata tollũtur in dignis, & in multis. Hęc calamitas ex tranſuerſo accidit, vt diſpẽſatori Sabini Calui naufragio in ergaſtulo deprehẽſo, quem Triphon multis deluſum, & ne caſu quidem literas cõfuſas vllo medicamento habentem, liberauit, allij candidi ſpicæ capitis tritæ, cũ cantaridibus viginti alexandrinis (ſunt autem variæ & oblongæ) ſulphuris viui. * .p°. j. & victoriati, chalcitis. * .p°. as ſemis, cære põdo triens, olei pondo triens, cærã cum tritis cæteris admiſcuit & impoſuit.

Inteſtini extremi prolapſio. ccxxxij.

INteſtinum extremũ quibus prolabitur & excidit, quoties prodierit, toties vino calido, vel verbenis, vel cinere lixiua lauari oportet & reponere. Prodeſt & pice liquida perungere & cedria. Interdum vel Andronio perungere, & ſicca reponere. Facit & cinis ex ſarmentis cribrata aſperſa, alumen fiſſum tritum bene, & eodẽ modo aſperſum, atq; inteſtino repoſito. **ccxxxiij.**

¶ Ad teſticuli tumorem cupreſſus baccę ex vino coctæ conueniunt, ex faba quaſi cõcha multo cum cumino cocta. Item vua paſſa cum cumino cõtuſa in modum malagmatis, melle quantum ſatis eſt admixto. Idem vua paſſa, nucleata, contuſa ac mixta eiuſdem menſuræ vel ponderis.

Ad veretri tumorem & dolorem. ccxxxiiij.

AD veretri tumorẽ lens ex aqua cocta, & trita, roſaceo oleo mixta prodeſt. Si maior tumor erit, mali granati corium ex aqua coctũ & tritum, lenticulæ pari pondere admiſcere oportet. **ccxxxv.**

¶ Si vlcus ſordidum erit, aut cãcer tẽtauit, aut iam occupauit, Andronios

ex

ex vino benefacit. ccxxxvj.

¶Si cicatrix ducenda. *Deſideratur.* ccxxxvij.

¶Omne vlcus in omni parte corporis ſordidum (id autem eſt cũ cãdicat, & quaſi cruſtã perductam albã habet) purgat mel per ſe, iris arida cõtuſa, vel cum melle. Eadẽ ratione & terrę mali, & panacis radix purgat ſordida vlcera. Mirificè & hoc medicamentum purgat, & iam ſi cancer tentat: eſt autem leue, auripigmenti quod Græci ἀρσενικὸν dicũt. ✱. p°. ſex, æris ſquamæ. ✱. p°. triũ, elaterij. ✱. p°. j. chartæ combuſtæ cinis. ✱. p°. iij. cum opus eſt cochlearia tria roſæ cyatho permiſcentur, inde linteola carpta cõtinguntur, atque ita vlceri ſuperponuntur. Hoc medicamentum citò, & ſine vllo morſu expurgat ſordidiſſima vlcera. ccxxxviij.

¶Omne purũ vlcus & cõcauũ replet Baſilice roſa diluta, vt ſuperius dixi, propè aũt hoc medicamentũ. Medullæ vitulinæ. ✱. p°. iiij. adipis anſerini. ✱. p°. duũ, butyri. ✱. p°. duũ, medullæ ceruinæ. ✱. p°. duũ, cerę. ✱. p°. iiij. terebithinę. ✱. p°. duũ, mellis. ✱. p°. ſeſcũcia, roſę. ✱. p°. ſeſcũcia, reſina cũ roſa liqueſcit, cui miſcentur calenti mel & cera, cũ cera præcalfacta in feruenti aqua contunduntur, atq; ita ſuperioribus miſcentur. ccxxxix.

¶Omne vlcus luxuriãs & creſcẽs carne compeſcit chalcitis per ſe trita, vel æris flos vſtus. Bene autem & propriè hoc medicamentũ facit, quo Meges vtebatur: Calcis viuæ. ✱. p°. duũ, thuris. ✱. p°. vnius, æris ſquamę. ✱. p°. vnius.

Triphonis medicamentum ccxl.

TRiphon chirurgus carnem eminentem hoc medicamẽto cõpeſcebat, ęris floris vſti. ✱. p°. vj. chalcitis vſtę. ✱. p°. iiii. myſis vſti. ✱. p°. iiii. æris vſti. ✱. p°. iiii. Hoc acre eſt, & quaſi cauteriũ cruſtam altam facit: quamobrem cancer non patitur impoſitũ ſerpere, omnẽ eruptionem ſanguinis veluti cauteriũ ſiſtit. Et hoc autem, & quę diximus imminuit. Cicatricem quoq; ducit, ſi quis tincto, extracto'q; ſpecillo, quod ei quaſi puluis adheſerit, exiguo oras vlceris tetigerit. Sed propriè cicatricẽ medicamenta hæc ducunt:

Triphonis ad cacatricem. ccxli.

EMplaſtrum efficax ad cicatricem ducendam: Spumæ argenteæ. ✱. p°. quinquaginta, myſii vſti, chalcitis vſtę, aluminis ſiſſi, ceruſſę, ſingulorũ. ✱. p°. iiii. reſinæ terebinthinæ. ✱. p°. xii. cęræ. ✱. p°. v. Cæra & reſina liquefiũt, deinde cum refrixerunt, raduntur, ſicca & bene trita adiiciuntur & commiſcentur.

Emplaſtrum diacadmias. ccxlij.

EMplaſttum διὰ καδμίας Græci dicunt, quod cicatricẽ ducit, cadmiæ pondo libra, chalcitidis vſtę pondo libra. Hęc teruntur ex vini falerni heminis tribus, donec liquefacta mellis habeant ſpiſſitudinem, poſtea fit ceratum ex cęræ pondo quatuor, reſinæ fri-

ctę pondo quatuor, olei murtei .p̄. quatuor. Cum refrigeratū eſt raditur & miſcetur his quę in mortario ſunt. Sūt qui liquefacta hæc ipſa dum calent, mortario ſupefundunt, & ita ſubigunt.

Ad papulas & porriginem. ccxliij.

AD papulas in capite efferueſcentes, vel qualibet parte corporis totius porriginem ſtaphiſagria trita, & nitrum decoctum tritū pari mēſura, in mixto oleo & vino auſtero, ante deſudationem corporis ac poſtea. Item alumen liquidū ex aceto ſtaphide agria adiecta. Ad epiphoram verò toto corpore efferueſcētē medicamētū prodeſt.

¶ Ad ignem ſacrum benefacit hoc medicamentū, rutę viridis pōdo triens, ſpumæ argenti pondo bes, aceti ſextarius vnus, olei viridis ſextarius. Cum aceti parte in ſpuma & ruta terūtur donec leuia fiant, poſtea quod ſupereſt aceti, vicibus cum oleo adiicitur.

Ad ignem ſacrum. ccxliiii.

AD ignem ſacrum coriandrum per ſe tritum benefacit, eſt enim res viroſa: vel cum pane eodem modo & menta prodeſt, & cinis de filice facta, aqua conſperſa, oblinita. Item cimolia creta ſucco ſolani diluta. Et per ſe ſolanum, vel cum pane prodeſt. ccxlv.

¶ Facit & ad hoc medicamentum bene, ſulphuris viui, opij, ſingulorū pondo ſemuncia, ſpumę argenteę pondo vncia paſſo miſcentur. Item hoc ſatis prodeſt, ceruſſę. ⚹.p̄. viii. aluminis fiſſi. ⚹.p̄. triū, thuris. ⚹.p̄. trium, croci. ⚹.p̄. duū, ſulphuris viui. ⚹.p̄. duum. Teruntur hæc ſolani ſucco, cum opus eſt vino diluuntur. Ad zonam ccxlvj.

AD zonam, quam Grçci ἕρπητα dicūt, faciunt quidem vt ſupradicta omnia, pręcipuè cicuta viridis bene trita & īpoſita. Item hoc medicamentum, ceruſſæ. ⚹.p̄. xxxviii. aluminis fiſſi. ⚹.p̄. duodecim, croci. ⚹.p̄. j. thuris. ⚹.p̄. duū, acaciæ. ⚹.p̄. viii. dyphrygis. ⚹.p̄. duū, opii. ⚹. pondo duum. Ex aqua teritur, & cum opus eſt ex eadem dilutum perungetur. ccxlvii.

¶ Ad idem melius facit gallę, aluminis rotūdi, chalcitidis, cretę ſutorię, ſingulorum. ⚹.p̄. duum, myſus, corticis malorū, acaciæ, ſingulorum. ⚹.p̄. quatuor, calcis viuę. ⚹.p̄. ſedecim, Mali cortex in aceti ſextario vno decoquitur donec madida fiat: deinde teritur acacia aceto eodem, macerata nocte & die admiſcetur & vnà teritur. Poſtea cętera adiiciuntur, & fiunt paſtilli: cum opus eſt diluuntur aqua. ccxlviii.

¶ Ad vtrunque autem genus vitii, mirificè medicamentum Andronicum facit. Ad Impetigines. ccxlix.

AD impetigines vua aminea, quæ ſic dicitur, bene facit. Eſt autem ruberrima, & in vepribus naſcitur, qua fricari oportet impetiginē, quoad cureť & non appareat: hoc autē diebus fit paucis. ccl.

Ad

Ad ſuggillationes.

BEnefacit huius radicis recentis ſuccus, ad ſuggillationes & liuores perunctus. Scabiem tollit ſulphur nigrum oleo mixtum communi, atq; in cerati ſpiſſitudinē redactum. Hoc etiam lepram, & quam Elephantiam dicunt, ſanat: & omnia quæ efferueſcunt per ſe cum inueterauerint.

lepra. Elephantia.

Ad ſcabiem. cclj.

AD ſcabiē halica ex aceto macerata, & trita, benefacit: exiguo thure adiecto. Item picis liquidę libra, cęræ pondo ſemis, ſulphuris viui pondo ſextans, aluminis ſiſſi. ✳. p°. vnius. cclij.

¶ Benefacit oliuæ æthiopicæ commi, quod græcè ἐλαίας αἰθιοπικῆς δάκρυον vocant, aceto dilutum. Item ſalicis libri ex aceto cocti, atque ita triti & impoſiti tollūt ſcabiem. Facit & eiuſdem cinis ex aceto ad ſcabiem. Prodeſt & farina ordeacea cocta ex poſca, ſi tenerum corpus erit: vel ex aceto, ſi durū, per dies quatuor aut quinque: deinde puratū ex roſa, adiecta ceruſſa, imponere oportet donec cicatrix ducatur. ccliij.

¶ Facit bene & hæc cōpoſitio, Thuris maſculi pondo triens, ſulphuris pondo vncia, cæparum pondo ſextans, rumicis erraticæ radices aceto quoque tritæ. p°. ∸. Omnia terūtur: miſcetur aceto quod ſatis erit, id eſt, dum mellis craſſi habeat ſpiſſitudinē. Cum opus eſt, ſcabiei nitro ex aceto locus fricatur diutius & preſſius, deinde hoc medicamentum ſuperlinitur. ccliiij.

¶ Alia copoſitio ad idem. Scammoniæ. ✳ p°. trium, myrrhę. ✳. p°. vnius, æris floris. ✳. p°. vnius, aſtulę regię, quā ἀσφόδελον Gręci dicūt, radicis. ✳. p°. duū, glutinis taurini. ✳. p°. duum, nitri. ✳. p°. vnius & victoriati. Teruntur omnia aceto præter gluten, hoc enim pridie maceratum cæteris iam tritis miſcet. Cū opus aūt eſt, antè nitro & aceto locus exaſperatur, deinde hoc oblinitur. ¶ Vt conſummetur liber malagmata & acopa adijciemus.

Genera malagmatorum ad omnem corporis valetudinem. cclv.

MAlagma ad ὀπισθότονον, id eſt cū ceruix reflexa eſt in poſteriorē partem, aut rigida cum intenſione oculorū & maxillarum. Facit & ad κυνικὸν σπασμόν, cum in vtramlibet partem deprauata eſt facies. Idē ad omnē tēſionē, & cōtractionē neruorū & ligationē, ἀγκύλην quod Gręci vocant. Itē ad dolorem omnis partis quamuis veterem: Bdellij. ✳. p°. xvj. opopanacis. ✳. p°. octo, galbani. ✳. p° octo, adipis vitulini. ✳. p°. ſedecim, piperis grana numero clx. ammoniaci guttæ. ✳. p°. octo, cachryos. ✳. p°. octo, iris. ✳. p°. ſedecim, cæræ. ✳. p°. quīquagintaquinq;, terebithinę. ✳. p°. quinquaginta. Arida quæ ſunt contunduntur, cribrantur: ſuccū habentia cum reſina ſubinde admixta contunduntur, cæra in fruſta conciſa aqua feruenti dimittitur, & ſubacta manibus miſcetur cæteris in pilam. Oportet autem pilum ligneum frequenter cypreo oleo perūgere. Hoc malagma cypreo oleo liquefactum acopi vſum præſtat. cclvj.

Malagma

¶Malagma alterum, ſtomachum, aluum, inteſtina ſoluta habentibus & cholericis prodeſt. Confirmat omnem partem & adſtringit, quæ hæc deſiderat: Aluminis fiſſi. ✱. pondo ſex, rus ſyriaci. ✱. pondo ſex, gallæ. ✱. pondo ſex, acaciæ. ✱. pondo ſex, cæræ. ✱. p°. quadraginta, picis ſpanæ. ✱. p°. quadraginta, olei melini aut roſę pondo triẽtem. Acacia vino exiguo macerata teritur: cætera & pix oleo alterutro mixta inferueſcũt, quibus tẽperatis adijciuntur cribrata ſicca: ijs acacia miſcetur, atque in vnum omnia ſubiguntur. cclvij.

¶Malagma pectoris & lateris dolorem, & quicquid ex perfrictione eſt benè calfacit. Idem ad omnem dolorẽ prodeſt. Sanſuci cõtuſi ſextarius vnus, iris contuſæ ſextarij. xv. cyperi contuſi ſextarius vnus, reſinę terebinthinæ pondo bes, cæræ pondo quadrans, olei cyperi pondo ſelibra, vini aminiæi ſextarius vnus. In vino arida contuſa macerantur vna nocte & die: oleo, cęra, & reſina liqueſiunt: deinde ſuperfunduntur vino, miſcentur manibus. Hoc medicamentum efficacius eſt ſecundo. poſt dies triginta efficacius ꝓdeſt: initiò enim humidũ valde eſt, & vix inlitũ remanet. cclviij.

¶Malagma ad omnem dolorem, præcipuè iocineris. Spicæ nardi. ✱. p°. v. celticæ, id eſt, ſaliuncę. ✱. p°. x. iris. ✱. p°. viij. melliloti, quod à nobis ſertula campana dicitur. ✱. p°. xxv. cyperi. ✱. p°. viij. ammoniaci thymiamatis. ✱. p°. viij. cardamomi. ✱. p°. vij. croci. ✱. p°. duũ, vini falerni ſextarius vnus. In hoc omnia ſuprà ſcripta contuſa vno die & nocte macerantur, prę ter ammoniacum: hoc enim aceto diluere oportet, & quaſi cęratum facere: poſtea cæræ pondo dua bes, & reſinæ frictæ pondo quatuor, roſæ pondo libra, leuia ſunt & refrigerata, quę roſę & cæteris miſcẽtur. Hoc & ad pręcordiorum tenſionem benefacit, & veſicæ dolorem. cclix.

...ca celtica - Saliunca - Sertula campana idem sonant

¶Malagma ad lienoſos & ad iocineris dolorem. Ammoniaci guttæ pondo. j. cæræ pondo. j. & ſextans. Ammoniacum ex aceto teritur, admixto crocomagmate quantum colorare poſſit, ammoniacum quod teritur vſque dum leuefactum mellis craſſi habeat ſpiſſitudinẽ: poſtea cęra liquefacta, roſa adijcitur mortario, & bene paſtillo mixta, manibus vtraq; ſubiguntur. Facit hoc malagma ad luxum, & ad capitis dolorem fronti ſuperpoſitum. cclx.

¶Malagma ad præcordiorum tenſionem, ventris, ſtomachi duritiem cũ dolore. Idem ad iecur & lienem prodeſt. Cæræ. ✱. p°. quinquaginta, ammoniaci guttæ. ✱. p°. quinquaginta, iris. ✱. p°. vigintiquinq;, panacis. ✱. p°. viginti, aneſi. ✱. p°. vigintiquinq;, nitri. ✱. p°. vigintiquinq;, adipis taurini. ✱. p°. vigintiquinq;, fœni græci ſeminis. ✱. p°. vigintiquinq;, reſinæ terebinthinę. ✱. p°. quinquaginta, aceti acris ſextarius vnus, mellis pondo triens. Mel aceto diluendum eſt, atque arida omnia his maceranda die ac nocte, cęram, terebinthinam, adipem liquefactam in vnum cęteris miſce-

re

re oportet, & manibus ſubigere.

Malagma ad lienoſos. cclxj.

MYrobalani. ⚹.p°.quiquaginta, aphronitri. ⚹.p°. triginta, cappa/ris radicis. ⚹.p°. viginti, cardamomi. ⚹.p°. vigintiquinq;, ammoniaci guttæ. ⚹.p°. triginta, cæræ pondo ſelibra, irini olei pōdo ſelibra. Cæra irino ſoluitur, quibus ammoniacum aceto dilutum miſcetur, & poſtea arida quæ ſunt commiſcentur. cclxij.

¶Malagma ad omnē dolorē veterē, & qualibet cauſa factum, pręcipuè ad lumborū dolorem, qui antè leniter ſcarifiant. Recipit hęc: bdellij pōdo trientem, ſtyracis pondo trientem, hyſſopi pōdo trientem, ammoniaci pōdo trientem, piperis albi. p°. trientem, thuris. p°. trientem, baccę lauri aridę. p°. dua, terebinthinæ. p°. trientē, opopanacis. p°. trientē, adipis taurini. p°. triētem, medullæ ceruinæ pondo trientem, propolis pondo ſelibram, olei veteris pondo libram, cęræ pondo duo, thuris pollinis pondo libram. Oleū, cæ/ra, reſina, propolis liqueſiūt: deinde thuris pollinis pondo ſuperius dictum adijcitur, & cætera minutatim, vel in vnum contuſa, opopanacem oleo diluere oportet. cclxiij.

¶Malagma quod diſcutit ſtrumas, parotidas, panū, quod Græci φυγεθλον vocant. Idem omnem futuram ſuppurationem diſſipat, factam aperit. Facit & ad dolorem articulamentorum, vel cuiuſlibet partis: præcipuè ad lūborum dolorem, atq; īflationē ſtomachi vel coli. Picis hiſpanæ, aphronitri, reſinæ pytuinę, cęræ, laurus baccarū, ſingulorum. ⚹.p°.xxxv. adipis taurini. ⚹.p°.xv. ammoniaci guttæ. ⚹.p°. iris illyricæ. ⚹.p°.xv. galbani. ⚹.p°.xij. piperis albi. ⚹.p°.xv. Quæ debent liqueſieri ſoluūtur igne & oleo, cætera contuſa temperatis aſperguntur: vltimo loco tepente medicamento laurus baccę miſcētur. cclxiiij.

¶Malagma ad omnem dolorē corporis articulorum. Facit & ad podagrā. Idē diſcutit vomicas, aut aperit: pręcipuè in pectore & interaneis. Prodeſt & lūborꝫ doloribus. Cęrę. ⚹.p°.viij. āmoniaci. ⚹.p°.x. bdellij. ⚹.p°.x. iris. ⚹.p°.vj. galbani. ⚹.p°.iij. terebinthinę. ⚹.p°.v. Cōtundūtur ordine quo ſcripta ſunt, pilo ligneo cyprino oleo, quod ī vino ſubſidit, perūcto: cęra in aquā feruentem in minimas partes conciſa dimittitur, & ſubacta manibus in pilam conijcitur. cclxv.

¶Malagma itē ad cōtuſionē lateris. Idē facit ad ſuſpectas vomicas aut iā factas. Pręterea ad iecinoris, pręcordiorum duritiam vel dolorē benefacit. Proderit & in omni loco dolēti impoſitum. Cyperi, ammoniaci guttæ, cardamomi, bdelij, thuris, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum pondo bes: thus & bdelliū macerantur pridie vini hemina vna: cætera contunduntur, cæra. p°. libra & triēs, & olei cyprini ſextarius vnus cū terebīthina liqueſiūt, cæteriſq; commiſcentur. Quidam adijciunt myrrhæ partem, croci partem ſextantem, cinnamomi partem ſextantem. ccxlvj.

Malagma

¶Malagma ad luxum,contuſum,canis morſum,parotidas,ſtrumas,podagrã. Cęræ pondo dua, reſinę frictæ pondo dua, picis hiſpanæ pondo tria, ammoniaci pondo librã,thuris pollinis pondo ſemis,galbani pondo ſemis, acęti ſextarios duos. Ammoniacum tritum cum acęto ſoluitur igne:deide reſina,cæra pondo nouẽ adijcitur, & coquitur vſque dum ſpiſſetur: poſtea thus admiſcetur. Vbi emplaſtri habuerit temperamentum, medicamentũ tepenti galbano adijcitur. cclxvij.

¶Malagma ad podagram, & omnem dolorem, & tenſionem neruorum, recipit hæc:ãmoniaci guttæ pondo.j.cæræ.pondo.j.axungiæ veteris ſelibram,olei veteris pondo trientem,olei cedrini pondo vnciam, roſæ pondo ſextantem,cyprini pondo ſextantem,croci pondo ſextãtem, aſij lapidis põdo vnciam,myrrhæ pondo vnciam,aphronitri pondo ſemunciam. Patella noua liquefit axungia, cæra cum oleo vetere: quibus adijcitur ammoniacum tritum,& mouetur vſque dum ſoluatur:poſtea oleum cyprinum,roſa,& cedria in vnum miſcentur, & tunc ſubducitur flamma, ne feruescat medicamentum:ſecundum quæ adijcitur crocum tritum ex aceto:deinde myrrha trita per ſe aſpergitur:vltimũ nitrũ,& aſius lapis fœnicio ĩducitur.

Acopi genera & compoſitiones. cclxviij.

ACopum ad perfrictionem, laſſitudinem, tenſionem neruorum. Idem hyeme non patitur perfrigeſcere artus:hoc Auguſta vtebatur. Samſuci floris ſextariũ vnũ, fœnigræci ſextariũ vnum, roſmarini foliorum ſextariũ vnum, vini falerni cõgium,olei veriafri ſextarios quinque. Præter oleum omnia in vnum triduo macerare oportebit,quarto die oleum adijcere, & coquere in pruna non acri medicamentum,donec vinum conſumatur: poſtea recolare per linteum duplex oleum,cui adhuc calenti cęræ ponticæ beſſem miſcere. Reponitur medicamentum fictili vel ſtagneo vaſe. cclxix.

ACopum quod per vindemiam componitur,antequam muſtum deferueſcit, muſti recentis congij quinq;,in hoc & olei veriafri pondo quinquaginta macerantur,res quę infrà ſcriptæ ſunt cõtuſæ,& per cribratæ grandioribus foraminibus cribri. Iris illyricæ.⚹.pondo quadraginta,cyperi.⚹.põdo quadraginta, fœnigręci.⚹.pondo quadraginta,piperis nigri pondo quadraginta,xylobalſami. ⚹.pondo quadraginta,calami odorati quo vnguentarij vtuntur. ⚹.p̃. lxxx. ſpathę qua vnguentarij vtuntur.⚹.p̃.lxxx.ſchœni.⚹.p̃.lxxx.ſaliuncæ.⚹.p̃.lxxx.caſiæ nigrę ⚹.p̃.xxiiij.cardamomi.⚹.p̃.xxviij.ſtyracis.⚹.p̃.xxviij.coſti.⚹.põdo xxviij.myrrhę ãmineę.⚹.p̃.xxij.caſię daphnitidis.⚹.p̃.xxiiii.ſertulę cãpanę.⚹.p̃.xiii.aſpalathi.⚹.p̃.xl. Hæc cũ muſto & oleo macerantur vaſe ſtagneo aut fictili per dies triginta. Oportet autem vas bene clauſum & alligatum diebus his ſoluere, inuiſere omnia: deinde rurſus operire & ſignare

ne

ne vires euaneſcāt: poſt dies triginta cōijciūtur macerata: deīde oleū purū excipietur, quod reponitur fictili vaſo: cuius oleaminis vires ad omnē cōtractionem neruorum tantę ſunt, vt ſit vix credibile. cclxx.

¶ Acopum ad perfrictionem, laſſitudinem, neruorum dolorem, grauioris odoris (ſuperiores enī boni ſunt odoris) Ammoniaci guttæ. 𐆖. p. xv. galbani. 𐆖. p. iiij. reſinæ terebinthinæ. 𐆖. p. quinquaginta ſex, cæræ. 𐆖. p. xxviij. mellis. 𐆖. p. triēs, olei veteris ſextarius vnus, hyſſopi pondo vncia, medullę ceruinæ pōdo vncia, opopanacis. 𐆖. p. vj. Sunt qui hunc nō adijciunt. Cęrā, oleum, terebinthinam liquefacere oportet, deinde cętera adijcere, nouiſſimum ammoniacum tritum curioſe. Hoc qui perunctus erit, etiam à ſerpente tutus erit. cclxxj.

¶ Acopum, quo ferè Auguſta & Antonia vſæ ſunt, facit ad perfrictiones & neruorum dolorem. Idem perunctum nō patitur perfrigeſcere artus, & refrigeratos calfacit. Componitur hyeme hoc modo: Sumere oportet adipis porcinę ſterilis trepondo, vel anſeris adipis idem pondus: deinde aqua frigida bene lauare, atque in nouo vaſe adijcere vini veteris congium vnū, aut ſextarios tres, non nimis contuſa ponderis huius. Xylocinnami pondo quadrantem, cardamomi pondo quadrantem, cyperi pondo quadrantem, ſchœni pondo quadrantem, roſæ aridæ foliorum pondo vnciam, ſertulæ campanæ coronas decem. Hęc omnia inferueſcunt ſuper carbones, deinde perfrigerata eodem cacabo reponūtur: poſteroq; & tertio die cum inferueſiūt, recondūtur, quę eodem modo die rurſus recalfiunt, & colātur per linteū, vel ex iunco factū de induſtria colum: vinum atque adeps quę ſupereſt in nouo vaſo conijcitur: deinde cum gelauerit ſe adeps, oportebit fundum cacabi perforare, & vinum omne emittere, atque in priorem cacabum adipem eādem conijcere, & vini eiuſdem recentis eandem menſuram adijcere, réſque non nimis contuſas nec cribratas. Nardi ſyriaci ſpicę pondo ſextantem, ſaliuncæ pondo ſextantem, amomi pondo quadrantem, caſiæ pondo quadrantem, myrrhæ pondo trientem, cumami pondo trientem, roſę aridæ foliorum pondo ſextātem. Deinde ſemel manè, & in nocte ſemel inferuefacere oportet: idem in poſtero die cum inferuefacta fuerint, percolanda erūt, in cacabum priorem perfuſum: ſed antè diligenter & ſpiſſe obturatū, atq; vbi ſe congelauerit adeps, extrahendum erit ſpiſſamentum, quod cum vinum omne fluxerit, quod ſupereſt adijce. Vaſe ſtagneo vno, vel pluribus, diligenter operto & adplumbato reponitur.

BIBLIOTECA

PERORATIO OPERIS.

HArum compoſitionum (ſi qua fides eſt) ipſe compoſui plurimas, & ad ea quæ ſcripta ſunt facienti ſcio paucas: ſed valde paucas ab amicis, quibus æquè ac mihi credo, acceptas adieci: quas cum iureiurando adfirmauerunt ſeſe ipſos expertos eſſe, vt benefacientes ſcire ad vitia quæ ſcripta ſunt. Illud autē te meminiſſe oportet, mi Calliſte, quod initiò dixi, eadem medicamēta in iiſdem vitijs interim melius, deteriuſ've reſpondere: propter corporum varietatem, differentiam'que ætatum, temporum, aut locorum. Eædem enim res non diſſimiliter diſpoſitis corporibus nō poſſunt eoſdē effectus exhibere. Sed adfirmo ex magna parte proſperos euentus (ſi quādo opus fuerit) has cōpoſitiones habituras.

FINIS.

trorum Valentiniano Imperatori S.

CVm ſæpe, ſacratiſſime Imperator, humani generis fragilitas falſò de natura ſua queratur, aliquando tamen potuimus redditis cauſis oſtēſiſq; remedijs, vanas & innumeras querimonias refrenare. Nā ſicut rudis gubernator turbatum mare ſulcans, incertus periculorum, dubius ſalutis, cuncta rimatur, ita & mortaliū natura, quę perpetua ſanitate optat frui, placita quæque deſiderat. Sed quia nec mare ſemper poteſt eſſe tranquillum, nec vnus in diem ventis ſpiritus durat, nec ſecurus nauta ratem poteſt ſcandere, cum æquor mole fluctuum tollitur: ſic neq; mortales poſſunt ſemper eſſe validi, aut viuentes: ſed pro ætatis & tēporis varietate, diuerſis morborū agūtur incōmodis. Quæ quū ita ſint, clemētiſſime Imperator, magna laus, veterum inſtituta ſcrutari: maior verò gloria, inuenta ſeruare. Siquidem illi viam laboris ſuis virtutibus aperuerunt, nobisque iter intellegentiæ ſua ſapientia reliquerunt: vnde cum quidam febribus teneretur, & diu vētris duritia ſtrangulatus, die duodecimo iam morti proximus videretur, adhibitis ad curam multis & magnis medicis, vt remedium conſequeretur, hoc illis ſummum periclitanti præſidiū viſum eſt, vt per inteſtinum clyſterio ei curatio pararetur. Cum ille imminenti periculo æſtuaret, & veluti morti proximus, curationis etiam extrema depoſceret, ego pudoris & reuerentiæ modum ſeruans, quem cunctis ſemper exhibui, proſpexi ad tempus ne veluti turpis cura forti viro adplicaretur. Cum ergo vidiſſem febrem eius, quā de colore collegi, & ſiccitate viſcerum fatigari eum penitus aduertiſſem, ilico infuſo ſale aquā frigidiſſimam obtuli eius ardori, qui cum deſiderio recētis qua cruciabatur, totum quod ei oblatū fuerat ebibiſſet, autores medicinæ magni qui id ſpectabāt, exclamarūt occidiſti hominem: necdū vox eoꝝ ab ore manauerat, è veſtigio eū ſomnus occupauit ſudorque perfudit. Quibus ego pręſentibus, clementiſſime Imperator, tātis ſudoris eius abſterſionibus laboraui, vt (ſi dici fas ſit) Nilus ex eius corpore videretur effluere. Verùm cum ęger expergefactus recreatum ſe extinctis febribus, & ab infirmitate leuiorem eſſe ſenſiſſet, vētris etiā cœpit deſiderio vehementer vrgeri: adlato itaque vaſculo, omne alui onus quo grauabatur expoſuit, ad tam dirū fœtorem, vt omnes qui illic aderant fugarentur: dicentibus egregijs medicis quòd omnia eius interna putruiſſent. Poſt hæc à me æger ad balnea mittit, vt lauachro eius ſiccitas humigetur: qui perunctus vnguentis remedialibus, cū poſt balneū veſtimenta accepiſſet, ſitire ſe dixit, ſtatim eum abſynthio in quo lybiſticū fuerat decoctum, progreſſum à balneo potaui, ne quid cauſationis in corpuſculo eius maneret, quo veſica ſcybalis vel lapidibꝰ per vicina loca meā-

tibus premeretur. Præcepi etiam & eſcam fieri de minutalibus porcinis, id eſt, podicylijs & ventriculo, in quem ventriculum acetum cyminatũ, modico adiecto laſere, mitti mandaui: vt omnino excocta caro etiam oſſorum duritiam emolliret, vt ſoluta eorꝫ medulla cum iure ipſo abſorberetur. Nõ dubiũ eſt autem, optime Imperator, quòd ex indigeſtione externarum, crudiſſimarúmque crapularum, vel ſuperfuſa diuerſi nimietate vini repletis, & pœne tumentibus venis, potus in viſceribus amareſcunt, aufertur ſomnus, ſubſequitur calor, atque occultarum febrium peſtis, & quædam phrenesis pulſu cerebrum inquietat, venter dureſcit qui iamdudum crudus repletus fuerat, exuberantibus cibis, qui dum excoquũtur conſumptis quæ humida ſunt, inflammationes importuniſſimas faciunt, quæ a dicta calida aqua amplius neceſſe eſt excitentur. Inde ergo vẽter dureſcit, inflatur pulmo, ſplen diſtenditur, pennæ etiam iecoris porriguntur, quibus coanguſtatum & coartatum fel exprimitur, quo infuſo tingitur corpus & fit lutheũ. Cum ergo peruenerit ad ea loca venarũ, in quæ pocula hauſta deſcendũt, duo mala iũcta, id eſt, res acris ac dulcis citò auferunt animam. Sicuti petrarꝫ humidarum ſudor igni ſubiectus citò abſorbetur ab igne: petra aũt ipſa exucta & cõcremata, ſpongia efficitur, vnde calx vel gypſum efficitur: ita calore febrium excoquitur vitium cruditatis, ciborum'que congeſtio, quibus conſumptis & exhauſtis, frigida ſine dubio ſuperfundenda eſt, ne penitus areſcant. Nam nimirum æſtimas, ò bone Imperator, calidã & frigidam mortalibus incluſam eſſe corporibus, cum ſingulæ res propriam habeant naturam, ignis ignem, aquam aqua deſiderat: ſed ad horum iungendam ſocietatem ſiue temperantiam procurandã, ſyluarꝫ materies lignũ'q; depoſcitur, quod & nutrit ac ſuſcitat, & rapit ignem, & frigidam vertit in calidam: ſed non ita in nobis eſt coęquandũ. Accipe igitur, sereniſſime Imperator, quod conueniẽs in nobis putetur exemplũ: thermarũ ſcilicet, ab ſe calidarum mixtio temperata, vbi nec ignis videtur, nec lignũ ſuggeritur, niſi vapor ſolus ſponte conficitur, & aer calidus ſine labore ſentitur. Nonne duo vnum ſunt, & diuerſa atq; contraria inuicem proſunt, diuina prouidentia ſalubri permixtione ac temperie procurata? Num multam corporibus abluendis ſanitatem præſtant, competentémq; medicinam præbentes, varios languores à corporibus mortalium pellũt? Hæc cũ ita ſint, nihil aliud reor mortalibus præbendum, niſi id quod cũ infirmi eſſent deſiderauerũt, & oblatũ ſibi ꝓfuiſſe ſenſerũt. His ergo vtamur quibus ſumus bene expti, & quorꝫ beneficio conſequuti ſumus optabilem ſanitatem. Nam ſimiliter quidam cum oculorum rheumate carere non poſſet, productus eſt in medium conuentum multorum ſpectãtium medicorum, qui cum inſpectus ab his fuiſſet, dixerunt ei palpebras incidi debere, comburi etiam hemicraniũ, & raſo capite venas ſecari, quod Gręci ἀρτηριοτομὸν dicunt: imponi etiam

eſcas,

eſcas,& cum iam omnibus locis debilitatū & cauteritatum caput haberet, nihilque ei tormēta, quæ deſiderio ſanitatis patienter tulerat, profuiſſent, deflebat omnibus infelicitatem ſuam. In vltimum hac ab egregijs medicis inuenta curatione, vt cum dexter oculus lachrymam funderet, vena ei dextri brachij laxaretur: quū ſiniſter, ſimiliter in ſiniſtro brachio fieret: quod cū pati cœpiſſet infirmus, flens & gemēs illud Catonis ſæpe dicebat: Corporis exigua medico commite fideli. Ego autem & perito reſtiti. Igitur his nec venam permiſi laxari, magnóq; ſilētio facto, autores noſtros in mediū protuli ac recitaui, dixiq; ad eos: ſi ex multifario tormentorum genere, miſerandus iſte vel vnam medelam fuiſſet adeptus, meritò vos pateretur: ſed cum neq; inunctione, neq; inciſione, neq; combuſtione inundationē lachrymarum reprimere potueritis, cur indoctè venas ei laxari præcepiſtis? cum hic iam ſemianimis, viſionem ferri perhorreſcat. Vnde reddite mihi, ſapientiſſimi viri, hodiernæ cauſas curationis, cur fuerit deſuper oculus inciſus, cur raſum caput, cur meacula exuſta venarum. Meatus inrigatio ſi venerit ad ea loca, in quibus habebat receptaculum collectionis ſuę: quo impetu exinde deſcendebat deorſum, recurrens rurſus ad fontem cerebri, ibique coanguſtatus cum feruere cœperit, verendum ne perforans cutem ac pertūdens cratem capitis, generet in eo vitia aduerſa, aut ne iterum per aliquā venarum erumpat ad aures, faciatque hominem ſurdum totum oppilans auditū, aut vermes in auribus generet, vel naribus polypos nutriat, aut oculis egylopia excitet, aut dentibus ſit moleſtus, & faciat hominē oris fœtidi, atq; corrupti: vel (quod maximè cauendum eſt) ne per vuæ diſtillantis aut exulceratæ vitium, ipſa muſice hominis corrupta, lāgueſcat, pulmonique & ſtomacho plagam inferat, lūbósq; renésq; diſſoluat: & incipiat humor noxius per inguina & coxas & crura decurrens, facere contractiones talorū atq; neruorum, paulatímque auferat greſſus, totóq; organo tabeſcente, videamini potius conſumpſiſſe hominem, quàm curaſſe: cum verè violenta morte videatur de hac luce migrare. Nam ſi cæparum acritudo aliquoties nobis non manducantibus, noſtris tamen oculis moleſta eſt, aut ſinapi vbi & mel mittitur, leniri penitus non poteſt, ſed calore eius commodum cerebrum ita deſudat vt oculos & nares acer humor infeſtet: quid putamus illi patiuntur, quibus circa oculos cura rurſus aut igni adhibetur aut ferro? Quare, Imperator, fidem noſtris autoribus adhibentes, nō credamus quibuſcunq; medicinis: nec vulneri vulnus ſuperponendū putemus: ſed ægris remedium porrigendum eſſe credamus, vt neq; grauibus tormentis, neq; intolerabili medicinæ curatione cruciētur. Plura ergo de obſeruatione medicinæ pietati tuæ, ac poſteris tuis, digna memoria tradidi, quæ homines docti de expertis remedijs prodiderunt: quæ tua diuina ſerenitas oro ſuſcipiat, & ad memoriam cæteris relinquat. Vale.

QVod natum Phœbus docuit, quod Chiron Achillem,
Quod didicere olim Podalyrius atque Machaon
A genitore ſuo: qui quondam verſus in anguem,
Templa palatinæ ſubijt ſublimia Romæ:
Quod Cous docuit ſenior, quod'que Abdera ſuaſit,
Quod Logos aut Methodos, ſimpléxque Empirica pangit,
Hoc liber iſte tenet, diuerſo è dogmate ſumptum,
Nanque ſalutiferas diſponit pagina curas:
Iſthic reperies per nomina, pérque medelas,
Deſcriptas ſpecies, & pondera menſurarum
Congrua: quæ ſæpius ſumes, modera mine certo.
Ne fallare vide, neu quæ ſunt parta ſaluti,
Vertat in exitium non ſolers cura medentis,
Sume igitur medicos, pro tempore, pro' que labore
Aetate, atque habitu, ſumma ratione paratus:
Gramine ſeu malis ægro præſtare medelam,
Carmine ſeu potius: nanque eſt res certa ſaluti
Carmen, ab occultis tribuens miracula verbis.
Quæ curis hominum, phyſicorum inuenta pararint,
Quòt' que ſuis natura bonis, terræ' que marique,
Aedidit illa ſuis, altrix, ſimul atque creatrix
Fœtibus omnigenis, quos parturit: ergo ſalubres
Suggerit impenſas, ponto & tellure creatas:
Angue, fera, pecude, & fruge, alite, murice, piſce,
Lacte, mero, pomis, lymphis, ſale, melle, & oliuo,
Succis, vnguinibus, thædis, pice, ſulphure, cera,
Polline, farre, ſcobis, lino, ſcobe, vellere, cornu,
Baccis, & balanis, lignis, carbone, fauilla,
Floribus, & varijs herbis, holere, atq; metallis,
Sandice, cũ creta, pſymmytho, pumice, gypſo,
Cadmia, chalcitide, chalcanto, calce, camino,
Caſſitero molli, lepido cypro, atq; atramento.
Prome etiam ſeu tunde prius, ſeu contere gyro,
Quod viride Ortus habet, vel quod Carnaria ſiccum:
Allia ſerpyllúmque herbas, tymbram'q; ſalubrem,
Braſſica' que & raphanos, ac longis intyba fibris:
Et mentam, & ſinapi, coriandrum, prototomúmq;,
Erucam, atq; apium, maluam, betam'q; ſalubrem
Rutam, & naſturtium, & amara abſynthia miſce,

Pulegiúmq;

Pulegiúmq; potens, necnon & leue cymínum,
Palmula, nec deſint Dymes, nec poma Damaſci.
Quæ cum multiplici contríueris orbe terendo,
In patinis excocta dabis, aut grandibus ollis.
Verùm adoperta coques, ne fumida iura ſaporem
Correptum reddant, quæ mox faſtidiat æger.
Adde & aromaticas ſpecies, quas mittit Eous,
Vel quę iudaicis flagrant bene condita capſis:
Thus, coſtum, folium, myrrham, ſtyracen, crocomagma,
Aſphaltum albúmque helleborum, nigrúmque bytumen,
Et nardum & caſias, & amoma, & cinnama rara,
Balſama, peucedanum, ſpicam, crocum, atque bedellam,
Irim, caſtoreum, ſcillam, opium, panaceam,
Reſinam, lepidum, euphorbum, git, atque pyretrum,
Zingiber & calidum, mordax piper, & laſer algens,
Agaricum, aſarúmque potens, aloen, aconitum,
Galbana, ſandaracam, ſampſucum, ſporon, alumen,
Acaciam, propolen, adarchen, cicnon, acanthum,
Andrachnen, acorum, opopanaca, pompholygimque,
Cypirum, ladanum, ſagapenon, & tragacanthum,
Scammoniam, cæpam, malabathron, ammoniacum:
Denique reperies iſthic, quod lucis in ortu,
Indus, Arabs, Syrus, Perſis, diuésq; Sabęus
Vicino ſub Sole legunt, quod prębet Orontis,
Eximium ignoto mittit quod Nilus ab ortu
Decerptum folijs, ramo, cute, cortice, virga:
Quod'que ab Edymis vectum Seplaſia vēdunt,
Et quicquid confert medicis Lalagea cataplus.
Hęc quicunque leges poteris diſcernere tecum,
Agnoſcenda magis, ſeu exercenda rearis,
Quisquis tamen noſtrum hoc ſtudium dignabere, quæſo
Pręſtes iudicium purum, mentémque benignam:
Sic tua perpetuo vegetentur membra vigore,
Et peragas placidam per multa decennia vitam:
Sic non incuſes validam, placidam'que ſenectam,
Nec tibi ſit medicis opus vnquam, nec tibi caſus,
Aut morbus, pariant vllum quandoque dolorem.
Sed procul à curis, & ſano corpore viuas,
Quot'que hic ſunt verſus, tot agant tua tempora Ianos.

FINIS.

HIPPOCRATIS EPISTOLA *ad Mæcenatem è græco tranſlata.*

QVem roganti tibi libellum promiſi, omni cura adhibita deſcriptum miſi, ordinatiſſimum tuæ ſalutis cuſtodē, quem debebis tam diligenter intueri quàm ſcriptus eſt: ad curationem corporis tui omnia explorata ſunt, quæ cum rerum effectu comperi celeritérque complexus ſum. Intueri ergo omnem medicinæ rationem debebis: nanq; ego diligēti cura, licet ſumma breuitate, comprehendi ſingula curationum genera, ſicut proximè in eo libello, quem Cæſari noſtro coram te tradidi. Quas curationes per temetipſum æſtimare poteris: ſapientibus enim ratio venire in conſilium adſueuit. Omne itaque corpus hominum, pecudum, alitumq; ex quatuor generibus conſtat, ſed præcipuè hominum: calido, frigido, ſicco & humido. Frigido enim continentur viſcera vnde ſpiramus: calore cōtinetur anima qua viuimus, id eſt, qua vita ſentimus. Sicca ſunt oſſa quæ vires faciunt ad ſuſtinendū laborē: humidus eſt ſanguis quo alitur vita: per oſſa & viſcera venę currunt, quę ſanguinem regunt: ſanguis animam: anima vitam ſuſtinet: ſpiritus autem aeris eſt: oſſa neruis munita virtutem corpori præſtant. Sanguis cum abundat, valetudinem vitiat: ex eo naſcitur ſanies, quem in vulneribus fectis vidimus. Naſcitur & pituita quæ nauſeam facit: naſcitur etiam bilis acuta & amara, quæ dicitur mater morborum: bilis enim cū eſt, cōcitat calores: de pituita perfrictio naſcitur, quæ facit dolorem inteſtinorum: tortus etiam inflationem, quæq; corpus extenuat. ſanguis autem animi cibo nimiaq; potione incipit abūdare, & cruditate corrumpere, qui cum euacuatur extra curſum naturæ, infert aliqua corpori vitia, & in quamcunque partem corruptus incubuit fatigat & lædit. Nam ſanguis animā quoq; vitiat, & inde os hominis incipit fœtere. Cū eſt ergo integer ſanguis animam ſine dubio confirmat, vt poſſit frigus caloremq; fortius ſuſtinere. At cum abūdat, cū q; calorem animi corrumpit, fit ſanies: cum & bilem atram concitauerit, & calorem interdum ac frigus faciet, corporíque vniuerſo languorem, animæ que malum odorem vel anhelitum faciet. Quò facilius igitur commodis valetudinis fruamur, & incommoda vitemus, prognoſtica, id eſt, pręcurrētia vitia ſignis naturalibus cognoſcamus, cognita que emendemus, ne mortifera fiāt. Quatuor igitur diſponūtur corporis partes, cuius origo in capite eſt, & thorace: deinde venter ſequitur & veſica. Ita ergo locorum iſtorum ſinceras notas cognoſcimus: hominis ſani vrina manè alba erit, ante prandium rufa, pranſi rurſus candida. Item ante cœnam rufea: nec ego tamen neceſſitatem prandendi impoſui, ſed magis vrinam, & tempora naturalia oſtendi. Cādida enim vrina debet eſſe, vbi cruditas non eſt manè quieto corpore: deinde motus ipſe &

deambulatio

deambulatio vrinā turbat, excitatq́; veſicā, ideoq́; coloratior fit. Quòd ſi manè mutauerit vrina colorem, oſtendit ſubeſſe vitium infirmitatis, quod tamē proprijs iudicijs intellegimus. Cum enim à capite morbus oritur, ſolet capitis dolor temperare, tunc & ſupercilia grauantur, tempora ſaliunt, aures ſonant, oculi lachrymant, nares repletę odorem non ſentiunt. Cum ex his ergo aliquid accidit, caput purgari oportet hac ratione: hyſſopi aut cunillæ bubulæ faſciculum cum aqua deferuefacies, inde aquam ore continebis, ſed caput calidè tractabis vt fluat pituita: quod ſi quis neglegit, capiet epiphoras oculorum, aut dentium, vel aurium dolorem. Interdum etiam ſtrumæ parotideſq; naſcuntur, & alia vitia quæ circa fauces, ceruiceſq; oriri ſolent. Item diſtillatio aut grauedo narium erit, & interdum vlcera in capite naſcuntur, aut etiam capilli defluunt. Cum autem à thorace morbus naſcitur, incipit caput ſudare, linguaq; fit craſſior, aut os amarum, aut tunſillę dolent, oſcitatio erit frequēs ſine ſomno & quiete, torpor membrorū, animi dolor, prurigo corporis, brachia manuſq; aſſiduè intremiſcent, ſubitaque tuſſis arida & inquieta naſcitur. Ex his ergo cū aliquid acciderit, vitabis vitium graue ſi vomueris, ſiue ieiunus, ſiue poſt cœnam, vel in balneo: plus autem prodeſt, ſi ieiunus bilem eieceris, eam enim dicimus matrē morborum. Sed qui vomere nolunt, vel non poſſunt, quia ſtomacho laborant, decimoquoque die ieiunando, omni cibo ſe abſtineant: quo facto, vitiū grāde vitabunt. Nam frequenter vomendo, ſolet ſtomachus corrumpi. Quòd ſi à vētre morbus orietur, hęc erūt ſigna: venter vertitur, atque turbabitur, & ſentiet crebros dolores, cibus & pctio amara videbūtur, genua ſuccidēt, lumbi grauabuntur, interſcalpium contrahetur, totūq; corpus particulatī grauabitur, tardabuntur pedes, pigra fient crura, renes indoleſcent, & poſt hæc febriculę incurrent. His itaque cognitis, prima eſt abſtinentię vtilitas: tum etiam medicamentis aluum purgari oportebit, vt graue corpus leuamentis adiuuetur. Quòd ſi morbus maior premere videbitur, adijcies alterum diem abſtinentiæ, ſi tamen vires patientur: ſin minus, q̃ leuiſſime ſumes cibum, vt ouum ſorbile tantum, aut aliquid ouo ſimile accipias. Hoc qui neglegūt fiunt cœliaci, torminoſi, dyſenterici: etiam ex eo naſcūtur tertianæ & quartanæ, fiunt podagrici, chiragriciq;: morbus etiam articularis hinc accidere ſolet: quidam etiam fiunt amentes: quibuſdam etiam ſanguis erumpere è naribus ſolet. Oportet ergo occurri tam grauibus malis curatione prædicta. A veſica qui naſcuntur morbi hæc dabunt ſigna: pleni videbuntur & citò ſaturari, quos grauabit: ſequētur inflationes ventris, & crepitus cerebri, videbuntur oſcitare, nec oſcitabunt, ſed tantum os diducent: ſequitur totius corporis ſtupor, ſomnuſq; grauis quaſi marcor, fiet vrina liuida & vix erumpens: tumeſcent etiam veretra, inde & calculoſi fient. Hęc vitia ſic emendātur: fœniculum & apium vino auſtero madefacito. vel etiā

earum

earum herbarũ radices cõtere, & ex vini cyathis duobus, & tatũdem aquę calidę accipe adſiduè, vel dauci ſemen & murtum ex aqua calida ſume, vel cicer album, non arietinũ, madefactũ vino vt ſuprà ſcripſi, ebibe: vel radicem aſparagi, vel eruum erraticũ, vel ſerpullum decoque, eiusq; aquã vino mixtam bibe. Quæ qui negligunt fiunt hydropici, ſequitur hæc iocineris & renium, & veſicæ dolor: fient quoque calculoſi, ſtranguriam ſuſtinebũt & vẽtris tumorem. Intueri autem oportet ægri vires, quo modo poſſit ſuſtinere medicinam, vt ita febri & cruditati eius adhibeatur. Fiunt ergo cataplaſmata, adhibentúrq; quæ apta ſint capiti, ventri, veſicæ, cruditati, frigori, calori: prout tempus exegerit. Vti autem ad hæc oportet aqua, roſa, aceto, vino, oleo, irino: linguam quoque ægri aſperam melle perfricari, vel mentę folio. Reliqua diligenti medico permittenda ſunt: quia iuxta morbum debet adhibere medicinam. Quoniam oſtendi corporis ſani & imbecilli notas per vrinam denunciari, & adieci curationum conſilia, nunc & cõpoſitiones medicamentorum adijciam: vnum, ne naſcantur corpori vitia: alterum, vt emẽdatio ſanitatem reducat. Aduerſus autem omneis impetus morborum, duo ſunt remedia certiſſima. Primũ eſt, decimoquoque die vt te abſtineas à cibo & potione: deinde poſtero die laueris, cibóque firmo vtaris. Qua re & obſeruatione efficies, ne quid omnino vitij corpori tuo accidat, & perpetua ſanitate ſis tutus. Eſt & potio ſalubris, quæ omne corporis vitium eliminat, & valetudinẽ cõfirmat. Eius potionis iam tecum ad hæc compoſitio eſt, per annos enim complures, amiciſſime Mœcenas, cum Cęſare noſtro pariter nos morari meminiſti: quo tempore hæc obſeruando, nunquam in vllum corporis langorem incidiſti: quo tempore nec noſtrum Auguſtum quicquam moleſtioris incommodi paſſum eſſe noſti. Ita enim me tecum habebis, ſi libellum meum legendo ſępius tractaris, qui plenius tibi me abſente pręſtare conſilium in omnibus poterit. Terenti Euelpiſti in vltimo libello legis dynameis herbarum, quas vt creſcentibus numeris Lunæ obſerues, dum tollis & componis, curato: ſi ita non feceris, & ad diminutionem Lunę ſuſtuleris, minus valebunt. Ipſum etiam mare per Lunam augeri & minui ſcitis: cerebra etiam hominum augẽtur creſcẽte Luna. Cũ autem minuitur Luna, vnaquęq; res diminutionem ſentit: quod licet recognoſcas ex his quibus quotidie vteris, tamẽ & per me admonitus ſcies, omnibus & minui augmentum & augeri per Lunam. Quod ſi ita eſt, in herbis quoque legendis, componendiſque medicamentis, vim eius, & poteſtatem nos obſeruare debere ne dubites. Vale.

Excudebat PARISIIS *Simon Siluius Anno*
Domini M. D. XXVIII. *menſe Octobri.*

